Bleckmann, Friedrich
Griechische Inschriften
aur griechischen Staaten-
kunde

KLEINE TEXTE FÜR VORLESUNGEN UND ÜBUNGEN
HERAUSGEGEBEN VON HANS LIETZMANN

115

GRIECHISCHE INSCHRIFTEN ZUR GRIECHISCHEN STAATENKUNDE

AUSGEWÄHLT

VON

F. BLECKMANN

PREIS 2.— M.

BONN
A. MARCUS UND E. WEBER'S VERLAG
1913

KLEINE TEXTE FÜR VORLESUNGEN UND ÜBUNGEN
HERAUSGEGEBEN VON HANS LIETZMANN
115

GRIECHISCHE INSCHRIFTEN
ZUR
GRIECHISCHEN STAATENKUNDE

AUSGEWÄHLT
VON
F. BLECKMANN

BONN
A. MARCUS UND E. WEBER'S VERLAG
1913

Die inschriften sind unter dem gesichtspunkt ausgewählt, möglichst viele typische fälle vorzuführen. Der kommentar ist des beschränkten raumes wegen knapp gehalten. Es kam mir vor allem darauf an, möglichst jedesmal die inschriftlichen und literarischen texte und die wissenschaftliche literatur anzugeben, die man zur hand nehmen muss, wenn man weiterkommen will.

ABKÜRZUNGEN

Ath. Mitt. = Mitteilungen des deutschen archäologischen Institutes. Athenische abteilung
Bezz. Beitr. = Beiträge zur Kunde der indogermanischen Sprachen hgg. v. Bezzenberger (u. Prellwitz)
Bull. Corr. Hell. = Bulletin de correspondance hellénique
CIG = Corpus Inscriptionum Graecarum
Dialektinschr. = Sammlung der griechischen Dialektinschriften hgg. von H. Collitz u. F. Bechtel. Göttingen 1884 ff
Ἐφημ. ἀρχαιολ. = Ἐφημερὶς ἀρχαιολογική
Hicks = E. L. Hicks and G. F. Hill, A manual of Greek historical inscriptions. 2. aufl. Oxford 1901
IG = Inscriptiones Graecae consilio et auctoritate Academiae .... Borussicae editae
IGA = Inscriptiones Graecae antiquissimae praeter Atticas in Attica repertas ed. H. Roehl. Berlin 1882
Inscr. jur. = Recueil des inscriptions juridiques grecques par R. Dareste, B. Haussoullier, Th. Reinach. Paris 1891 ff
Journ. of Hell. Stud. = Journal of Hellenic Studies
Lebas, Voy. archéol. = Ph. Lebas, Voyage archéologique en Grèce et en Asie Mineure, 2e partie, commentaire par P. Foucart, 3e partie, commentaire par Waddington
Michel = Recueil d'inscriptions grecques par Ch. Michel. Paris 1900. Supplément 1912
OGI = Orientis Graeci inscriptiones selectae ed. Dittenberger. Leipzig 1903—05
Rev. d. ét. gr. = Revue des études grecques
Roberts = E. S. Roberts, An introduction to Greek epigraphy I. II. Cambridge 1887. 1905
Solmsen = Inscriptiones Graecae ad inlustrandas dialectos selectae ... tertium ed. F. Solmsen. Leipzig 1910
Swoboda = H. Swoboda, Die griechischen Volksbeschlüsse. Leipzig 1890
Syll = Sylloge inscriptionum Graecarum iterum ed. Dittenberger. Leipzig 1898—1901
Szanto = E. Szanto, Das griechische Bürgerrecht. Freiburg 1892
A. Wilhelm, Beitr. = Beiträge zur griechischen Inschriftenkunde von A. Wilhelm. Sonderschriften des österreichischen archäologischen Instituts in Wien. Band VII. Wien 1909

Die eingeklammerten zahlen in den texten geben die zahl der fehlenden buchstaben an, das zeichen ( ) ist gesetzt, wenn ein wort oder buchstaben auf dem stein versehentlich ausgelassen ist, das zeichen ⟨ ⟩ klammert buchstaben oder wörter ein, die auf dem stein zu viel geschrieben sind, ein punkt unter einem buchstaben bedeutet unsichere lesung.

1. Grenzsteine

a. Ὅρια Με|λανπαγιτῶν | Ἡρακλεω|τῶν.

b. Ὅρια Κ[ω]πήων | ποτ' Ἀκρηφιεῖα[ς], | όριττ[ά]ντων Βοιω[τῶν].

c. Ὅρος | Λακεδαί|μονι πρὸς | Μεσσήνην.

d. Δαμόσιον τὸ χωρίον πέντε πόδε[ς] ἀπὸ το(ῦ) τείχε[ος.]

e. h]Όρος | τ]ε͂ς ὁδõ | τε͂ς Ἐλευσῖνάδε.

f. Ἄχρι τ[ε͂ς] hοδõ τε͂|σδε τὸ ἄ|στυ τεῖ|δε νενέ|μεται.

g. [Δεῦρ' Ἐλε]|υσινίον [τρ]|ιττὺς τελ[ε]|υτᾶι, Περαι|õν δὲ τριτ|ὺς ἄρχεται.

h. Ἐμπορίο καὶ hοδõ hόρος.

i. [Πορ]θμεί|[ο]ν hόρμ|ο hόρος.

2. Bündnis zwischen Gortyn und Lappa (Kreta) (3. oder 2. jahrh. v. Chr.)

Ἀγαθᾶι θύχαι· κορμιόντων Γόρτυνι μὲν ἐπὶ τᾶς ἀρχήιας τῶ[ν] | σὺν Εὐρύττονι τ[ῶ] Μενοντίδα, Λάππαι δ' ἐπὶ τῶν σὺν

---

1. a. Gef. unweit des Sipylos. Wohl 5. jahrh. v. Chr. Journ. of Hell. Stud. 2, 296. Syll 455. Zeile 1 und 2 auf der einen, dem Sipylos zugewandten seite, z. 3. 4. auf der entgegengesetzten, dem Hermos zugewandten seite des steines **b.** Gef. zwischen Akraephiae und Kopae bei kap Phtelio des Kopaissees. Etwa ende d. 4. oder anf. d. 3. jahrh. v. Chr. IG. VII 2792. Syll 454. Bünde ordnen gebietsstreitigkeiten ihrer mitglieder: A. Wilhelm, Neue Beitr. z. griech. Inschriftenkunde (Sitzungsber. d. Wiener Akademie 1911) 14. Cf. auch no. 5 **c.** Gef. auf dem Taygeton. Syll 456. Nach P. Foucart bei Lebas, Voy. archéol. II 167 b von der grenzregulierung durch Tiberius (25 p. Chr.). Gleichlautend Ath. Mitt. 19, 351. Urkunden über die grenzen von Messenien und Lakonien in der Kaiserzeit: Ath. Mitt. 29, 364 **d.** Gef. in Nisyros auf der mauer der alten stadt. IG. XII_3 86 mit abbildung. Syll 458. Ähnlich Syll 457 **e.** Gef. auf der strasse nach Eleusis. IG. I Suppl. p. 51 no. 505 a. Michel 740. Roberts II 335. 5. jahrh. v. Chr. Grenzsteine von tempeln und heiligen stätten: Michel 736—809 **f.** Gef. im Piräus, ebenfalls g—i. IG. I Suppl. p. 121 no. 521 b. Syll 459. Roberts II 344. Gegen mitte d. 5. jahrh. v. Chr. Grenzte stadtathenisches gebiet vom Piräus ab, ähnlich Syll. 460. Über grenzsteine des Piräus P. Foucart, Journal d. Savants 1907, 177 **g.** IG. I 517 und I Suppl. p. 52. Syll 435. Roberts II 338. 1. Hälfte d. 5. jahrh. v. Chr. Grenzstein des den Trittyen in den werften angewiesenen raumes, cf. Schaefer, Ath. Mitt. 5, 86. Judeich, Topogr. v. Athen 387 anm. 14. A. Wilhelm, Beitr. 29 **h.** IG. I Suppl. p. 121 no. 519 a. Roberts II 341. 5. jahrh. v. Chr. Judeich a. a. o. 393 **i.** IG. I 520 u. I Suppl. p. 157. Roberts II 342. 5. jahrh. v. Chr. Judeich a. a. o. 393 **2.** Gef. in Gortyn. Bull. Corr. Hell. 9, 6. Michel 17. Dialekt-

ˇΑρχω[νι] | τῶ ᾿Αντιόχω· τά[δε] συνέϑεντο Γορτύνιοι καὶ Λαππαῖοι συν|μαχήσην ἀλλάλοις τὸν ἅπαντα χρόνον ἁπλόως κἀδόλως, || κἠψῆϑϑαι τὸν Λαππαῖον [τ]οῖς Γορτυνίοις καὶ πολέμω χ[ί]|ρῆνας ὅπυι κα παρκαλίωντι οἱ Γορτύνιοι, καὶ τὸν αὐτὸν φίλον κἠ|χθρὸν ἐξῆν τοῖς Γορτυνίοις· καἴ τίς κα πολεμῆ τοῖς Γορτυνίοις | ἢ φρώριον ἢ λιμένας καταλαμβάνη, ἢ χώρας ἀποτάμνηται, βοαϑιόν|των οἱ Λαππαῖοι τοῖς Γορτυνίοις καὶ κατὰ γᾶν καὶ κατὰ ϑάλαϑϑαν || παντὶ σϑένει ἐς τὸ δυνατόν· κατὰ τὰ αὐτὰ δὲ καἴ τίς κα τοῖς Λαπ|παίοις πολεμῆ ἢ ἀποτάμνηται χώρας ἅς ἔχοντες πορτῆνϑον | ἐς τὰν πορτὶ Γορτυνίονς φιλίαν καὶ συ[ν]μαχ[ί]αν, [ἢ] φρώρια ἢ λιμέ|νας καταλαμβάνηται, βοαϑιόντων οἱ Γορτύνιοι τοῖς Λαππαίοις | καὶ κατὰ γᾶν καὶ κατὰ ϑάλαϑϑαν ἀπροφασίστως παντὶ σϑέ||νει ἐς τὸ δυνατόν· ἐξαγωγ[ά]ν δ' ἦμεν τῶι τε Γορτυνίωι Λάπ|[πα]ϑεν καὶ τῶι Λαππαίωι Γορτύναϑεν πάντων κατὰ γᾶν μὲν | ἀτελεί, κατὰ ϑάλαϑϑαν δὲ καταβάλλοντανς τέλη κατὰ τὸνς | νόμονς τὸνς ϝεκατέρη κειμένονς ὑπὲρ τῶν ἐνλιμενίων. |

᾿Ομοσάντων δ' οἱ μὲν Γορτύνιοι τοῖς Λαππαίοις οἱ ἄνδρες επιου | – – –

3. Sympolitie von Stiris und Medeon (Phokis). (Nach 182/1 v. Chr.)

a

[Θ]εὸς τύχαν ἀγα|[ϑ]άν. Στραταγέοντος | [τ]ῶν Φωκέων Ζευξίου, | [μ]ηνὸς ἑβδόμου, ὁμολο[γ]|[ί]α τᾶι πόλει Στειρίων καὶ | [τᾶι] πόλει Μεδεωνίων· Συ[ν|ε]πολίτευσαν Στείριοι κα[ὶ | Μ]εδεώνιοι, ἔχοντες ἱερά, πό|[λι]ν, χώραν, λιμένας, πάντα || [ἐ]λεύϑερα, ἐπὶ τοῖσδε· εἶμεν | [τ]οὺς Μεδεωνίους πάντας | [Σ]τιρίους ἴσους καὶ ὁμοίους, | [κ]αὶ συνεκ(κ)λησιάζειν καὶ συ|ναρχοστα-

---

inschr. 5018. Der stein ist vollständig, die fortsetzung stand auf einem anderen stein. Bündnis zwischen Rhodos und Hierapytna Michel 21, zwischen Smyrna und Magnesia a. S. ibid. 19; besonders viele bündnisse kretischer staaten, s. ausser Dialektinschr. III_2: Michel 26. 29. 30. Rev. d. ét. gr. 1911, 377. Alle, auch die literarisch überlieferten bündnisse bis 338 v. Chr. bei v. Scala, Die Staatsverträge des Altertums I (1898) **5** = καὶ ἕψεσϑαι **7** z. 7—9 die üblichen formeln eines schutzbündnisses; nichthilfe im falle der offensive Michel 21_{73}, nicht auf eigene hand krieg anfangen oder frieden schliessen Michel 29_8 **18** s. Pauly-Wissowa s. v. ἐλλιμένιον **19** einen solchen schwur s. Syll 463 (Michel 23) (Dreros u. Knosos) **3.** Gef. in Stiris. IG. IX_1 32. Syll 426. Michel 24. Über die zeit Dittenberger im Corpus und der Syll. Kommentar von W. Feldmann, Analecta epigraphica ad historiam synoecismorum et sympolitiarum (Dissertationes Argentoratenses IX p. 225), der auch andere urkunden der art bespricht, besonders die über den synoikismos von Teos und Lebadea (Syll 177. Michel 34). Synoikievertrag aus d. arkad. Orchomenos Solmsen 2 **9** auch Gortyn und Lappa haben Häfen cf. no. 2_{17} **14** ἀρχοστατεῖν = ἄρχοντα καϑιστάναι Dittenb.

τεῖσθαι μετὰ τᾶς ‖ [πό]λιος τῶν Στιρίων, καὶ δικά|[ζε]ιν τὰς δίκας τὰς ἐπὶ πόλι|[ο]ς πάσας τοὺς ἐνικομένους | [τ]αῖς ἀλικίαις· ἱστάνθω δὲ κα[ὶ | ἱ]εροταμίαν ἐκ τῶν Μεδεω‖[ν]ίων ἕνα τὸν θυσέοντα τὰς | θυσίας τὰς πατρίους Μεδεων|[ί]οις ὅσαι ἐντὶ ἐν τῶι πολιτικῶι νόμ[ωι, | μ]ετὰ τῶν ἀρχόντων τῶν στα|[θ]έντων ἐν Στίρι. λανβανέτω ‖ [δ]ὲ ὁ ἱεροταμίας ἀρέσμιον ὃ [τοὶ | ἄ]ρχοντες ἐλάμβανον, ἡμι|[μ]ναῖον καὶ τῶν χοῶν τὸ ἐπ[ι|β]αλὸν τῶι ἱεροταμίαι· συνδι|[κ]αξεῖ δὲ ὁ ἱεροταμίας μετὰ ‖ [τ]ῶν ἀρχόντων τὰς δίκας ἃς | [τ]οὶ ἄρχοντες δικάζοντι, καὶ | [κ]λαρωσ(ε)ῖ τὰ δικαστήρια ἅ κα | δέηι κλαρώειν μετὰ τῶν ἀ[ρ]|χόντων· μὴ ἔστω δὲ ἐπάναγ‖[κ]ες λειτουργεῖν τοὺς Μεδε|ωνίους ἐν Στίρι τὰς ἀρχάς, ὅσοι | γεγένηνται ἐν Μεδεῶνι ἄρ|χοντες, ξενοδίκαι, πρακτῆρες, | δαμιουργοί, ἱερεῖς, ἱεράρχαι, καὶ ‖ τᾶν γυναικῶν ὅσαι ἱερητεύ|κα(ν)τι, εἰ μή τις ἑκὼν ὑπομένοι· | ἱστάνθων δὲ ἐκ τῶν ἀλειτου|ργήτων τῶν Μεδεωνίων κ|αὶ ἐκ τῶν Στιρίων· δαμιουρ‖[γ]εόντων δὲ καὶ τὰ ἐν Μεδε|[ῶνι ἱ]ερὰ καθὼς ὁ πολιτικὸς νό|μος κελεύει. καὶ τὰν χ[ώ|ραν] τὰν Μεδεωνίαν εἶμεν | [π]ᾶσαν Στιρίαν καὶ τὰν Στι‖ρίαν Μεδεωνίαν κοινὰν π[ᾶ|σα]ν. κοινωνεόντω δὲ οἱ Μεδε‖[ώ]νιοι τᾶν θυσιᾶν τᾶν ἐν Στί‖[ρι] πασᾶν, καὶ τοὶ ⟨τοι⟩ Στίριοι τᾶν ἐν Με|δεῶνι πασᾶν. μὴ ἐξέστω δ‖ὲ ἀποπολιτεύσασται τοὺ[ς] | Μεδεωνίους ἀπὸ τῶν Στιρί‖[ων] μηδὲ τοὺς Στιρίους ἀπὸ | [τ]ῶν Μεδε[ωνί]ων· ὁπότεροι | [δ]έ κα μὴ ἐμμείνωντι ἐν τοῖ‖[ς] γεγραμμένοις, ἀποτει|σάντων τοῖς ἐμμεινά[ν]|τοις ἀργυρίου τάλαν|τα δέκα.

b

[*9* π]οιεόντων· ‖ [γ]ραφάντων δὲ τὰν ὁμ[ο]‖λογίαν ἐν στάλαν καὶ ἀν[αθέ]‖ντων ἐν τὸ ἱερὸν τᾶς Ἀ[θάν]‖ας, θέστων δὲ τὰν ὁμο[λογί]‖αν καὶ παρὰ ἰδιώταν ἐσ[φρα]|||γισμέναν. ἁ ὁμολογία [παρὰ] | Θράσωνα Λιλαιέα. μάρ[τυ]‖ρες· Θράσων Δαματρίου Ἐ|λατεύς, Εὐπαλίδας Θρά|σωνος Λιλαιεύς, Τιμο‖κράτης Ἐπινίκου Τιθορρε|ύς. δόντων δὲ τοὶ Στίριοι | τᾶι φατρίαι τῶν Μεδεωνί|ων ἐν ἐτέοις τετταροις | ἀργυρίου μνᾶς πέντε κα[ὶ ‖ τ]όπον τὰν καλειμέναν | [*1*]α[*2*]τρειαν.

4. Isopolitie von Pergamon und Temnos (anfang des 3. jahrh. v. Chr.)

1 [Ἔγνω βο]υλὴ καὶ δῆμος· γνώμη στρατηγῶν· | [ἐπεὶ ὁ] δῆμος ὁ Τημνιτῶν οἰκείως διακ[εί|μενος] τυγχάνει τῶι δήμωι τῶι

---

25 besoldung der priester **42** zu ἱστάνθων (passiv) Brugmann, Gr. Grammatik[4] 395 **71** über die namen Dittenberger **77** eine polis der M. gibt es nicht mehr, wohl aber eine phratrie **4.** Gef. in Pergamon. Inschr. von Pergamon 5. OGI 265. Michel 18, cf. Szanto 78, der die hierher gehörigen, zum grossen teil kretischen inschriften einteilt und bespricht. Besonders ausführlich die Isopolitie von Hierapytna und Priansos Michel 16 **1** ff. beschluss von Pergamon **13** ff. der Isopolitievertrag im dialekt

Περγαμην[ῶν, | ἀγαθῆ]ι τύχηι, δεδόχθαι τῆι βουλῆι καὶ τῶι δή||[μωι], ἀποστεῖλαι πρεσβευτὰς δύο, οἵτινες παρα|[γεν]όμενοι ἐμφανιοῦσι τήν τε εὔνοιαν ἣν ἔχων | [δι]ατελεῖ πρὸς αὐτοὺς ὁ δῆμος ὁ Περγαμηνῶν | [κα]ὶ διαλεγήσονται ὅπως ψηφισθῆι ταῖς πόλεσιν | [ἀμ]φοτέραις ἰσοπολιτεία. ἐὰν δὲ φαίν[η]ται || [Τη]μνίταις ἐπιτήδειον εἶναι, συνθεῖναι περὶ τ[ού|του τ]οὺς ἀφεσταλμένους αὐτοκράτορας. | [οἱ αἱρε]θέντες Ἀπολλωνίδης Ἀπελλέος, Η[*7* | Ἑρ]μίππου. Ἀγάθαι τύχαι. ἔδοξε Ταμ[νίταισι | κα]ὶ Περ[γ]αμήνοισι, ἐπὶ προτάνιος τῶ μ[ετὰ Ἡρα||[κ]λήϊδαν τὸν Δίτα μῆννος Ἡράω, ἐν [Περγάμω] | ἐπὶ πρυτ[ά]νιος Ἀριστοκράτεος τῶ Ἱερα[*7*], | μῆνος Ἡράω· ἔμμεναι Ταμνί[ταισι ἐν Περ]|γάμω πολι[τ]είαν καὶ Περγαμή[νοισι ἐν Τάμνω,] | μετεχόντ[ε]σσι ὦν καὶ οἱ ἄλλο[ι πολῖται μετέχοι]||σι, καὶ γᾶς καὶ οἰ[κία]ς ἔγκτησιν ἔ[μμεναι τῶ Ταμνί]|τα ἐμ Περγάμω [κ]αὶ τῶ Περγ[αμήνω ἐν Τάμνω. ψᾶφον | δ]ὲ φέρην τὸν Ταμνίταν [ἐμ Περγάμω, καθάπερ ὁ Περ|γ]άμηνος φέρει, κα[ὶ τ]ὸν Π[εργάμηνον ἐν Τάμνω καθάπερ | ὁ] Ταμνίτας φέρε[ι *18* || σ]τείχην ἢ ἐπὶ συ[*14*] | [*2*]σι ται[*9*].

5. Schiedsspruch in den aus der Sympolitie von Melitaia und Perea entstandenen Streitigkeiten (gegen 200 v. Chr.)

Μελιταιέοις καὶ Πηρέοις ἔκριναν οἱ ὑπὸ τῶν Αἰτωλῶν αἱρεθέν|τες δικασταί, Δωρίμαχος, Πολεμαῖος, Ἀργεῖος Καλυδώνιοι, αὐτῶν | ἐπιχωρησάντων ἐξ ὁμολόγων· ὅρια μὲν εἶμεν τᾶς χώρας Μελιταιέ|οις καὶ Πηρέοις, ὡς ὁ Ἀκμεὺς ἐμβάλλει ἐν τὸν Εὔρωπόν, καὶ ἀπὸ τοῦ || Ἀκμέος ἐν τὰν παγὰν τοῦ Γαλαίου, καὶ ἀπὸ τοῦ Γαλαίου ἐν τὰν Κολώ|ναν, καὶ ἀπὸ τᾶς Κολώνας ἐπὶ τὸ Ἑρμαῖον ἐπὶ τὰ Εὐρύνια, καὶ ἀπὸ τῶν Ε[ὐ]|ρυνίων κατὰ τῶν ἄκρων, ὡς ὕδωρ ῥεῖ ἐν τὸν Εὔρωπόν, ἐκ τοῦ Εὐρω|ποῦ ἐν τὸν Ἐλιπῆ, ἐκ τοῦ Ἐλιπέος ἐν τὸ νέμος τὸ ἄγον ἐν τὰν Ἄ[μπε]|λον, ἀπὸ τᾶς Ἀμπέλου κατὰ τῶν ἄκρων ἐπὶ τὸ Ὕπατον, ἀπὸ || τοῦ Ὑπάτου ἐν τὸν Κερκινῆ, ἀπὸ τοῦ Κερκινέος ἐν | τὰν Μύνιν, ἀπὸ τᾶς Μύνιος ἐν τὸν Εὔρωπόν, τοῦ Σκαπεταίου | καὶ τοῦ Εὐρωποῦ ἐν τὰν συμβολάν. τὰν δὲ δαμοσίαν χώ|ραν, τούς τε Καράνδας καὶ τὰν Φυλια-

14/15 vgl. no. 50 z. 19/20 **5.** Gef. bei Melitaia. IG IX_2 205 (cf. p. X). Syll 425. Michel 22. Cf. E. Kuhn, Die Entstehung der Städte der Alten p. 124. W. Feldmann, Diss. Argentorat. IX p. 200. Szanto 152. Zur zeit Dittenberger u. Pomtow, Neue Jahrb. 1897, 788. Cf. no. 1b. Die seinerzeit vorliegenden schiedsrichterinschriften sammelte E. Sonne, De arbitris externis, Goett. Diss. 1888 s. auch V. Bérard, De arbitrio etc., Thèse, Paris 1894, jetzt besonders viele in den inschriften von Magnesia und Priene. Grenzstreitigkeiten von Epidauros und Korinth durch Megara geschlichtet (Syll 452 = Michel 20). Cf. auch Michel 14. 36 **1** über die lage der städte Feldmann; die lage der plätze z. 4 ff. ist nicht festzustellen

δόνα, μὴ ἀποδόσθων Μελ|λιταεῖς, ὥστε πατρώιαν ἔχειν τὸν πριάμενον, πολιτευόντω[ν] || Πηρέων μετὰ Μελιταιέων, ἀλλὰ κατ' ἄνπαλον μισθούντω κα|θὼς καὶ τὸ πρότερον. εἰ δέ κα ἀποπολιτεύωντι Πηρεῖς ἀπὸ Μελ[ι]||ταέων, περὶ μὲν τᾶς χώρας ὅροις χρήσθων τοῖς γεγραμμένοις, καὶ ἔ|χοντες ἀποπορευέσθων βουλευτὰν ἕνα, καὶ τὰ δάνεια συναπο|τινόντω, ὅσα κα ἁ πόλις ὀφείλῃ, κατὰ τὸ ἐπιβάλλον μέρος || τοῦ βουλευτᾶ, καὶ ἐμφερόντω τὰ ἐν [τ]οὺς Αἰτωλοὺς γινόμε|να κατὰ τὸν βουλευτάν. ἀποδόντων δὲ οἱ Πηρεῖς τὰς δεκάτας | τὰς γινομένας τοῖς δανεισταῖς, ἃς ὀφείλοντι ἐτέων τριῶν, ἀ|ναβολὰν λαβόντες ἔτη τρία. ὅσα δὲ καὶ πρότερον ἐλάμβανον ο[ἱ] | Πηρεῖς πὰρ τᾶς πόλιος κατ' ἐνιαυτόν, τοῖς τε ἀρχόντοις ἀργυρίου || μνᾶς τρεῖς καὶ κάρυκι στατῆρας δέκα καὶ εἰς τὸ ἔλαιον τοῖς νεανί|οις στατῆρας δέκα καὶ εἰς τὰν θυσίαν τῶν Σωτηρίων στατῆρας πέντε, | καὶ νῦν λανβανόντω, καὶ τὰ λοιπὰ ἐπιμελέσθω ἁ πόλις τῶν Μελιται|έων τῶν κοινῶν τῶν ἐμ Πηρέοις καθὼς καὶ τὸ πρότερον. νόμοις δὲ χρήσ|θων Πηρεῖς τοῖς αὐτοῖς καὶ Μελιταεῖς, τὰς δὲ ἐν ἀγορανόμοις δίκας γινομ[έ]||νας Πηρέοις ποτὶ Πηρεῖς κατὰ τετράμηνον δικαζόντω ἐμ Πηρέοις οἱ ἐγ Με|λιτείας ἀγορανόμοι. ἀναγραφήτω δὲ ταῦτα ἐν στάλας ἔν τε Μελιτείαι | καὶ ἐν Δελφοῖς καὶ ἐν Καλυδῶνι καὶ ἐν Θέρμωι. μάρτυρες· τὸ συνέδριον ἅ|παν τὸ ἐπὶ γραμματέος Λύκου καὶ οἱ προσ(σ)τάται τοῦ συνεδρίου [Ὀρ-? Πει-?]|θόλαος Σπάττιος, Δύσωπος Ἀπολλωνιεύς, καὶ ὁ γραμματεὺς [Λύ]||κος Ἐρυθραῖος, καὶ ὁ ἵππαρχας Ἀλέξων Ἑρμάττιος, Πανταλέω[ν Πε]|τάλου Πλευρώνιος, Νικόστρατος Νικοστράτου Ναυπάκτιος, | Δαμόξενος Θεοδώρου Ἡρακλεώτας.

6. Antwort des ätolischen Bundes auf das Asyliegesuch von Teos (anfang des 2. jahrh. v. Chr.)

Αἰτωλῶν. |

Στραταγέοντος Ἀλεξάνδρου Καλυδωνίου Παναιτωλικοῖς. | Ἐπεὶ Τήϊοι πρεσ[βευ]τὰς ἀποστείλαντες Πυθαγόραν καὶ Κλεῖτον, τάν τε οἰκειότατα | καὶ τὰν φιλίαν ἀνενηοῦντο καὶ παρεκάλεον τοὺς Αἰτωλούς, ὅπως τάν τε πόλιν || αὐτῶν καὶ τὰν

15 „de novo locare" Feldmann. (von ἀνά u. πάλλω) **20** gemäss dem verhältnis des einen buleuten, den P. in den ätolischen bund sendet, zu den mehreren von M. cf. auch A. Wilhelm, Neue Beitr. zur Inschriftenk. 39 **23** aus ihrer eigenen kasse sollen die P. die seit 3 jahren gestundeten zinsen ihrer staatsschuld bezahlen **31** ἀγορανόμοι cf. die κατὰ δήμου δικασταί in Athen. Aristot. Ἀθ. πολ. 53, 1.
6. Auf den stufen des Dionysostempels in Teos waren die antworten verschiedener staaten auf die asyliegesuche der Teier verzeichnet. Von diesen antworten sind 29 in der umgebung von Teos gefunden, darunter eine der Römer, 20 kretischer staaten. Alle publiziert bei Lebas, Voy. archéol. III 60 ff., eine auswahl bei Michel 51 ff. Unser text = CIG 3046. Lebas III 85. Michel 68. Cf. Bull. Corr. Hell. 11, 333 ff.

χώραν ἐπιχωρήσωντι ἱερὰν εἶμεν καὶ ἄσυλον τοῦ Διονύσου, | δεδόχθαι τοῖς Αἰτωλοῖς ποτὶ τοὺς Τηΐους τὰν φιλίαν καὶ οἰκειότατα τὰν ὑπάρχουσαν | διαφυλάσσειν καὶ τὰ ψαφίσματα τὰ πρότερον γεγονότα αὐτοῖς περὶ πάντων τῶν φιλαν|θρώπων κατάμονα εἶμεν· ὑπάρχειν δὲ αὐτοῖς παρὰ τῶν Αἰτωλῶν τᾶς τε πόλιος καὶ τᾶς | χώρας τὰν ἀνιέρωσιν καὶ ἀσυλίαν, καθὼς καὶ οἱ πρεσβευταὶ ἀξίουν, καὶ μηθένα Αἰτωλῶν μηδὲ || τῶν ἐν Αἰτωλίαι κατοικεόντων ἄγειν τοὺς Τηΐους μηδὲ τοὺς ἐν Τέωι κατοικέοντας μηδαμόθεν | ὁρμωμένους, ἀλλὰ τὰν ἀσφάλειαν καὶ ἀσυλίαν εἶμεν αὐτοῖς τὰ ἀπ' Αἰτωλῶν καὶ τῶν ἐν Αἰ|τωλίαι κατοικεόντων. Εἰ δέ τίς κα ἄγηι ἢ αὐτοὺς ἢ τὰ ἐκ τᾶς πόλιος ἢ χώρας, τὰ μὲν ἐμ|φανῆ ἀναπράσσειν τὸν σ[τρ]ατα[γὸν] καὶ τοὺς συνέδρους ἀεὶ τοὺς ἐνάρχους, τῶν δὲ | ἀφανέων ὑποδίκους εἶμεν τοὺς ἀχνηκότας, γινομένας τοῖς Τηΐοις τᾶς ἐγδικάσιος || καὶ τᾶς λοιπᾶς οἰκονομίας, καθὼς καὶ τοῖς Διονυσιακοῖς τεχνίταις ὁ νόμος τῶν | Αἰτωλῶν κελεύει. Ὅπως δὲ καὶ εἰς τοὺς νόμους καταχωρισθῆι (ά) καθιέρωσις καὶ ά ἀσυλία, | τοὺς κατασταθέντας νομογράφους καταχωρίξαι, ἐπεί κα αἱ νομογραφίαι γίνωνται | ἐν τοὺς νόμους.

7. Bürgereid von Chersonesos (anfang des 3. jahrh. v. Chr.)

Ὀμνύω Δία, Γᾶν, Ἅλιον, Παρθένον, | [θ]εοὺς Ὀλυμπίους καὶ Ὀλυμπίας | [κ]αὶ ἥρωας ὅσοι πόλιν καὶ χώραν | καὶ τείχη ἔχοντι τὰ Χερσονασι||τᾶν· ὁμονοησῶ ὑπὲρ σωτηρίας | καὶ ἐλευθερίας πόλεος καὶ πολι|τᾶν, καὶ οὐ προδωσῶ Χερσόνασον | οὐδὲ Κερκινῖτιν οὐδὲ Καλὸν λιμέ|να οὐδὲ τἄλλα τείχη οὐδὲ τᾶς ἄλ||λας χώρας ἃν Χερσονασῖται νέμον|ται ἢ ἐνέμοντο οὐθενὶ οὐθὲν οὔτε Ἕλ|λανι οὔτε βαρβάρωι, ἀλλὰ διαφυλα|ξῶ τῶι δάμωι τῶι Χερσονασιτᾶν, οὐ|δὲ καταλυσῶ τὰν δαμοκρατίαν οὐ||δὲ τῶι προδιδόντι καὶ καταλύοντι ἐ|πιτρεψῶ οὐδὲ συγκρυψῶ, ἀλλὰ ἐ|ξαγγελῶ τοῖς δαμιοργοῖς τοῖς κα|τὰ πόλιν. καὶ πολέμιος ἐσσοῦμαι τῶ[ι] | ἐπιβουλεύοντι καὶ προδιδόντι ἢ ἀφι||στάντι

12/13 „Bona manifesta, quae actori erepta esse sponte pateat." Böckh. **14** „Bona latentia" B. Seeräuberei der Aetoler Polyb. 4, 16, 10. Syll 241—244. 247 (Michel 131. 410. 27.) **7.** Gef. bei Chersonesos. Latyschew, Sitzungsber. der Berl. Akad. 1892, 479 mit kommentar, namentlich betr. das stadtgebiet und die institutionen von Chrs., derselbe, Inscr. antiqu. orae sept. Ponti Euxini IV 79. Syll 461. Michel 1316. Zur sache Xen. Memor. 4, 4, 16: καὶ πανταχοῦ ἐν τῇ Ἑλλάδι νόμος κεῖται τοὺς πολίτας ὀμνύναι ὁμονοήσειν καὶ πανταχοῦ ὀμνύουσι τὸν ὅρκον τοῦτον. Bürgereid von Itanos Syll 462 (Michel 1317), eid der in die bürgerschaft eintretenden epheben von Dreros Syll 463 (Michel 23), der athenischen epheben Pollux 8, 105. Stob. Anthol 43, 48. **1** Παρθένος stadtgottheit von Ch. cf. Strabo 7, 4, 2. Syll 326_{24} **8** Arrian. Peripl. 30: ἀπὸ δὲ Χερρονήσου ἐς Κερκινῖτιν στάδιοι ἑξακόσιοι καὶ ἀπὸ Κερκινίτιδος εἰς Καλὸν λιμένα, Σκυθικὸν καὶ τοῦτον, ἄλλοι ἑπτακόσιοι

Χερσόνασον ἢ Κερκινῖτιν ἢ | Καλὸν λιμένα ἢ τὰ τείχη καὶ χώραν| τὰν Χερσονασιτᾶν· καὶ δαμιοργησῶ | καὶ βουλευσῶ τὰ ἄριστα καὶ δικαιότα|τα πόλει καὶ πολίταις· καὶ τὸν σαστῆ||ρα τῶι δάμωι διαφυλαξῶ καὶ οὐκ ἐ|χφερομυθησῶ τῶν ἀπορρήτων οὐ|θὲν οὔτε ποτὶ Ἕλλανα οὔτε ποτὶ βά[ρ]||βαρον, ὃ μέλλει τὰν πόλιν βλάπτειν· | οὐδὲ δωρεὰν δωσῶ οὐδὲ δεξοῦμα[ι] || ἐπὶ βλάβαι πόλεος καὶ πολιτᾶν, οὐδὲ | ἐπιβουλευσῶ ἄδικον πρᾶγμα οὐθε|νὶ οὐθὲν τῶμ πολιτᾶν τῶμ μὴ ἀφε|στακότων, οὐδὲ τῶι ἐπιβουλεύο[ντι | ἐπιτρεψῶ οὐδὲ συγκρυψῶ οὐθὲν οὐθε]||νί, ἀλλ’ εἰσαγγελ[ῶ] καὶ κρινῶ ψά[φωι] | κατὰ τοὺς νόμους· οὐδὲ συνωμο[σί]|αν συνομοῦμαι οὔτε κατὰ τοῦ κοιν[οῦ] | τοῦ Χερσονασιτᾶν οὔτε κατὰ τῶμ [πο]||λιτᾶν οὐδενὸς ὃς μὴ ἀποδέδεικτ[αι || π]ολέμιος τῶι δάμωι· εἰ δέ τινι συνώ||[μο]σα καὶ εἴ τινι καταλέλαμμαι ὅρ[κωι | ἢ ἐ]πευχᾶι, δι[α]λυ[σ]αμένωι μὲν ἄ[μει|ν]ον εἴη καὶ ἐμοὶ καὶ τοῖς ἐμοῖς, ἐμμ[έ|ν]οντι δὲ τὰ ἐναντία. καὶ εἴ τινά κ[α || σ]υνωμοσίαν αἴσ[θω]μαι ἐοῦσαν [ἢ γιγ]|νομέναν, ἐξαγγελῶ τοῖς δαμ[ιορ|γ]οῖς. οὐδὲ σῖτον ἀπὸ τοῦ πεδίου ἀ[πα]|γώγιμον ἀποδωσοῦμαι οὐδὲ ἐξ[α]|ξῶ ἀλλᾶι ἀπὸ τοῦ πεδίου ἀλλ’ ἢ [εἰς || Χ]ερσόνασον. Ζεῦ καὶ Γᾶ καὶ Ἅλιε [καὶ] | Παρθένε καὶ θεοὶ Ὀλύμπιοι, ἐμμέν[ον]|τι μέμ μοι εὖ εἴη ἐν τούτοις καὶ αὐτ[ῶι] | καὶ γένει καὶ τοῖς ἐμοῖς, μὴ ἐμμέν[ον]|τι δὲ κακῶς καὶ αὐτῶι καὶ γένει καὶ [τοῖς] || ἐμοῖς, καὶ μήτε γᾶ μοι μήτε θά[λασ]|σα καρπὸν φέροι μήτε γυν[αῖκες εὐτε|κ]νοῖεν μήτε ------------

8. Gesetz von Ilion gegen Tyrannis und Oligarchie (anfang des 3. jahrh. v. Chr.)

A

[Ὃς δ]’ ἂν ἀπ[ο]κτείνηι τ[ὸν τ]ύραννο[ν ἢ τὸν ἡ]||γεμόνα τῆ[ς] ὀλιγαρ[χ]ίας ἢ τὸν τὴν δ[ημοκρα]|τίαγ καταλύον[τ]α, ἐὰμ μὲν ἔναρχο[ς, τά]||λαντον ἀργυρ[ί]ου λ[αμβάνειν παρὰ τῆς πό]||λεως

24 σαστῆρα bedeutung unbekannt **50** das getreide des hinterlandes soll nur von Ch. aus exportiert werden **8.** Viereckiger marmorblock, auf 4 seiten *ABCD* beschrieben, gef. bei Ilion. Die ersten 18 zeilen von *A* sind verstümmelt. Brückner, Sitzungsber. d. Berl. Akad. 1894, 461. OGI 218. Michel 524 (nach kollation und photographie Haussoulliers). Inscr. jur. II, série p. 24 (mit einer studie über verwandte inschriften und texte). Vgl. den beschluß der Athener gegen tyrannis Andocides Mysterienrede 96 (auch Plutarch Solon 19. Aristot. Ἀθ. πολ. 16, 10. IG I 9—11), beschluss der Eretrier Oestr. Jahresh. 8, 14. Cf. auch Michel 358. Sitzungsber. d. Berl. Akad. 1906, 252 = Archäol. Anzeiger 1906, 16. Weiteres material bei Swoboda, Zur Beurteilung der griech. Tyrannis, Klio 1912, 341 ff. ders. in K. F. Hermanns Lehrb. d. griech. Antiquitäten 1. Teil, Band 3^6 (1913) 75 ff. Hier sind die abschnitte über den tyrannen und das oberhaupt der oligarchie gedruckt, das gesetz enthält noch bestimmungen über die parteigänger des tyrannen und der oligarchen und über die verwendung von geldbeträgen, die bürger zur förderung der demokratie gestiftet haben **21** vgl. Sall. Cat. 30. ἔναρχος bürger optimo iure: ἔναρχος, ξένος,

αὐθήμ[ερον] ἢ τῆι δευτέραι [κα]ὶ εἰκό[να] | χαλκῆν αὐτο[ῦ στ]ῆ[σ]α[ι τ]ὸ[ν δῆ]μον, εἶναι δὲ ‖ αὐτῶι καὶ σίτη[σ]ιν [ἐ]μ πρυ[τα]νείωι, [ἕ]ως [ἂν] ζῆ[ι], | καὶ ἐν τοῖς ἀγῶ[σι] εἰς π[ρο]εδρίαν [κηρύ]σσεσ|θαι ὀνομαστεὶ καὶ δύο δ[ρ]αχμὰς δίδοσθαι | αὐτῶι ἑκάστης ἡμέρας μέχρι ἂν ζῆι. Ἐὰν δὲ | ξένος ἦι ὁ ἀποκτ[εί]νας, ταὐτὰ δίδοσθαι αὐτῶ[ι] ‖ καὶ πολίτης ἔστω [κα]ὶ εἰς [φυλ]ὴν ἐξέστω αὐ[τ]ῶ[ι] | εἰσελθεῖν ἣν ἂν βούληται. Ἐὰν δὲ | δοῦλος ἦ[ι| ὁ ἀ]ποκτε[ίνας, ἐπί]τιμος [ἔ]στω καὶ πολιτεί|[ας μ]ε[τεχέτω κατὰ τὸν ν]όμογ καὶ τριάκοντα [μ]νᾶς λαμβανέτω παρὰ τῆς πόλεως] αὐθήμερον ἢ [τῆι ‖ δευτέραι καί, μέχρι ἂν ζῆι, ἑκάσ]της ἡμέρας λαμβ|[ανέτω δραχμήν. 7], τῆς ἀρχῆς οἱ με|[------ τάλαντον ἀργ]υρίου λαμβανέ[τωσαν | ---] τριάκοντα μνᾶ[ς---

B

---ἀ]λλὰ τῆς πόλεως εἶναι· | [κα]ὶ εἴ τίς τι ἠδικήθη ὑπ' αὐ|[τῶν], ἀπολαμβάνειν ἐντεῦ|[θεν. Ἐ]ὰν δέ τις τὸν τύραν||[νον ἢ τ]ὸν ἡγεμόνα τῆς ὀλι|[γαρ]χίας ἢ τὸν (τὴν) δημοκρατί|αγ καταλύσαντα τῶν συσ|στρατιωτῶν τις ἀποκτεί|νας εἰς δημοκρατίαγ κατα||στήσηι τὴμ πόλιν, ἀζήμιόν | τε αὐτὸν εἶναι ὧν ἔπραξεν | μετ' αὐτῶγ καὶ τάλαντον ἀρ|γυρίου λαμβάνειμ παρὰ τοῦ | δήμου.

C

Ἐ|ὰν δέ τις τύραννος ἢ ἡγεμὼν ὀλιγαρχίας ἢ ὅσ|τις Ἰλιέων ἀρχὰς συ[ν]αποδεικνύηι μετὰ τού[των] | ἢ ἄλλος πρὸ τούτων πρίηται γῆν ἢ οἰκίαν ἢ κτήν[η] ‖ ἢ ἀνδράποδα ἢ ἄλλο ὁτιοῦν, ἀκύρως ἐωνήσθω κα[ὶ] | ἐπανίτω εἰς τοὺς ἀποδομένους.

Ὃς ἂν τύρανν[ος] | ἢ ἡγεμὼν γένηται ὀλιγαρχίας ἢ τύραννον στ[ή]||σηι ἢ συνεπανάστηι ἢ δημοκρατίαγ καταλύ|σηι, ὅτου ἄν τι ὄνομα ἦι τούτων ἐάν τε ἐν τοῖς ‖ ἱερ(ητ)εύσασιν ἐάν τε ἐν ἀναθήματι ἐάν τ' ἐπὶ τάφο[υ], | ἐκκόπτειν πάντοθεγ καὶ ἐγ μὲν τῶν ἱερητευ|κότων ἐκκόψαντας πωλεῖγ καὶ τὸμ πριάμενον | ὄνομα ἐπιγράψασθαι ὅ τι ἂν θέληι οἷς μέτεστι· | τὰ δὲ ἀναθήματα ὅσα μὲν ἂν ἰδίαι ἀνατεθῆι, ἐξα||λείψαντας τοῦ ἀναθέντος τὰ ἐπιγράμματα βο[υ]|λεύειν περὶ τοῦ ἀναθήματος τὸν δῆμον, ὅπως μ[ή]|τε ἐκείνων ἐστήξει μηδὲ μνημεῖον μηθὲν ἔσ|ται· ὅπου δὲ κοινὸν ἀνάθημα καὶ ἑτέρων ἐπι|γέγραπται, ἄδηλον ποιεῖν ἐξαλείψαντας τ[ὸ ‖ ὄνομ]α τὸ ἐκείνου. Ἐάν τις ἐπὶ τυράννου ἢ ὀλ[ι]γαρχίας ---

δοῦλος *A* **24** cf. Syll 139 *A* **33** wahrscheinlich bürgerrecht unter gewissen einschränkungen, vgl. no. 54 z. 19: γῆς καὶ οἰκίας ἔγκτησιν κατὰ τὸν νόμον *B* **2** entschädigung für opfer des tyrannen *C* **38** jeder kann das recht kaufen, an stelle eines in den priesterlisten getilgten namens irgend einen anderen aus einer familie, die zugang zu den priesterstellen hat, einzusetzen. Die massregel wird schon deshalb getroffen, damit die ord-

9. Beschlüsse der Demotionidai (396/5 bis mitte d. 4. jahrh. v. Chr.)

A.

Διὸς Φρατρίο· | Ἱερεὺς Θεόδωρος Εὐφαντίδο ἀν|έγραψε καὶ ἔστησε τὴν στήλην. | Ἱερεώσυνα τῶι ἱερεῖ διδόναι τ||άδε· Ἀπὸ τõ μείο κωλῆν, πλευρόν, ὅ|ς, ἀργυρίο III· — ἀπὸ τõ κορείο κωλῆ|ν, πλευρόν, ὅς, ἐλατῆρα χοινικιαῖ|ον, οἴνο ἡμίχον, ἀργυρίο ⊢. — | Τάδε ἔδοξεν τοῖς φράτερσι ἐπὶ || Φορμίωνος ἄρχοντος Ἀθηναίοι|ς, φρατριαρχõντος δὲ Παντακλέ|ος ἐξ Οἴο. — |

Ἱεροκλῆς εἶπε· Ὁπόσοι μήπω διεδικάσ|θησαν κατὰ τὸν νόμον τὸν Δημοτιωνιδ||ῶν, διαδικάσαι περὶ αὐτῶν τὸς φράτερ|ας αὐτίκα μάλα, ὑποσχομένος πρὸς τõ Δ|ιὸς τõ Φρατρίο, φέροντας τὴν ψῆφον ἀπ|ὸ τõ βωμõ· ὃς δ' ἂν δόξηι μὴ ὢν φρατὴρ ἐσα|χθῆναι, ἐξαλειψάτω τὸ ὄνομα αὐτõ ὁ ἱερ||εὺς καὶ ὁ φρατρίαρχος ἐκ τõ γραμματεί|ο τõ ἐν Δημοτιωνιδῶν καὶ τõ ἀντιγράφ|ο· ὁ δὲ ἐσαγαγὼν τὸν ἀποδικασθέντα ὀφε|ιλέτω ἑκατὸν δραχμὰς ἱερὰς τῶι Διὶ τ|ῶι Φρατρίωι, ἐσπράττεν δὲ τὸ ἀργύριο||ν τοῦτο τὸν ἱερέα καὶ τὸν φρατρίαρχο|ν ἢ αὐτὸς ὀφείλεν· τὴν δὲ διαδικασίαν | τὸ λοιπὸν ἶναι τῶι ὑστέρωι ἔτει ἢ ὧι ἂ|ν τὸ κόρεον θύσηι τῆι κορεώτιδι Ἀπατ|ορίων, φέρεν δὲ τὴν ψῆφον ἀπὸ τõ βωμõ· ἐ||ὰν δέ τις βόληται ἐφεῖναι ἐς Δημοτιων|ίδας, ὧν ἂν ἀποψηφίσωνται, ἐξεῖναι αὐ|τῶι· ἑλέσθαι δὲ ἐπ' αὐτοῖς συνηγόρος τ|ὸν Δεκελειῶν οἶκον πέντε ἄνδρας ὑπὲ|ρ τριάκοντα ἔτη γεγονότας, τούτος δὲ || ἐξορκωσάτω ὁ φρατρίαρχος καὶ ὁ ἱερε|ὺς συνηγορήσεν τὰ δικαιότατα καὶ ὀκ | ἐάσεν ὀδένα μὴ ὄντα φράτερα φρατρίζ|εν· ὅτο δ' ἂν τῶν

---

nung der listen nicht durch lücken gestört wird. Inscr. jur. **9.** Stein, auf zwei seiten (*A. B.*) beschrieben, gef. in Dekeleia. IG II$_2$ s. 534 no. 841 b + II$_5$ s. 205 no. 841 b. Syll 439. Michel 961. Roberts II 84. Inscr. jur. 2. série II p. 199 mit übersetzung und kommentar. Literatur daselbst und bei v. Schoeffer in Pauly-Wissowas Realencycl. V$_1$ sp. 201 s. v. Demotionidai: s. besonders Busolt, Handb. der griech. Staatsaltertümer[2] 208. v. Wilamowitz, Aristoteles u. Athen II 259. Vgl. die gesetze der delphischen phratrie der Labyaden Syll 438 = Michel 995, beschluss der Klytidai in Chios Syll 571 = Michel 997. Das psephisma des Hierokles ist aus dem jahre des Phormion (396/5 v. Chr.), das des Nikodemos von derselben hand aufgezeichnet, das des Menexenos ist mehrere jahrzehnte jünger als die beiden ersten **5** μεῖον und κόρειον opfer, am tage Κουρεῶτις der Apaturien dargebracht, ersteres bei der vorstellung der im letzten jahre geborenen kinder vor die phrateres, letzteres (der name von dem abgeschorenen haupthaar) ein jahr vor (z. 27) dem eintritt der söhne in die phratrie (Pollux VIII 107) **13** διαδικάζειν, wie διαψηφίζεσθαι bei den demen, von der prüfung der auf zugehörigkeit zur phratrie anspruch erhebenden und der abstimmung darüber **29** subjekt des satzes ist τὸν Δεκελειῶν οἶκον Wilam., da nach z. 32 aus diesem anwälte gewählt werden, die gegen den appellanten auftreten

ἐφέντων ἀποψηφίσωντα|ι Δημοτιωνίδαι, ὀφειλέτω χιλίας δρα||χμὰς ἱερὰς τῶι Διὶ τῶι Φρατρίωι· ἐσπρ|αττέτω δὲ τὸ ἀργύριον τοῦτο ὁ ἱερεὺς | τõ Δεκελειῶν οἴκο ἢ αὐτὸς ὀφειλέτω· ἐ|ξεῖναι δὲ καὶ ἄλλωι τῶι βολομένωι τῶ|ν φρατέρων ἐσπράττεν τῶι κοινῶι. ταῦ||[τα] δ' ἐ̃ναι ἀπὸ Φορμίωνος ἄρχοντος. ἐπι|[ψ]ηφίζεν δὲ τὸν φρατρίαρχον περὶ ὧν ἄ|ν διαδικάζεν δέηι κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν | ἕκαστον· ἐὰν δὲ μὴ ἐπιψηφίσηι, ὀφελέτ|ω πεντακοσίας δραχμὰς ἱερὰς τῶι Διὶ || [τ]ῶι Φρατρίω[ι, ἐ]σπράττεν δὲ τὸν ἱερέα | [κ]αὶ ἄλλο[ν τὸν βο]λόμενον τὸ ἀργύριον | [τοῦ]το [τῶι κοινῶι], τὸ δὲ λοιπὸν ἄγεν τὰ | [μεῖα καὶ τὰ κόρει]α ἐς Δεκέλειαν ἐπὶ τ|[ὸν βωμόν· ἐὰν δὲ μὴ ϑ]ύσηι ἐπὶ τõ βωμõ, ὀφ||[ειλέτω πεντήκοντ]α δραχμὰς ἱερὰς τῶ|[ι Διὶ τῶι Φρατρίωι, ἐσ]πραττέτω δὲ ὁ ἱερ|[εὺς τὸ ἀργύριον τοῦτο ἢ] αὐτὸς ὀφειλέ|[τω, εἰ μὴ λοιμός τις ἔσται ἢ πόλεμος] |

B.

Ἐὰν δέ τι τούτων διακωλύηι, ὅποι ἂν ὁ ἱ||ερεὺς προγράφηι, ἐνϑαῦϑα ἄγεν τὰ μεῖ|α καὶ τὰ κόρεια. Προγράφεν δὲ πρόπεμπ|τα τῆς δορπίας ἐν πινακίωι λελευκομ|ένωι μὴ ἔλαττον ἢ σπιϑαμιαίωι, ὅπο ἂν Δ|εκελειῆς προσφοιτῶσιν ἐν ἄστει· τὸ δ||ὲ ψήφισμα τόδε καὶ τὰ ἱερεώσυνα ἀναγ|ράψαι τὸν ἱερέα ἐν στήληι λιϑίνηι πρ|όσϑεν τõ βωμõ Δεκελειᾶσιν τέλεσι το|ῖς ἑαυτõ.

Νικόδημος εἶπε· Τὰ μὲν ἄλλα κατ|ὰ τὰ πρότερα ψηφίσματα ἃ κεῖται περὶ τ||ῆς εἰσαγωγῆς τῶν παίδων καὶ τῆς διαδ|ικασίας, τὸς δε μάρτυρας τρε̃ς ὃς εἴρη|ται ἐπὶ τῆι ἀνακρίσει παρέχεσϑαι ἐκ τ|ῶν ἑαυτõ ϑιασωτῶν μαρτυρõντας τὰ ὑπερωτώμε(να) | καὶ ἐπομνύντας τὸν Δία τὸν Φράτριον· || μαρτυρε̃ν δὲ τὸς μάρτυρας καὶ ἐπομνύ|ναι ἐχομένος τõ βωμõ· ἐὰν δὲ μὴ ὦσι ἐν τ|ῶ(ι) ϑιάσωι τότωι τοσõτοι τὸν ἀριϑμόν, ἐ|κ τῶν ἄλλων φρατέρων παρεχέσϑω· ὅταν | δὲ ἦι ἡ διαδικασία, ὁ φρατρίαρχος μὴ π||ρότερον διδότω τὴ[ν] ψῆφον περὶ τῶν παί|δων τοῖς ἅπασι φράτερσι, πρὶν ἂν οἱ αὐ|τõ τõ εἰσαγομένο ϑιασῶται κρύβδην ἀ|πὸ τõ βωμõ φέροντες τὴν ψῆφον διαψηφ|ίσωνται· καὶ τὰς ψήφος τὰς τότων ἐναν||τίον τῶν ἁπάντων φρατέρων τῶν παρόν|των ἐν τῆι ἀγορᾶι ὁ φρατρίαρχος διαρ|ιϑμησάτω καὶ ἀναγορευέτω ὁπότερ' ἂν | ψηφίσωνται· ἐὰν δέ, ψηφισαμέ-

---

62 δορπία 1. tag der Apaturien **88** auf die entscheidung der thiasoten muss also noch eine entscheidung aller phrateres folgen, aber nur, wenn erstere für aufnahme gestimmt haben, dies ist keine Appellation. Wenn sie für nichtaufnahme stimmen, folgt, wie z. 100 ff. beweist, keine diadikasie der phrateres, doch kann der abgewiesene an ihre entscheidung appellieren (cf. auch z. 30 ff) Damit fallen die aufstellungen v. Schoeffers bei Pauly-Wissowa V_1 sp. 197. 198

νων τῶν θ|ιασωτῶν ἔναι αὐτοῖς φράτερα, οἱ ἄλλο||ι φράτερες ἀποψηφίσωνται, ὀφειλόντ|ων ἑκατὸν δραχμὰς ἱερὰς τῶι Διὶ τῶι Φ|ρατρίωι οἱ θιασῶται, πλὴν ὅσοι ἂν τῶν | θιασωτῶν κατήγοροι ἢ ἐναντιόμενοι | φαίνωνται ἐν τῆι διαδικασίαι· ἐὰν δὲ || ἀποψηφίσωνται οἱ θιασῶται, ὁ δὲ εἰσά|γων ἐφῆι εἰς τὸς ἅπαντας, τοῖς δὲ ἅπασ|ι δόξει ἔναι φράτηρ, ἐνγραφέσθω εἰς τ|ὰ κοινὰ γραμματεῖα· ἐὰν δὲ ἀποψηφίσω|νται οἱ ἅπαντες, ὀφειλέτω ἑκατὸν δρα||χμὰς ἱερὰς τῶι Διὶ τῶι Φρατρίωι· ἐὰν δέ, | ἀποψηφισαμένων τῶν θιασωτῶν, μὴ ἐφῆ|ι εἰς τὸς ἅπαντας, κυρία ἔστω ἡ ἀποψήφ|ισις ἡ τῶν θιασωτῶν· οἱ δὲ θιασῶται με|τὰ τῶν ἄλλων φρατέρων μὴ φερόντων τὴν || ψῆφον περὶ τῶν παίδων τῶν ἐκ τõ θιάσο | τõ ἑαυτῶν. Τὸ δὲ ψήφισμα τόδε προσαναγ|ραφάτω ὁ ἱερεὺς εἰς τὴν στήλην τὴν λι|θίνην. Ὅρκος μαρτύρων ἐπὶ τῆι εἰσαγω|γεῖ τῶν παίδων· Μαρτυρῶ ὃν εἰσάγει ἑα||υτῶι ὑὸν ἔναι τõτον γνήσιον ἐγ γαμετ|ῆς· ἀληθῆ ταῦτα νὴ τὸν Δία τὸν Φράτριο|ν· εὐορκõ(ν)τι μέν μοι πολλὰ καὶ ἀγαθὰ ἔν|αι· εἰ δ' ἐπιορκοίην, τἀναντία. — |

Μενέξενος εἶπεν· Δεδόχθαι τοῖς φράτερσι περὶ || τῆς εἰσαγωγῆς τῶμ παίδων τὰ μὲν ἄλλα κα|τὰ τὰ πρότερα ψηφίσματα, ὅπως δ' ἂν εἰδῶσι οἱ | φράτερες τοὺς μέλλοντας εἰσάγεσθαι, ἀπο|γράφεσθαι τῶι πρώτωι ἔτει ἢ ὧι ἂν τὸ κούρεο|ν ἄγει τὸ ὄνομα πατρόθεγ καὶ τοῦ δήμου καὶ τῆ||ς μητρὸς πατρόθεν καὶ τοῦ δήμου πρὸς τὸν | φρατρίαρχον· τὸν δὲ φρατρία[ρχον ἀπογραψ]|αμένων ἀναγράψαντα ἐκ[τιθέναι ὅπου ἂν Δεκ]|ελεε̃ς προσφοιτῶσι, ἐκτιθ[έναι δὲ καὶ τὸν ἱερέα] | ἀναγράψαντα ἐν σανιδ[ίωι λευκῶι ἐν τῶι ἱερ]||ῶι τῆς Λητοῦς. Τὸ δὲ ψ[ήφισμα τόδε ἀναγράψαι | εἰς τὴν] στήλην - - - -

10. Dekret der attischen Phyle Erechtheis für einen Wohltäter (1. hälfte des 3. jahrh. v. Chr.)

Ἔγραψε δὲ καὶ ψήφισμα ὅπως ἂν [Ἐρεχ]θεῖ|δαι εἰδῶ[σιν ἅπ]αντες τὰ ἑαυτῶν κτήματα, καὶ οἱ ἐπιμεληταὶ | οἱ αἰεὶ καθιστάμενοι κατ' ἐνιαυτὸν βαδίζοντες ἐπὶ τὰ κτήμ|ατα δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐπισκοπῶνται τά τε χωρία εἰ γεωργεῖτ||αι κατὰ τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὅρους εἰ ἐφεστήκασιν κατὰ τ|ὰ αὐτά· καὶ ταῦτα πεποίηκεν οὔτε χάριν οὐδὲ πρὸς ἕνα περὶ π|λείονος ποιούμενος τῶν συμφερόντων τῆι φυλῆι οὔτε δω|ροδοκούμενος οὐδ' ὑφ' ἑνός, ἀλλὰ λέγων αἰεὶ καὶ πράττων δια|τετέλεκεν τὰ

118 „malo πρῶτον ἔτος non priorem annum intellegere sed proximum." Dittenb. **10.** Gef. auf der Akropolis. IG II_1 564. Syll 429. Michel 139. Roberts II 76. Die ersten zeilen der inschrift sind verstümmelt. Ein kleines bruchstück, das oben an den stein gehört, publiziert A. Wilhelm, Ἐφημ. ἀρχαιολ. 1905, 224. Landbesitz eines demos s. no. 27; cf. auch no. 15. Urkunden der attischen phylen IG II_1 553 ff. II_5 p. 134 ff., auswahl bei Michel 136 ff. **2** ἐπιμεληταί cf. IG II_1 553. 554. 556. 558. 559

βέλτιστα τῆι φυλῆι, ἀνένκλητον ἑαυτὸν παρεσ||χηκὼς πρὸς πάντας τοὺς φυλέτας, ἀγαθεῖ τύχει, δεδόχθαι τῆι | Ἐρεχθῆιδι φυλῆι, ἐπαινέσαι Ἀντισθένην Νικάνδρου Λαμπτρ|έα καὶ στεφανῶσαι αὐτὸν χρυσῶι στεφάνωι κατὰ τὸν νόμον ἀ|ρετῆς ἕνεκα καὶ δικαιοσύνης ἧς ἔχων διατελεῖ περὶ τὴν Ἐρ|εχθῆιδα φυλήν· ἐπειδὴ δὲ συμβαίνει Ἀντισθένει θυγατέρα ε||ἶναι ἐπίκληρον ἐκ τῶν νόμων γεγενημένην, τοὺς ἐπιμελητὰ|ς τοὺς (ἀ)εὶ καθισταμένους κατ᾽ ἐνιαυτὸν ἐπιμελεῖσθαι Ἀριστομ|άχης τῆς Ἀντισθένου θυγατρὸς ἐάν τινος δέηται, ἐ[μ]φανίζοντ|ας τεῖ φυλεῖ ὅταν ἀγορὰν ποιῶσιν, ὅπως ἂν μη[δ᾽ ὑφ᾽ ἑ]νὸ[ς ἀδικῆτ]|αι· τὴν δ᾽ εὔνοιαν τὴν παρ᾽ ἑκά[σ]τ[ου τῶν φυλετῶν καὶ ἰδίαι καὶ κ]||οινῆι ὑπάρχειν τῆι θυγατ[ρὶ τῆι Ἀντισθένους Ἀριστομάχηι δ]|ιὰ τὴν τοῦ πατρὸς ἀ[νδραγαθίαν καὶ φιλοτιμίαν ἣν ἔχει περὶ τ]|ὴν Ἐρεχθ[ῆιδα φυλὴν – – –

11. Finanzen des attischen Demos Plotheia (anfang des 4. jahrh. v. Chr.)

Κεφά]λαια· | [Δη]μάρχωι Χ. | [Τα]μίαιν ἐς τὰ δι᾽ ἔτος ἱερά 𐅇. | [Ἐ]ς τὸ Ἡρακλεῖον 𐅇ΧΧ. || [Ἐ]ς Ἀφροδίσια ΧΗΗ. | [Ἐ]ς Ἀνάκια ΧΗΗ. | [Ἐ]ς τὴν ἀτέλειαν 𐅇. | [Ἐ]ς Ἀπολλώνια ΧΗ. | [Ἐ]ς Πάνδια 𐅅Η. || [Μ]ισθώσεων ΗΔΔΔ⊢⊢⊢IIC. |

[Ἔδ]οξεν Πλωθειεῦσι. Ἀριστότιμος [ε|ἶπ]ε· Τὸς μὲν ἄρχοντας τὸ ἀργυρίο ἀ[ξ|ιό]χρεως κυαμεύεν ὅσο ἑκάστη ἡ ἀ[ρχ|ὴ ἄ]ρχει, τούτος δὲ τὸ ἀργύριον σῶν [π||α]ρέχεν Πλωθεῦσι, περὶ μὲν ὅτο ἐστ[ὶ | ψ]ήφισμα δανεισμõ ἢ τόκος τεταγ[μέ|ν]ος κατὰ τὸ ψήφισμα δανείζοντ[ας κ|α]ὶ ἐσπράττοντας, ὅσον δὲ κατ᾽ ἐν[ιαυ|τ]ὸν δανείζεται δανείζοντας ὅ[στι||ς] ἂν πλεῖστον τόκον διδῶι ὃς ἂν [πεί|θ]ηι τὸς δανείξοντας ἄρχοντα[ς τιμ|ή]ματι ἢ ἐγγυητῆι. Ἀπὸ δὲ τõ τόκο [τε κ]|αὶ τῶμ μισθώσεων ἀντὶ ὅτο ἂν τ[ῶν κε|φ]αλαίων ὠνήματα ἧι μί[σ]θωσιν φ[έρο]||ντα

---

11. Marmorplatte im Louvre. Στοιχηδόν. CIG 82 (cf. p. 176 u. 897). IG II$_1$ 570. Michel 140, cf. p. 943. L. Ziehen, Leges Graec. Sacrae II$_1$ no. 9 vergleicht die urkunde mit der Skambonideninschrift IG I 2 (cf. Suppl.). Vgl. Sauppe, Rhein. Mus. 1849, 289. Urkunden attischer demen: IG II$_1$ 570 ff. II$_5$ p. 139 ff. Auswahl Michel 140 ff. Das ganze material bei v. Schoeffer, Pauly-Wissowa s. v. Δῆμοι u. Haussoullier, Artikel Demos bei Daremberg-Saglio, Dictionn. d. ant. II 76 ff. Vgl. auch no. 1 e. 15. 27 **1** κεφάλαια: summierte posten, nicht kapitalien. Dass die summen selbst für die angegebenen zwecke verwendet wurden, vertritt wieder v. Schoeffer, Pauly-Wissowa V$_1$ 19, anders Szanto, Unters. über das attische Bürgerrecht 38 und Haussoullier, Vie municipale en Attique 63 **7** cf. z. 28 ff. **14** ff. vgl. Szanto u. Hauss. p. 75: „Deux sortes de prêts. 1^0. Les conditions sont réglées par un décret (Beispiel no. 27$_{37}$). 2^0. Les conditions sont réglées par les magistrats eux-mêmes. τούτους = ἄρχοντας, wie z. 21 beweist, anders Hauss. **22** τόκο: der ausgeliehenen kapitalien **24** ὠνεῖσθαι wird mit τέλη, πεντηκοστήν etc. verbunden, daher κεφαλαίων ὠνήματα verpachtungen von irgendwelchen steuern oder gefällen. Die worte τῶν κεφαλαίων ὠνήματα μίσθωσιν φέροντα sind eine umschreibung

ϑύεν τὰ ἱερὰ τά τε ἐς Πλωϑει[ᾶς κ]|οινὰ καὶ τὰ ἐς Ἀϑηναίος ὑπὲρ Πλ[ωϑέ]||ων το͂ κοινο͂ καὶ τὰ ἐς τὰς πεντετ[ηρί]||δας· καὶ ἐς τἆλλα ἱερά, ὅποι ἂν δέ[ηι Π]|λωϑέας ἅπαντας τελε͂ν ἀργύριο[ν ἐς] || ἱερά, ἢ ἐς Πλωϑέας ἢ ἐς Ἐπακρέα[ς ἢ ἐς] | Ἀϑηναίος, ἐκ το͂ κοινο͂ τὸς ἄρχο[ντας] | οἳ ἂν ἄρχωσι το͂ ἀργυρίο το͂ ἐς τὴ[ν ἀτ|έ]λειαν τελε͂ν ὑπὲρ τῶν δημοτῶν· [καὶ | ἐ]ς τὰ ἱερὰ τὰ κοινὰ ἐν ὅσοισιν ἑσ[τι||ῶ]νται Πλωϑῆς οἶνον παρέχεν ἡδὺ[ν ἐ|κ το͂] κοινο͂, ἐς μὲν τἆλλα ἱερὰ μέχρ[ι | ἡμίχο ἐ]κάστωι τοῖς παρο͂σι Πλωϑέ[ω|ν, ἐς Διονύσια δὲ] διδασκάλωι κά[δον|*13*] ἀποκαίοντι κ[*4* || *16*] δημιοργ[*5* |

12. Aufzeichnung der κτοῖναι von Kamiros (4. oder 3. jahrh. v. Chr.)

Ἔδοξε Καμιρεῦσι τὰς κτοίνας τὰς Καμιρέων τὰς | ἐν τᾶι νάσωι καὶ τὰς ἐν τᾶι ἀπείρωι ἀναγράψαι πάσας | καὶ ἐχϑέμειν ἐς τὸ ἱερὸν τᾶς Ἀϑαναίας ἐστάλαι | λιϑίναι χωρὶς Χάλκης· ἐξῆμειν δὲ καὶ Χαλκήταις || ἀναγραφῆμειν αἴ κα χρηΐζωντι. ἑλέσϑαι δὲ ἄνδρας | τρεῖς αὐτίκα μάλα οἵτινες ἐπιμεληϑησεῦντι ταύ|τας τᾶς πράξιος ὡς τάχιστα καὶ ἀποδωσεῦνται | τῶι χρήιζοντι ἐλαχίστου παρασχεῖν τὰν στάλαν | καὶ τὰς κτοίνας ἀναγράψαι καὶ ἐγκολάψαι ἐν τᾶι στά||λαι καὶ στᾶσαι ἐν τῶι ἱερῶι τᾶς Ἀϑάνας καὶ περιβολιβῶ|σαι, ὡς ἔχηι ὡς ἰσχυρότατα καὶ κάλλιστα. τὰ δὲ τε|λεύμενα ἐς ταῦτα πάντα τὸν ταμίαν παρέχειν. | ἐγ δὲ ταυτᾶν τᾶν κτοινᾶν ἀποδεικνύειν τοὺς | κτοινάτας μάστρον ἐν τῶι ἱερῶι τῶι ἁγιωτάτωι || ἐν τᾶι κτοίναι κατὰ τὸν νόμον τὸν τῶν Ῥοδίων, | τοῦτοι δὲ συνλεγέσϑων ἐν Καμίρωι εἰς τὸ | ἱερὸν τᾶς Ἀϑαναίας ὅκκα τοὶ ἱεροποιοὶ παραγγ[έλ|λ]ωντι, καὶ ἀϑρεόντω τὰ ἱερὰ τὰ Καμιρέων [τὰ δα|μο]τελῆ πάντα, αἴ τι-----

13. Aufnahme verschiedener Bevölkerungsklassen in das pergamenische Bürgerrecht (133 v. Chr.)

Ἐπὶ ἱερέως Μενεστρά[του τ]οῦ Ἀπολλοδώρου, | μηνὸς Εὐμενείου ἐννε[ακαιδε]κάτηι· ἔδοξεν τῶι | δήμωι, γνώμη στρατηγ[ῶν·

---

des vorhergehenden τῶμ μισϑώσεων, der satz mit ἀντί steht epexegetisch zu diesem wort; anders Szanto u. Hauss. **12.** Gef. in den ruinen des Athenetempels zu Kamiros. IG XII_1 694. Syll 449. Michel 433. Zeit jedenfalls nach dem rhodischen synoikismos (404 v. Chr.). Ueber die κτοῖναι und überhaupt die einteilung der Rhodier van Gelder, Gesch. d. alten Rhodier (Haag 1900) p. 207 ff., besonders 222, vgl. auch den index IG XII_1 p. 229 Vgl. die phratrien in Athen nr. 9 **2** ἀπείρωι Rhodischer besitz auf dem gegenüberliegenden festland **10** = περιμολυβδῶσαι **18** ἀϑρεῖν circumspicere, providere **13.** Gef. im theater von Pergamon. Inschr. von Pergamon I 249 (cf. II Addenda p. 510). OGI 338 (bester text). Michel 518. U. Wilcken bei Pauly-Wissowa II_1 963 rückt die inschrift in den richtigen historischen zusammenhang. Die neubürgerlisten, die v. Prott, Ath. Mitt. 27, 106 ff. gefunden zu haben glaubte, hat

ἐπε]ὶ βασιλεὺς Ἄτταλος | Φιλομήτωρ καὶ Εὐεργέτη[ς μεθισ]τάμενος ἐξ ἀν||θρώπων ἀπολέλοιπεν τὴ[μ πατρί]δα ἡμῶν ἐλευθέραν, | προσορίσας αὐτῆι καὶ πολε[ιτικὴγ] χώραν ἣν ἔκριν[εν,] | δεῖ δὲ ἐπικυρωθῆναι τὴν διαθή[κην] ὑπὸ Ῥωμαίων, [ἀναγκαῖ]|όν τέ ἐστιν ἕνεκα τῆς κοινῆς ἀσ[φ]αλείας καὶ τ[ὰ ὑποτετα]|γμένα γένη μετέχειν τῆς πολιτε[ία]ς διὰ τὸ ἅπα[σαν εὔ]||νοιαμ προσενηνέχθαι πρὸς τὸν δῆ[μο]ν· ἀγαθῆ[ι τύχηι, δεδό]|χθαι τῶι δήμωι, δεδόσθαι πολιτείαν [τ]οῖς ὑπο[γεγραμμέ]|νοις· τοῖς ἀναφερομένοις ἐν ταῖς τῶ[ν] παρο[ίκων ἀπο]|γραφαῖς καὶ τῶν στρατιωτῶν τοῖς κα[το]ικοῦσιν [τὴμ πό]|λιγ καὶ τὴγ χώραν, ὁμοίως δὲ καὶ Μακεδό[σι]ν καὶ Μυ[σοῖς] || καὶ τοῖς ἀναφερομένοις ἐν τῶι φρουρίωι καὶ [τῆι πόλει τῆι] | ἀρχαίαι κατοίκοις καὶ Μασδυηνοῖς κα[ὶ *ca. 9—10*]|καὶ παραφυλακίταις καὶ τοῖς ἄλλοις ἐ[πικού]|ροις τοῖς κατοικοῦσιν ἢ ἐνεκτημένοις ἐν τ[ῆι πόλει] | ἢ τῆι χώραι, ὁμοίως δὲ καὶ γυναιξὶγ καὶ παισ[ίν]. || εἰς δὲ τοὺς παροίκους μετατεθῆναι τοὺς ἐκ [τῶν] | ἐξελευθέρων καὶ βασιλικοὺς τούς τε ἐνήλικα[ς] | καὶ τοὺς νεωτέρους, κατὰ τὰ αὐτὰ δὲ καὶ τὰς γυναῖ|κας πλὴν τῶν ἠγορασμένων ἐπὶ τοῦ Φιλαδέλφου | καὶ Φιλομήτορος βασιλέων καὶ τῶν ἀνειλημμένω(ν)|| ἐκ τῶν οὐσιῶν τῶν γεγενημένων βασιλικῶν, κατὰ τα[ὐ]|τὰ δὲ καὶ τοὺς δημοσίους. ὅσοι δ[ὲ] τῶν κατοικούν|των ἢ ὅσαι ἐγλελοίπασιν ὑπὸ τὸν καιρὸν τῆς (τελευτῆς) τοῦ βασίλεως | ἢ ἐγλίπωσιν τὴμ πόλιν ἢ τὴγ χώραν, εἶναι αὐτοὺς κα[ὶ] | αὐτὰς ἀτίμους τε καὶ τὰ ἑκατέρων ὑπάρχοντα τῆς || πόλεως. | τετράδι ἀπιόντος | [ἔδ]οξεν τῶι δήμωι, γνώμη στρατηγῶν· ἐπεὶ [ἐν τῶι γε|νομένω]ι ψηφίσματι περ[ὶ] τοῦ δοθῆναι πολιτεί[αν τοῖς | ἀναφερομένοις ἐ]ν ταῖς τῶ[μ] παρ[ο]ίκων ἀπογραφαῖς [καὶ || τοῖς λοιποῖς γένεσιν τ]οῖς δηλουμένοις ἐν τῶι ψηφ[ί]σ[μα|τι καὶ περὶ τοῦ μετατεθῆναι εἰς τοὺς] παροίκους τοὺς [ἐκ | τῶν ἐξελευθέρων καὶ βασιλικοὺς κα]ὶ [δ]ημοσίους | - - - - -

14. Weihinschrift des athenischen Rates und Ehrung des Ratsherrn Phanodemos (343/2 v. Chr.)

Ἡ βουλὴ ἡ ἐπὶ Πυθοδότου [ἄρχοντος] | Ἡφαίστωι, στεφανωθεῖσ[α ὑπὸ] (τ)οῦ δήμου | ἀρετῆς ἕνεκα καὶ δικαιοσύνης.

Kolbe ibd. 32, 415 als ephebenkataloge nachgewiesen. Aehnliche massregeln der Ephesier in der not des mithridatischen krieges Syll 329 = Michel 496 z. 41ff. Verschiedene bevölkerungsklassen auch in der inschrift von Olymos (Karien) Michel 476, cf. auch no. 42 **4** Attalos III (138—133 v. Chr.) **5** die stellen der schriftsteller bei Pauly-Wissowa II_2 2176 **14** Μακεδόνες Μυσοί söldner (cf. den vertrag des Eumenes I mit seinen söldnern OGI 266 = Michel 15), ebenso die aus dem paphlagonischen Μασδύη (cf. Plin. N. Hist. VI 5) **17** παραφυλακίται gendarmen Fränkel **21** königliche sklaven **23** Attalos II 159—138 v. Chr. **24** ἀναλαμβάνειν konfiszieren Laert. Diog. VII 181. Plutarch p. 484 A **14.** Gef. in Athen. IG II_1 114. Syll 495. Michel

Δεινόστρατος Δεινιάδου Ἀγκυλῆθεν εἶπεν· ἐπειδὴ ἡ βουλὴ ἡ ἐπὶ Πυθοδότου ἄρχοντος, ψηφισαμένη κρίσιν ποιῆσαι τῶν λεγόντων ἐν τεῖ βουλῆι ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυ[τα]||νείας καὶ τιμῆσαι ὃς ἂν δοκεῖ αὐτεῖ ἄριστα λέγων καὶ πράττων καὶ ἀδωροδοκήτως ὑπὲρ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων διατετελεκέναι τὸν ἐνιαυτόν, ἔκρινεν διαχειροτο[νή]|σασα περὶ τούτων ἡ βουλὴ Φανόδημον Διύλλου Θυμαιτάδην, δεδόχθαι τῆι βουλῆι, ἀγαθῆι τύχηι τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων καὶ τῆς βουλῆς ἐπαινέσαι Φανόδημον Διύλλου Θυμαιτά[δην] | ἀρετῆς ἕνεκα καὶ δικαιοσύνης τῆς εἰς τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων, καὶ στεφανῶσαι αὐτὸν χρυσῶι στεφάνωι ἀπὸ : 𐅅 : δραχμῶν, τὸ δὲ ἀργύριον εἶναι τὸ εἰς τὸν [στέ]|φανον ἐκ τῶν εἰς τὰ κατὰ ψηφίσματα ἀναλισκομένων τεῖ βουλεῖ. ἀναγ[ρ]άψαι δὲ καὶ ἐπὶ τὸ ἀνάθημα τῆς βουλῆς τόδε τὸ ψήφισμα τοὺς αἱρεθέντας ποήσασθαι τὸ ἀνάθημα. ὅπως δ' ἂν καὶ ὁ | δῆμος εἰδὼς τὰ ἐψηφισμένα τῆι βουλῆι περὶ Φανοδήμου τιμήσει καὶ αὐτὸς [κ]αὶ στεφανώσει, ἐὰν δοκεῖ τῶι δήμωι καθάπερ τῆι βουλῆι, τοὺς προέδρους οἳ ἂν λάχωσιν προεδρεύειν ἐν || τῶι δήμωι εἰς τὴν πρώτην ἐκκλησίαν χρηματίσαι περὶ Φανοδήμου, καὶ ἀνα[γνῶ]ναι τόδε τὸ ψήφισμα τὸγ γραμματέα τῶι δήμωι, γνώμην δὲ ξυνβάλλεσθαι τῆς βουλῆς εἰς τὸν δ[ῆ]|μον, ὅτι δοκεῖ τῆι βουλῆι, ἐπειδὴ Φανόδημος Διύλλου Θυμαιτάδης καλ[ῶς κ]αὶ φ[ι]λοτίμως καὶ ἀδωροδοκήτως βεβούλευκεν, λέγων καὶ πράττων τὰ ἄριστα ὑπὲρ τῆς βουλῆς καὶ | τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων, ἐπαινέσαι αὐτὸν ἀρετῆς ἕνεκα καὶ δικαιοσύνης τῆς εἰς τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων [καὶ τοὺς συμμ]άχους, καὶ στεφαν[ῶ]|σαι χρυσῶι στεφάνωι ἀπὸ : Χ : δραχμῶν ἐπειδὰν τὰς εὐθύνας δῶι· τὸ δὲ ἀργύριον εἶναι τὸ εἰς τὸν στέφανον ὁπόθεν ἂν τῶι δήμωι δοκεῖ. ὅπως ἂν [οὖν καὶ οἱ ἄλλοι ἅπαν]τες εἰδῶσι ὅ[τι] | ὁ δῆμος καὶ ἡ βουλὴ ἐπίσταται χάριτας ἀποδιδόναι τοῖς ἀεὶ λέγουσιν καὶ πράττου[σιν τὰ ἄριστ]α ὑπὲρ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου, [ἀναγράψαι τόδε τὸ ψήφισ]μα τὸν γραμ[μα||τέα]

100. Roberts II 38. Cf. Musée Belge 3, 265. Viereckige basis eines vom rate errichteten Hephaistosbildes, von der 3 seiten *a b c* beschrieben sind. No. 14 auf *a*, ausserdem liess der rat auf *b* seinen beschluss (von Phanodemos beantragt), dem Hephaistos und der Athene Hephaistia standbilder zu errichten, aufzeichnen, ferner den den rat auszeichnenden volksbeschluss und einen ratsbeschluss zu ehren des ratsherrn Eudoxos, ein zweiter beschluss für denselben auf *c*. Ueber ehrungen durch das athenische volk im allgemeinen s. IG II$_5$ 385 b (p. 100). Athenische volks- u. ratsbeschlüsse nr. 54 **2** στεφανωθεῖσα für ausrichtung der grossen Dionysien 343/2 **4** Δεινόστρατος Kirchner, Prosopogr. Attica II p. 452 no. 3191 **6** der Attidograph s. Kirchner, Prosopogr. Attica II no. 14033 **6** ff. beschluss des rates **8** ff. probuleum des rates

τὸν κατὰ πρυτανείαν ἐν στήλῃι λι[θίνῃ]ι καὶ στῆσαι ἐν ἀκροπόλει, εἰς δὲ τὴν ἀνα[γραφὴν τῆς στ]ήλης δοῦναι τὸν ταμίαν τοῦ δήμου Δ[-- δραχμὰς ἐκ τῶν κατὰ ψηφί]σματα | [ἀναλισκομ]ένων [τῶι δήμωι].

15. Ehrung der Prytanen der Aigeis (341/0 v. Chr.)

A

Α ἰ γ η ΐ δ ο ς π ρ υ τ ά ν ε ι ς ἀ ν έ θ ε σ α ν ο ἱ ἐ π ὶ Ν ι κ ο μ ά χ ο υ ἄ ρ χ ο ν τ [ο ς] | σ τ ε φ α ν ω θ έ ν τ ε ς ὑ π ὸ τ ῆ ς β ο υ λ ῆ ς κ α ὶ τ ο ῦ δ ή μ ο υ ἀ ρ ε τ ῆ ς ἕ ν ε κ [α] | κ α ὶ δ ι κ α ι ο σ ύ ν η ς. — |

I. Ἐ ρ χ ι ε ῖ ς· || Θαρρίας Θαρριάδου | Κυδίας Λυσικράτους | Χαιρέας Παραμύθου | [Φ]ύλαρχος Παραμύθου | Ξενο[κ]λ[έη]ς Καλλιάδου || Πολυκλείδ[η]ς Καλλιστράτου. | Γ α[ρ γ] ή τ τ ι ο ι· | Διόδωρος Φιλοκλέους | Μειξίας Ἡγησίου | Σμικρίας Φιλοκήδους || Ἀρ[ε]σίας Παυσίου. | Φ ι λ α ΐ δ α ι· | Διονύσιος Ἡφαιστίωνος | Εὐθυκλῆς Ἀμεινίου. | Εὐθύδικος Ἀμεινίου. || [Κ] υ δ α ν τ ί δ α ι· | Πυθίων Αἰσχρωνίδου | Δημόστρατος [Δ]ημοστ[ρά]του. | Ἰ ω ν ί δ α ι· | [Μ]ηλιεὺς Ἰλ[ι]ονέως. ||

II. Ἰ κ α ρ ι ε ῖ ς· || Τιμόκριτος Τιμοκράτους | Ἀριστοφάνης Εὐκλείδου | Ἀρχεναύτης Ἀρχεναύτου | Ἐράτων Ἐρατίωνος | [Ἀ]ρίγνωτος Βαβυρίου. || Ἑ σ τ ι α ι ε̃ ς· | Ποσείδιππος Καλλικράτους. | Β α τ ε ῖ ς· | Λυσίστρατος Πολυεύκτου— | Ἐ κ Κ ο λ ω ν ο ῦ· || Καλλιφάνης Καλλικλέους | Θεάγης.— | Κ ο λ λ υ τ ε ί ε ς· | Χαιρεφῶν Θράσωνος | Ἄλεξις Σωσιάδου || Φερεκράτης Φιλοκράτους. | Π λ ω θ ε ῖ ς· | Χαιρίας Χαιρίου. | Ὀ τ ρ υ ν ε̃ ς· | Φιλῖνος Θεοδώρου || Ἐ ρ ι κ ε ε ῖ ς· | Ἐπαμείνων Ἐπαινέτου.

III. Ἁ λ α ι ε ῖ ς· || Λυσιμαχίδης Λυσιπόλιδος | Εὔβιος Αὐτοσθένους | Ἀπολλόδωρος Ἀρχίου | Εὐνοστίδης Θεοφάντου | Καλλιμήδης Ἀρχεμάχου. || Τ ε ι θ ρ ά σ ι ο ι· | Δημοσθένης Δημοφῶντο[ς] | Δημόφιλος Δημοκλείος | Κα[λ]λίστρατος— | Προκλείδης Προξενίδου. || Φ η γ α ι ε ῖ ς· | Ἀκήρατος Ἀρχεδήμου | Θεόμνηστος — | Θεόδωρος Θεόγνιδος. | Ἀ ρ α φ ή ν ι ο ι· || Ἐλπῖνος Σωσιγένους | Καλλίμαχος Μνησιθείου. | Ἐ γ Μ υ ρ ρ ι ν ο ύ τ τ η ς· | Θεόφιλος. — | Ἀ γ κ υ λ ῆ θ ε ν· || Εὔβιος Εὐβιότου. | Δ ι ο μ ε ι ε ῖ ς· | Δωρόθεος Θεοδώρου | Ἀ γ κ υ λ ῆ θ ε ν· | Μελήσιππος Μελησίου. ||

---

15. Gef. in Athen. IG II_2 872. Syll 496. Michel 648. Roberts II 149. Viereckige basis, davon 3 seiten (*ABC*) beschrieben. Die liste der prytanen ist in 3 neben einander stehenden Kolumnen angeordnet (*I II III*). Cf. U. Koehler, Ath. Mitt. 7, 102 (besonders über die συλλογὴ τοῦ δήμου *B* z. 2). Musée Belge 3, 266. Athenische archonten- und prytanenlisten: IG II_2 857 ff. II_5 p. 210 ff. Michel 645—649. Suppl. 1526, cf. 1483. 1491. Ratsherrenliste Michel Suppl. 1525. Beschlüsse dieser art gesammelt von A. Wilhelm, Ath. Mitt. 21, 435 u. Urkunden dramat. Aufführg. 211; dazu Philologus 1909, 572

[Θ]αρρίας Ἐρχιεὺς εἶπεν· Ἐψηφίσθαι τοῖς φυλέταις· ἐπειδὴ Ποσείδιππος Ἑστιαιόθεν ὁ ταμίας | [τῆ]ς φυλῆς καλῶς [κ]α[ὶ δικαί]ως ἐταμίευσε [τοῖς φ]υλέτ[αις], καὶ τὰ ἱερὰ ἀπέθυσε ὑπὲρ τῶν πρυτάνε[ων], | ὅσα ἔδει τυθῆναι, ἐπαιν[έσαι αὐ]τὸν ἀ[ρετῆ]ς ἕνεκ[α καὶ δι]καιοσύνης τῆς περὶ τοὺς πρυτάνες | [καὶ στε]φα[νῶ]σαι θα[λλοῦ στ]ε[φ]άν[ω]ι.

B

Ἀριστοφάνης Ἰκαριεὺς εἶπεν· Ἐψηφίσθ[αι τ]οῖς φυ[λέ]ταις ἐπαινέσαι, ἐπειδὴ καλῶς κ[αὶ δι]καίω[ς] | ἐπεμελήθησαν τῆς συλλογῆς τοῦ δήμου καὶ τῆς [δι]αδόσε[ω]ς τῶν συνβόλων καὶ ἐπόησαν τὴν δωρει[ὰν] | τοῖς φυλέταις, ἐπαινέσαι αὐτοὺς ἀρετῆς ἕνεκα καὶ δικαιοσύνης τῆς εἰς τοὺς φυλέτας, καὶ στεφανῶσαι | αὐτῶν ἕκαστον θαλλοῦ στεφάνωι ἀρετῆς ἕνεκα καὶ δικαιοσύνης τῆς εἰς τὴν φυλήν· — || Διόδωρον Φιλοκλέος Γαργήττιον, Τιμόκριτον Τιμοκράτου Ἰκαριέα, Θαρρίαν Θαρριάδου Ἐρχιέα. |

Θαρρίας Ἐρχιεὺς εἶπεν· Ἐπαινέσαι τοὺς ἱεροποιοὺς τοὺς τὰ μυστήρια ἱεροποιήσαντας Ἐλευσῖν[ι] | καὶ στεφανῶσαι αὐτῶν ἕκαστον θαλλοῦ στεφάνωι ἀρετῆς ἕνεκα καὶ δικαιοσύνης τῆς εἰς τοὺ[ς] | φυλέτας· Ποσείδιππον Ἑστιαιόθεν, Τιμόκριτον Ἰκαριᾶ, Ἀριστοφάνην Ἰκαριέα, Χαιρίαν Πλωθειᾶ, | Καλλίστρατον Τειθράσιον, Πυθίωνα Κυδαντίδην, Εὔβιον Ἀγκυλῆθεν, Θεόμνηστον Φηγ||αιέα, Θεόφιλον ἐγ Μυρρινούττης, Μηλιέα Ἰωνίδην. — |

Ὁ δῆμος   Ἡ βουλή

C

[Διόδωρος Γ]αργήττιος εἶπεν· Ἐπαινέσαι Ἀριστο[φ]άνην Εὐκλείδ[ου] Ἰκαριέα δ[ικαιοσύ|ν]ης ἕνεκ[α] τῆς εἰς τὴν Α[ἰ]γεῖδα φυλήν, καὶ στεφανῶσαι αὐτὸν θαλλοῦ στεφάνωι.

16. Weihinschrift dreier athenischer Strategen (95/4 v. Chr.)

[Στ]ρατηγοὶ οἱ ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ ἐπὶ Ἡ|ρακλείτου ἄρχοντος στεφανωθέντες | ὑπὸ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου Εὐπόλεμος | Ζωΐλου Παιανιεύς, Ζήνων Μενίσκου || Ἐρχιεύς, Ἀρισταγόρας Τρωΐλου Πειραιεὺς | Ἑρμεῖ Ἡγεμονίωι ἀνέθηκαν.

B 1 der satzbau ist infolge unsorgfältigen einmeisselns gestört 2 σύμβολα marken, die zum empfang des μισθὸς ἐκκλησιαστικός berechtigten, zu δωρειάν cf. *A* z. 2 **16.** Gef. im Piräus. IG II_3 1207. Syll 497. Michel 1027. Roberts II 210. Besonders instruktiv für die strategen no. 47 dieses heftes, einen bequemen überblick über deren geschäftskreis gibt der index IG II_4 p. 83. II_5 p. 335 s. v. στρατηγός 1 bei Aristot. Ἀθ. πολ. 61, 1 zwei στ. ἐπὶ τὸν Π. 6 cf. Aristophan. Plut. 1159

17. Ehrendekret von Astypalaia für einen Agoranomen
(wohl 2. jahrh. v. Chr.)

Ἔδοξε (τᾶι) βουλᾶι καὶ τῶι δάμωι, Ξ(ε)νο|τέλης Φιλονίκου ἐπεστάτει, γνώμαι | πρυτανίων· ἐπειδὴ Δ[α]μοτέλης Καλ|λίππου αἱρεθεὶς ἀγορανόμος ἐπεμε||λήθη τοῦ δάμου μετὰ πάσας φιλοτι|μίας τῶν τε κατὰ τὰν ἀγορὰν πάντων | ἐπιμελόμενος ὅπως ὡς εὐωνότατα | καὶ δικαιότατα πωλῆται, καὶ σῖτον διε|τέλει προωνεύμενος τῶι δάμωι, || ἐπαινέσαι τε αὐτὸν καὶ διαψαφί||[ξ]ασθαι τὰν βουλὰν καὶ τὰν ἐκλησίαν | κατὰ τὸν νόμον, ἠ δοκεῖ αὐτὸν στεφα|νῶσαι θαλλοῦ στεφάνωι. αἱ δέ κα δό|ξει, τοὶ πρυτάνιες τοὶ πρυτανεύον||τες (μ)ῆνα Ἰοβάκχιον στεφανωσάν|τω αὐτὸν τοῖς Διονυσίοις ἐν τῶι | ἀγῶνι τῶν τραγωιδ(ι)ῶν, ὁ δὲ κᾶρυ[ξ] | ἀναγορευσάτω ὅτι ὁ δᾶμος στε|φανῶι Δαμοτέλη Καλλίππου || ἀρετᾶς ἕνεκα καὶ φιλοτιμίας ἂν ενε|δείξατο ἐς τὸν δᾶμον, ἀγορανο|μήσαντα καλῶς καὶ φιλοτίμως· τωι | ------

18. Aus dem Gesetz für die pergamenischen Astynomen (2. jahrh. v. Chr.)

Κρηνῶν. περὶ τῶν ἐν τῆι πόλει || καὶ τοῖς προαστίοις κρηνῶν ἐπιμελὲς γεινέσ|θω τοῖς ἀστυνόμοις ὅπως καθαραί τε ὦσιν | καὶ οἱ εἰς αὐτὰς ὑπόνομοι εἰσάγοντες καὶ ἐ|ξάγοντες τὸ [ὕδ]ωρ εὔρους ὑπάρχωσιν. ἐὰν | δέ τινες ἐπισκ[ευ]ῆς προσδέωνται, προσαγ||γελλέτωσαν τοῖς στρατηγοῖς καὶ τῶι ἐπὶ | τῶν ἱερῶν προσόδων, ὅπως διὰ τούτων γεί|νωνται αἱ ἐκδόσεις. μηθενὶ δὲ ἐξουσία ἔ|στω ἐπὶ τῶν δημοσίων κρηνῶν μήτε | κτῆνος ποτίζειν μήτε ἱμάτια πλύνειν || μήτε σκεῦος μήτε ἄλλο ἁπλῶς μηθέν. | ὁ δὲ τούτων τι ποιήσας, ἐὰν μὲν ἐλεύθε|ρος ᾖ, τῶν τε κτηνῶν καὶ ἱματίων καὶ | τῶν σκευῶν στερείσθω καὶ αὐτὸς ζη|μιούσθω δραχμαῖς πεντήκοντα· ἐὰν δὲ || οἰκέτης, ἐὰν μὲν μετὰ τῆς τοῦ κυρίου γνώ|μης ποιήσῃ τι τούτων, ὁμοίως στερέσθω καὶ | αὐτὸς μαστιγούσθω ἐν τῶι κύφωνι

---

17. Gef. in Astypalaia. IG XII_3 169. Syll 502. Michel 415. Parallele inschrift Michel 414. Vgl. Syll 548 (Ephesos). 325_{38} (Istropolis). 500 (Athen). 139 (Erythraia). 653_{99} (Andania). IG XII_5 129 (Paros). Das material bei Pauly-Wissowa s. v. Agoranomoi **12** ἠ = εἰ ob, auch in Dodona und Kreta cf. Thumb, Gr. Dialekte, index **18.** Gef. in Pergamon. Kolbe, Athen. Mitt. 27, 47. OGI 483. mit reichem kommentar, nach der juristischen seite wird die inschrift erörtert von Hitzig, Zeitschr. d. Savignystiftung f. Rechtsgesch., Röm. Abteil. XXVI 432 ff. Das gesetz stammt aus der zeit der könige und ist von einem Agoranomen der kaiserzeit auf eigene kosten wieder aufgezeichnet, die überschrift: - -ς ἀστυνομῶν τὸν βασιλικὸν νόμον ἐκ τῶν ἰδίων ἀνέθηκεν. Ἐπιμελητὴς τῶν κρηνῶν in Karthaia Michel 405, αἱρεθεὶς ἐπὶ τὰς κρήνας in Athen Syll 580, abschnitt περὶ τὰς κράνας im sakralgesetz von Andania Syll 683. Das material für die astynomen bei Pauly-Wissowa s. v. ἀστυνόμοι **159** die erhaltenen abschnitte des gesetzes haben die überschriften: [ὁδῶν] χοὸς πράξεως κρηνῶν φρεάτ(ρ)ων ἀφεδρώνων **177** u. **181** κύφων und ξύλον vorrichtungen jene hals und nacken hineinzuzwängen, diese die füsse des deliquenten hineinzuspannen, die stellen bei Dittenberger

πληγαῖς | πεντήκοντα, ἐὰν δὲ ἄνευ τῆς τοῦ κυρίου γνώ|μης, ὧν μὲν ἂν ἔχῃ, στερέσθω, μαστειγω||θεὶς δὲ ἐν τῶι κύφωνι πληγαῖς ἑκατὸν δε|δέσθω ἐν τῶι ξύλωι ἡμέρας δέκα, καὶ ὅταν | ἀφείηται, ἀφείσθω μαστειγωθεὶς μὴ ἐλα(σ)|σοσιν πληγαῖς πεντήκοντα. ἔστω δὲ τῶν ἄλ(ι)|λων τῶι βουλομένωι ἐπίληψις τῶν κακουρ||γούντων περὶ τὰς κρήνας, καὶ ὁ ἀναγαγὼν ἢ ἀ|νενέγκας ἐπὶ τοὺς ἀστυνόμους τὸν ληφθέντα | μεριζέσθω τοῦ γεινομένου ἐξ αὐτῶν διαφό|ρου τ(ὸ) ἥμισυ, τὰ δὲ λοιπὰ κατατασσέσθω εἰς τὴν | ἐπισκευὴν τοῦ τῶν Νυμφῶν ἱεροῦ. ||

19. Beamtenliste von Tenos (1. jahrh. v. Chr.)

Ἄρχοντος Φωσφόρου οἵδε ἦρξ[αν τὴν] | πρώτην ἑξάμηνον· Γραμματεὺς [βουλῆς]· | Ἀντίοχος Φιλιστίωνος. Πρυτάνεις· [Πρω]|τόμαχος Πρωτομάχου, Λεωνίδης Φι[λί]||νου, Δωρόθεος Σώτου. Στρατηγοί· Πο|λύξενος Φιλίνου, Πτολεμαῖος Ἡρώδου, | Περιγένης Περιγένου νεώτερος, Φιλόμου|σος Ἀπολλοφάνους, Ἱερώνυμος Παναί|του, Ζώσιμος Ἐπιφάνους. Ὑποστράτηγος· || Ἀρχεσίλαος Ἀτάρβου. Γυμνασίαρχοι· | Σκύλαξ Θεοδότου, Ἀριστόδημος Τυ|χάνδρου. Ταμίας· Ζήνων Ζήνωνος. | Τραπεζείτης· Ξενόφιλος Σίμου. | Ἀστυνόμοι· Ἀναξίθεμις Ἡφαιστίωνος, Χαρί||δαμος Ὠφελίωνος, Διονύσιος Διονυσίου. | Ἀγωνοθέτης· Περιγένης Κλεοκρίτου. Πρά|κτορες· Θεοδόσιος Προκλέους, Φιλῖνος Ἀντι|μέδοντος, Πολύξενος Λυσιμάχου. Λογισταί· | Ἀριστομένης Νικολάου, Κότυς -- || [Θ]αρσύνων. Ἀ[γορανόμοι --|νης Ἀντιφῶντος, [Π]ολ[-- εἰσα|γω]γεῖς· Εὔπορ[ος --|-----.

20. Athenischer Volksbeschluss über Neuordnung der Verwaltung der Tempelschätze auf der Burg (435/34 v. Chr.)

a

Ἔ]δοχσεν τε͂ι βολε͂ι καὶ το͂ι δέμοι. Κεκροπὶς ἐπρυτάνευε, Μνεσίθεος ἐ|[γ]ραμμάτευε, Εὐπείθες ἐπεστάτε. Καλλίας

19. Gef. in Tenos. IG XII_5 883. Michel 661 B. Erhalten sind 5 säulenbruchstücke *ABCDE*, davon hier *B*. Cf. Swoboda 82. A. Wilhelm, Beiträge 119. Aeltere listen der eponymen archonten von Tenos Musée Belge 15, 253. Aehnliche beamtenliste von Rhodos Michel 663, vgl. auch no. 15 dieses heftes. Zusammenstellung von beamtenlisten Reinach, Traité d'épigraphie grecque p. 388, Larfeld, Handb. d. griech. Epigraphik I p. 564, vgl. A. Wilhelm, Klio 1905, 293

20. Marmortafel, zweiseitig (*a* und *b*) beschrieben, gef. in Χαρβάτι (Attika), jetzt im Louvre. Στοιχηδόν. IG I 32 (cf. Suppl. p. 12. 63). Syll 21. Michel 75 (nur *a*). Hicks 49. Roberts II 10. Die dative auf -αις und die schreibung σύν statt ξύν beweisen, dass die inschrift nicht vor 420 aufgezeichnet ist. Dass sie auch erst nach dem Nikiasfrieden abgefasst sei, meinte Böckh, der die urkunde kommentiert hat: Staatshaushaltung der Athener[3] II 41. (Der 2. band der Staatshaushaltung enthält eine auswahl wichtiger attischer finanzurkunden.) Dasselbe meinten später Beloch, Rhein. Mus. 43, 113, Michel, Cavaignac, Rev. d. philol. 1900, 135 und Études sur l'histoire financière d' Athènes au Ve siècle (Paris 1908) Le trésor d'Athènes 138 ff. Aber Kirchhoff, Abhdl. der Berl. Akad. 1864,

εἶπε· Ἀποδôναι τοῖς θεοῖς | [τ]ὰ χρέματα τὰ ὀφελόμενα, ἐπειδὲ τε̃ι Ἀθεναίαι τὰ τρισχίλια τάλαντ|[α] ἀνενένεγκται ἐς πόλιν, hὰ ἐφσέφιστο, νομίσματος hεμεδαπõ. Ἀποδι||[δ]όναι δὲ ἀπὸ τõν χρεμάτον ἃ ἐς ἀπόδοσίν ἐστιν τοῖς θεοῖς ἐφσεφισμ|[έ]να, τά τε παρὰ τοῖς Ἑλλενοταμίαις ὄντα νῦν καὶ τἆλλα ἅ ἐστι τούτον | [τ]õν χρεμάτον, καὶ τὰ ἐκ τε̃ς δεκάτες ἐπειδὰν πραθε̃ι. Λογισάσθον δὲ h|[οι λ]ογισταὶ hοι τριάκοντα hοίπερ νῦν τὰ ὀφελόμενα τοῖς θεοῖς ἀκρ|[ιβõ]ς, συναγογε̃ς δὲ τõλ λογιστõν ἑ βολὲ αὐτοκράτορ ἔστο. Ἀποδόντον || [δὲ τ]ὰ χρέματα hοι πρυτάνες μετὰ τε̃ς βολε̃ς καὶ ἐχσαλειφόντον ἐπει|[δὰν] ἀποδõσιν, ζετέσαντες τά τε πινάκια καὶ τὰ γραμματεῖα καὶ ἐάμ π|[ο ἄλ]λοθι ε̃ι γεγραμμένα. Ἀποφαινόντον δὲ τὰ γεγραμμένα hοί τε hιερ|[ε̃ς κ]αὶ hοι hιεροποιοὶ καὶ εἴ τις ἄλλος οἶδεν. Ταμίας δὲ ἀποκυαμεύε|[ν το]ύτον τõν χρεμάτον hόταμ περ τὰς ἄλλας ἀρχάς, καθάπερ τὸς τõν hι||[ερõ]ν τõν τε̃ς Ἀθεναίας. hΟῦτοι δὲ ταμιευόντον ἐμ πόλει ἐν τõι ὀπισθ|[οδ]όμοι τὰ τõν θεõν χρέματα, hόσα δυνατὸν καὶ ὅσιον, καὶ συνανοιγόν|τον καὶ συγκλειόντον τὰς θύρας τõ ὀπισθοδόμο καὶ συσσεμαινόσθο|ν τοῖς τõν τε̃ς Ἀθεναίας ταμίαις. Παρὰ δὲ τõν νῦν ταμιõν καὶ τõν ἐπισ|τατõν καὶ τõν hιεροποιῶν τõν ἐν τοῖς hιεροῖς, hοὶ νῦν διαχερίζοσ[ι]||ν, ἀπαριθμεσάσθον καὶ ἀποστεσάσθον τὰ χρέματα ἐναντίον τε̃ς βολ[ε̃]|ς ἐμ πόλει, καὶ παραδεχσάσθον hοι ταμίαι hοι λαχόντες παρὰ τõν νῦν | ἀρχόντον καὶ ἐν στέλει ἀναγραφσάντον [μ]ιᾶι ἅπαντα καθ' ἕκαστόν τε | τõν θεõν τὰ χρέματα hοπόσα ἐστὶν ἑκάστοι καὶ συμπάντον κεφάλαιο|ν, χορὶς τό τε ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον. Καὶ τὸ λοιπὸν ἀναγραφόντον h||οι αἰεὶ ταμίαι ἐς στέλεν, καὶ λόγον διδόντον τõν τε ὄντον χρεμάτον | καὶ τõν προσιόντον τοῖς θεοῖς, καὶ ἐάν τι ἀ[π]αναλίσκεται κατὰ τὸν ἐ|νιαυτὸν πρὸς τὸς λογιστάς, καὶ εὐθύνας διδόντον. Καὶ ἐκ Παναθεναί|ον ἐς Παναθέναια τὸλ λόγον διδόντον, καθάπερ hοι τὰ τε̃ς Ἀθεναίας τ|[α]μιεύοντες. Τὰς δὲ στέλας, ἐν αἷς ἂν ἀναγράφσοσι τὰ χρέματα τὰ hιερ||[ά, θέ]ντον ἐμ πόλει hοι ταμίαι. Ἐπειδὰν δὲ ἀποδεδομένα ε̃ι τοῖς θεοῖς | [τὰ χρ]έματα, ἐς τὸ νεόριον καὶ τὰ τείχε τοῖς περιõσι χρε̃σθαι χρέμασ|[ιν---

8. 1876, 21 beweist in grundlegenden ausführungen, dass der volksbeschluss in das jahr 435/34, vor die zeit der tempelinventare, die mit 434 beginnen, zu setzen ist (vgl. no. 21). (Loeschcke, De titulis aliquot Atticis quaest. hist. Diss. Bonn 1876 ging bis 442/1 hinauf.) Zu demselben resultat wie K. kommt Ed. Meyer, Forsch. z. alten Gesch. II 88 ff., der nachweist, dass *a* und *b* teile eines volksbeschlusses sind, und die urkunde in den grossen historischen zusammenhang rückt. *b* nach A. Wilhelm, Anzeiger der Wiener Akademie 1901, 132; z. 42/43 stellt her Francotte, L'administration des cités grecques (Paris 1903) p. 34

b

------ | [*9*]ινα καὶ τὰς Νί[κας τὰς χρ]υσᾶς καὶ τὰ προ̣[*10*||*6* ποι]εθε̃ι παντελο̃ς [*7*]σει χρε̃σθαι ἀπ[*11*|*9*] κατὰ τὰ ἐφσεφι[σμένα] καὶ τὲν ἀκρόπολιν [*10*|*9*]ρ̣αμένα καὶ ἐπι[σκευά]ζε̣ν δέκα τάλαντ[α *11*|*1* τõ ἐνιαυτ]õ? hεκάστ[ο] hέ[ο]ς [ἂν ποιε]θει̃ καὶ ἐπισκευασ[θει̃ *6*|*8* ε]πιστατον τον δ̣ε[*5*] Λει οἱ ταμίαι καὶ [*10*||*10*]α τον ἀρχιτεκ[τον *5*] ε̣ν ὅσπερ τõ[ν̣] προ̣[*10*|*9*] ελεσ[*2*] μετὰ τõ[ν ἐπισ]τατõν hόπος ἄριστ[ά τε καὶ κάλ̣λ̣|ιστα κοσμεθ]έσεται hε ἀκρ[όπολι]ς καὶ ἐπισκευασθέ[σεται τὰ δεό|μενα· τοι̃ς δ]ὲ ἄλλοις χρέμασ[ιν τοι̃]ς τε̃ς Ἀθεναίας, το[ι̃ς τε νυ̃ν ὄ̃σιν ἐ|μπόλει κ]αὶ hάττ' ἂν τ[ὸ] λο[ιπὸν ἀν]αφέρεται, μὲ χρε̃σ[θαι μεδὲ ἀπανα||λίσκεν ἀ]π' αὐτõν ἐς ἄλλο [μεδὲν ἒ] ἐς ταυ̃τα hυπὲρ μυ[ρίας δραχμὰ|ς ἒ ἐς ἐπισκ]ευὲν ἐάν τι δέε[ι. ἐς ἄλλ]ο δὲ μεδὲν χρε̃σθα[ι τοι̃ς χρέμα|σιν, ἐὰν μὲ τ]ὲν ἄδειαν φσεφ[ίσεται hο] δε̃μος καθάπερ ἐ[ὰν τὲν ἄδεια|ν διδοι̃ ἐσφ]ορα̃ς. ἐὰν δέ τις [εἴπει ἒ] ἐπιφσεφίσει, μὲ ἐ[φσεφισμένες | πο τε̃ς ἀδεί]ας, χρε̃σθαι το[ι̃ς χρέμ]ασιν τοι̃[ς] τε̃ς Ἀθε[ναίας, ἐνεχέσ||θο τοι̃ς αὐ]τοι̃ς hοι̃σπερ ἐὰ[ν *2* ἐς] φέρεν εἴπει ἒ ἐπι[φσεφίσει. ἐκ δ|ὲ τõν φόρον] κατατιθέναι κ[ατὰ τὸ]ν ἐνιαυτὸν τὰ hεκά[στοτε περιό|ντα παρὰ τ]οι̃ς ταμίασι τõν [τε̃ς Ἀθ]εναίας τὸς ἑλλενο[ταμίας. ἐπει|δὰν δὲ ἐκ τõ]ν διακοσίον τα[λάντο]ν, hὰ ἐς ἀπόδοσιν ἐφ[σέφισται hο δ|ε̃μος τοι̃ς] ἄλλοις θεοι̃ς, ἀ[ποδοθ]ε̃ι τὰ ὀφελόμενα, τα[μιευέσθο τὰ || μὲν τε̃ς Ἀθε]ναίας χρέματα [ἐν τõι] ἐπὶ δεχσιὰ τõ ὀπισ[θοδόμο, τὰ δὲ τ|õν ἄλλον θ]εõν ἐν τõι ἐπ' ἀρ[ιστερ]ά. [hΟπόσα δὲ τõ]ν χρεμάτον τõν [hιερõ]ν ἄστατά ἐστιν ἒ ἀν[άριθμα, ταυ̃τ|α ἀριθμε̃σα]ι νυ̃ν μετὰ τõν τ[εττάρ]ον ἀρχõν, hαὶ ἐδίδο[σαν ἀεὶ τὸν λό|γον ἐκ Παν]αθεναίον ἐς Πα[ναθέν]αια, hοπόσα μὲγ χρυ[σα̃ ἐστιν ἒ hοπό|σα ἀργυρα̃] ἒ ὑ[π]άρ[γ]υρα, στέ[σαντας ----

21. Inventar der Schätze des Parthenon (422/21 und 421/0 v. Chr.)

I.

Θεοὶ ἐ[πικούριοι]. Τάδε παρέδοσαν hαι τέτταρες ἀρχαί, hαὶ ἐδίδοσαν τ[ὸν λόγον ἐκ Παναθεναίον ἐ]ς Π[αναθέναια· τοι̃ς τ]|αμίασι hοι̃ς Πρεσβίας Σεμί[ο Φε]γαιεὺς ἐγραμμάτευε, [hοι δὲ ταμίαι hοι̃ς Πρεσ]βίας Σε[μίο Φεγαιεὺς] |

2 über Kallias Busolt, K., des Kalliades sohn, Philologus 50, 86 **3** der staat schuldner der götter no. 22 (Athen). no. 24_{25} (Delos) **47** volksbeschlüsse über Adeia IG I 180—183. **21.** Vier auf der Akropolis gefundene fragmente enthalten die inventare der pentaeteris 422—418 v. Chr., davon hier die beiden ersten fragmente. IG I 170. 171. Michel 811. Roberts II 97. Besprochen von Böckh, Staatshaushaltung d. Athener[3] II 142 ff. Die ergänzungen der zahlen sind möglich, da dieselben gegenstände auch in den inventaren der anderen jahre vorkommen. Die inventare des Athenetempels liegen fast vollständig vor für die jahre 434—404 v. Chr.: IG I 117 ff. und die entsprechenden nummern von IG I suppl. Die nacheuklidischen übergabeurkunden der schatzmeister der Athene und „der

ἐγραμμάτευε, παρέδοσαν τοῖς ταμίασι : hοῖς Νικέας Εὐ[θυκλέος hΑλιμόσιος ἐ]γραμμά[τευε, Εὐφέμοι] ‖ Κολλυτεῖ καὶ χσυνάρχοσι :

Ἐν τõι Παρθενõνι· Στέφανος χ[ρυσõς· σταθμὸν τοῦ]το ΡΔ. Φιάλα[ι χρυσαῖ Γ· στ]|αθμὸν τούτον ΡΗΗΡΔΔΔΗ χρυσίον ἄσεμον· σταθμὸν τούτο Η[-- Καρχέσιον] χρ[υσ]õν τὸμ πυθ[μένα hυπάρ]|γυρον hέχον, hιερὸν τõ hΕρακλέος τõ ἐν Ἐλαιεῖ· σταθμὸν τούτ[ο ΗΔΔΔΓΗΗ]Η. Ἕλο δ[ύ]ο hυπαργύ[ρο καταχρ]|ύσο· σταθμὸν τούτοιν Η....ΗΗΗ· Πρόσοπον hυπάργυρον κατά[χρυσον· σταθ]μὸν τούτο ΗΔΓΗ· Φ[ιάλαι ἀρ]|γυρᾶι ΗΔΔΔΓΙΙΙ· κέρας ἀργυρõν· σταθμὸν τούτον ΤΤΧΧ ΧΗΗΗΓΗ[Η.

Ἀριθμὸν τάδ]ε· Ἀκινάκαι περ[ίχρυσοι ΓΙ]· ‖ λέιομ περίχρυσον, στάχυες ΔΙ· [κ]ανõ hυποχσύλο καταχρύσο [ΙΙ· θυμιατέρι]ον hυπόχσυλον κα[τάχρυσον] | Ι· κόρε ἐπὶ στέλες κατάχρυσος [Ι]· κοίτε hυπόχσυλ[ος] κατάχρυσ[ος Ι· Γοργ]όνειον, κάμπε ἐπίχ[ρυσα, hίππ]|ος, γρύφς, γρυπὸς προτομέ, γρύφς, λέοντος κεφαλέ, hό[ρμ]ος, ἀν[θέμον, δράκ]ον, ἐπίχρυσα ταῦτα· [κυνε͂ ἐπίχ]|ρυσος· ἀσπίδες ἐπίχρυσο[ι] hυπόχσυλοι ΔΓ· κ[λῖναι Χιορ]γε͂ς [ΓΙΙΙ· κλῖναι] Μιλεσιοργε͂ς Δ· χσιφ[ομάχαιρα]|ι ΓΙΙΙΙ· χσίφε Γ· θόρακες Δ[ΓΙ]· ἀσπίδες ἐπίσεμοι [Ρ]Ι· ἀσπίδε[ς ἐπίχαλκοι ΔΔ]ΔΙ· θ[ρ]όνοι ΔΙΙ· δίφρ[οι ΙΙΙΙ· ὀκλαδ]|ίαι ΓΙΙΙΙ· λύρα κατάχρυσο[ς] Ι· λύραι ἐλεφάντιναι ΙΙΙΙ· λύραι [Γ]ΙΙΙ· [τράπεζα ἐλ]εφαντομένε· κράνε [χαλκᾶ ΙΙΙ· κ]|λινõν πόδες [ἐπ]άργυρο[ι ΔΙΙΙ· π]έλ[τ]ε· φιάλαι ἀργυραῖ ΙΙΙΙ· κύλι[κες ΔΙΙΙ ἀργ]υροῖ· hίππος ἀργ[υρõς· σταθμὸ]|ν τούτον ΡΗΗΗΗ· Ἀσπίδε ἐπιχρύσο hυποχσύλο [ΙΙ]· ἀκινάκες ἐπίχρ[υσος, ἄσ]τα[θ]μος· Φιάλα[ι ἀργυραῖ ΓΙΙΙ· στ]|αθμὸν τούτον ΡΗΗΗΓΗΗ· Ποτέρια Χαλκιδικὰ ἀργυρᾶ ΙΙΙΙ· σταθμὸν [τούτον] ΗΔΔΗΗΗΗ. [Σ]υβέ[νε hε παρὰ Μεθυ]|μναίον ἐλεφαντίνε κατάχρυσος· ἀσπὶς ἐγ Λέσβο ἐπίσεμος χρυ[σε͂ Ι· ἐγ Λ]έσβο Ἰλλυρικ[ὸν χαλκõν· Φιάλ|]α] ἀργυρᾶ ΙΙ, καρχεσίο ἀργυρõ [Ι]Ι· σταθμὸν τούτον ΡΡΔΔΔ. [Λέ]σ[β]ιοι [κότυλοι] ἀ[ργ]υροῖ ΙΙΙ· σταθ[μὸν τούτον ΗΗ]ΗΡΔΔ· Στέφανος χρυσõς· σταθμὸν τούτο ΔΓΗΗΗΙΙ. Στέφανος χρυσõ[ς· σταθ]μὸν τούτο ΔΔΓΗΗ[ΗΗ· Ἀθεναίας Ν]|ίκες στέφανος χρυσõς· σταθμὸν τούτο ΔΔΓΗΗΗΗ· Στέφανος χρυσ[õς· σταθ]μὸν τούτο ΔΔΔΗΗ[Η. Ἀθεναίας Ν]|ίκες στέφανος χρυσõς· σταθμὸν τοῦτο ΔΔΔΗΗ. Τετράδραχμον [χρυσõν· σ]ταθμὸν τούτο Γ[ΗΗΙC. Ὄνυχς τὸ]|ν δακτύλιον χρυσõν [ἔ]χ[ον· ἄ]σταθμο[ς]. —

anderen götter“, wie überhaupt die finanzurkunden dieser periode, stehen IG II_2 (ergänzungen in II_5). Hervorzuheben sind noch die verwaltungsberichte des eleusinischen tempels und des Brauronions 5 wir haben auch inventare des pronaos und des hekatompedons, aber keine des opisthodomos

II

Τάδε hο[ι] ταμίαι [το͂ν hιερο͂ν χρε]μάτον τε͂ς 'Αθεναίας, Εὔφεμ[ος Κολλυτε]ὺ[ς] καὶ χσυν[άρχοντες hοῖς Νι|κέ]ας [hΑλιμόσιος ἐγραμμάτε]υε, π[αρ]έδοσαν το[ῖς] ταμίασι [hοῖς 'Επιγέν]ες Λυσ[άνδρο Αἰγιλιεὺς ἐγρ|αμ]μάτε[υε, Εὐφιλέτοι Κεφισιεῖ καὶ χσυν]άρχο[σι, παραδεχσάμενοι παρὰ το͂ν προτέρον ταμιο͂ν hοῖς Π]|ρεσβίας [Σεμίο Φεγαιεὺς ἐγραμμάτευε·

'Εν το͂ι Παρθενο͂νι· - - - - - - - - - -]

22. Geldzahlung aus dem Tempelschatz der Athene für die korkyräische Expedition (433 v. Chr.)

'Αθεναῖοι ἀνέλ]οσαν ἐς Κό[ρ]κ[υραν τάδε. 'Επὶ 'Α|ψσεύδος ἄρχο]ντος καὶ ἐπὶ τε͂ς βολε͂ς, hε͂ι Κ[ρι|τιάδες Φαένο] Τειθράσιος προ͂τος ἐγραμμά|[τευε, ταμίαι h]ιερο͂ν χρεμάτον τε͂ς 'Αθεναία||[ς . . . . . ἐκ Κερ]αμέον καὶ χσυνάρχοντες, hοῖς | [Κράτες Ναύ]πονος Λαμπτρεὺς ἐγραμμάτευε, | [παρέδοσαν] στρατεγοῖς ἐς Κόρκυραν τοῖς | [πρότοις ἐκ]πλέοσι, Λακεδαιμονίοι Λακιά|[δει, Προτέαι] Αἰχσονεῖ, Διοτίμοι Εὐονυμεῖ || [ἐπὶ τε͂ς Αἰαν]τίδος πρυτανείας πρότες πρυ|[τανευόσες, τ]ρε͂ς καὶ δέκα ἐμέραι ἐσελελυ|[θυῖαι ἦσαν ΔΔ]𐅃Τ. — | ['Επὶ 'Αψσεύδος] ἄρχοντος καὶ ἐπὶ τε͂ς βολε͂ς | [hε͂ι Κριτιάδες] Φαένο Τειθράσιος προ͂τος ἐ||[γραμμάτευε, ταμ]ίαι hιερο͂ν χρεμάτον τε͂ς 'Α|[θεναίας . . . . .]ες 'Ερχιεὺς καὶ χσυνάρχον|[τες, hοῖς Εὐθίας Αἰ]σχρονος 'Αναφλύστιος | [ἐγραμμάτευε, παρέ]δοσαν στρατεγοῖς ἐς Κόρ|[κυραν τοῖς δευτέρ]οις ἐκπλέοσι, Γλαύκονι || [ἐκ Κεραμέον, Μεταγ]ένει Κοιλεῖ, Δρακοντί|[δει Βατε͂θεν, ἐπὶ

---

22. Marmorfragment, auf der Akropolis gef. Στοιχηδόν. IG I 179 (cf. suppl. p. 30). Syll 26. Michel 560. Hicks 53. Roberts II 98. Kommentar von Böckh, Kl. Schriften VI 72. Zu den formeln dieser und anderer attischer finanzurkunden Bannier, Rhein. Mus. 1906, 202. 1908, 423. Der staat als schuldner der götter no. 20. Zahlungen aus tempelschätzen, fast alle aus der zeit des peloponnesischen krieges, IG I 177 ff. Berechnung geschuldeter tempelgelder nebst zinsen seitens der logisten IG I 273 = Michel 561 = Roberts II 109. Ueber die korkyräische expedition vgl. Thuc. I 45. 51, wo infolge einer korruptel (Niese, Hermes 14, 423) Glaukon und Andokides als kommandanten des 2. geschwaders genannt werden **2** Kritiades' namen ergänzt nach IG I suppl. p. 13 no. 33 a **6** Krates' name ist ergänzt nach IG I 142_1. 162_{10}. 301_{19}. 315_{10}. Ναύ]πονος liest A. Wilhelm, Gött. Gel. Anz. 1903, 774. Das schatzmeisterkollegium, dessen schreiber er war, fungiert nach IG I 117 ff. unter dem archonten Krates (434/3); dass es auch noch unter Apseudes fungiert, erklärt Böckh mit hinweis darauf, dass der archont im Hekatombaion antrat, die schatzmeister ihr amt erst an den in diesen monat fallenden großen Panathenäen niederlegten **11/12** die zahl ergänzt Kolbe, Hermes 34, 388 anm. 1 **17** Euthias' name ergänzt nach IG I 117 ff. **20** ff. die namen ergänzt Müller-Strübing, Aristophanes und die historische Kritik 597 ff. Δρακοντί[δει Θοραιεῦ Stahl, Rhein. Mus. 40, 439 ff. Kirchner, Pros. Attica no. 4551

τε̃ς] Αἰαντίδος πρυτανείας | [πρότες πρυτανευόσε]ς τε̃ι τελευ-[ταίαι ἐμέ|ραι τε̃ς πρυτανείας - - - - -]

23. Aus den Uebergabeurkunden der athenischen Werftaufseher (353/2 v. Chr.)

Ἀπὸ] το[ύ]των [τούσδε | ἐν] τῶι δικαστη[ρίωι ἀπο|πε-]φευγότας καὶ πα[ραδόντας τὰ | σκεύ]η ἐν τῆι στήλῃι || [παρέ]-δομεν· — Τριήρη[ς | Σύν]ταξις· τριήραρχ[οι | Ἱ]έρων Σφήττιος, | [Φα]νόστρατος Γαργή(ττιος)· | [τῶ]ν κρεμαστῶν οὗτοι || [ἔχ]ουσιν· ὑποζώματα, | [ὑ]πόβλημα, κατάβλημ[α, | π]αραρρύματα λευκά, | [πα]ραρρύματα τρίχι(να), | [σ]χοινία ἀγκύρεια IIII, || [ἀγ]κύρας. — | [Τρι]ήρης Θρασεῖα, Ἐπιχα|[ρί]δου ἔργον· τριήραρχ|[ο]ι Ἐξηκεστίδης Κοθω(κίδης), | [Π]ολύμνηστος Παιαν(ιεύς)· || [τ]ῶν ξυλίνων οὗτοι ἔχο[υσιν] | ταρρόν, τῶν δὲ κρε|[μα]στῶν ὑποζώματα, | [σχ]οινία, ἀγκύρας· — | [Τρι]ήρης Εὐτυχής, || [Λυ]σικλείδου ἔργον· | [τρι]ήραρχοι Φιλιππίδη[ς | Πα]ια(νιεύς), Δημοσθένης Παι(ανιεύς)· | [τῶν ξυ]λίνων οὗτοι ἔχ[ου|σιν πηδάλια, ἱστὸν μέγαν, || κεραίας ἀκατ(είους)· τῶν δὲ | κρεμαστῶν ἱστίον· | Τρ]ιήρης Λόγχη· [αὗ|ται] ἐξετείσθησ[αν | αἱ τρ]ιήρει[ς· — || Τρ]ιήρης Καλλισ[τώ· | τα]ύτης Τιμόδημ[ος τὰ σκεύη | ἔχει· αἱ] δὲ δύο τριήρε[ις | αἵδε] ἐ[πὶ] Διοτίμο[υ | διε]δικάσθησαν κ[αὶ ἔ||δοξαν] κατὰ χειμῶνα δ[ιαφθα|ρῆναι]· Τριήρης Εὐτυ[χία, | Ἐπιγέ]νο(υ)ς ἔργον· τριή[ραρ-|χοι] Ἐπιγένης Κυδαθ(ηναιεύς), | [Καλ]λί[α]ς Λαμπτρεύς. —|| [Τριή]ρης Στρατηγίς, — | [Ἀμύν]του ἔργον· τριήραρ[χοι | - - α]νδρος Σφήττιος, | — [Ἀπολ]λόδωρος Βατῆθεν, | [Πολ]υδάμ[α]ς Λευκονοεύς· || [τῶν] ξυλίνων ταρρός, | [πηδά]λια, κλιμακίδες, | [κοντ]οί, παραστάτας, | [ἱστὸν] μέγαν, κεραῖαι με|[γάλαι], ἱστὸς ἀκάτειος· || [τῶν δὲ] κρεμαστῶν | [ὑποζ]ώματα, ἱστίον, παραρ|[ρύμ]ατα λευκά, παραρρύμα|[τα τρ]ίχινα· — | [ἀριθμ]ὸ[ς] τριήρων καὶ [σκ||ευῶ]ν τῶν διαδεδικασ|[μένω]ν· — τριήρεις ΠII· | [ταρροὶ] II, πηδάλια ναυσὶ II, | [κον]τοί, [κ]λι[μ]ακίδες, παρα[σ|τάται], ἱστοὶ μεγάλοι II, || [κεραῖ]αι μεγάλαι νηΐ, | [κεραῖ]αι ἀκάτειοι, ἱστὸς ἀκά|[τειος· τῶν δὲ] κρεμαστῶν | [ὑποζώ]ματα ναυσὶν III, | [ἱστία] ναυσὶν II, ὑπόβλημα, || [κατάβ]λημα, παραρρύμ[α|τα λε]υκὰ ναυσὶν II, | παραρρύματα τρίχινα [ναυ|σὶν] II, σχοινία νηΐ, [ἀγ|κύρεια] IIII, ἀγκύρας || [ναυσὶν II. — |

---

23. Marmorblock, der in zwei teile gebrochen ist, im Piräus gef. Der text stand in 5 kolumnen auf der vorderseite und einer kolumne auf der linken schmalseite; letztere ist hier gedruckt. IG II_2 795 f. Michel 601. Böckh, Urkunden über das Seewesen des attischen Staates (Berlin 1840) no. V und s. 332 (nur z. 32—93). (Dies buch enthält alle von Ross 1834 und 1835 im Piräus gefundenen seeurkunden und reiche kommentare,

Τάδε π]αρελάβομεν σκεύη | [κρεμα]στὰ ἐπὶ τὰς ἐξαιρέ|[τους τ]ριήρεις ἐν τῆι σκευο||[θήκηι] καὶ παρέδομεν· || [Τῶν ἐ]πὶ Καλλιστράτου | [ἄρχον]τος· | [ὑποζώ]ματα ναυσὶν Δ· | [ἱστί]α ναυσὶν Δ· | [τοπ]εῖα ναυσὶν Δ· || [παρα]ρρύματα λευκὰ | [ναυσὶν Δ· | παραρρύ]ματα τρίχινα | [ναυσὶν Δ· | ἀγκύρα]ς [ν]αυσὶν Δ. || [Τῶν ἐπὶ] Διοτίμου ἄρχ(οντος)· — | [ὑποζώ]ματα ναυσὶν Δ· | [ἀγκύρ]ας ΔΓ. — | [Τῶν ἐπὶ] Θ[ο]υδήμου ἄρχον(τος)· — | [ὑποζώ]ματα ναυσὶν ΔΓΙΙΙΙ· || [ἱστία ν]αυσὶν ΔΓΙΙΙΙ· | [παραρ]ρύματα λευκὰ | [ναυσὶ]ν ΔΓΙΙΙΙ· — | [παραρρ]ύματα τρίχινα | [ναυσὶ]ν ΔΓΙΙΙΙ· || [σχοι-ν]ία ἐντελῆ | [ναυσὶ]ν [Δ]ΓΙΙΙΙ· | [ἀγκύρ]α[ς] ναυσὶν ΔΓΙΙΙΙ. — |

[Αἰχμά]λωτα τάδε παρελάβο|[μεν σκ]εύη καὶ κατέθεμεν || [εἰς τὸ] οἴκ[η]μα ἃ Θρασύβουλο[ς | ἐκόμισ]εν. — | ---ἀδ[ό]κιμον, | [παρά]ρρυμα τρίχινον Ι, | --α ΙΙ ἀδόκ(ιμα), || [---, ἄγ]κοιναν Ι ἀδόκ[ιμον), | [--ας] ΙΙ ἀδικ(ίμους), ὑπέρας ΙΙ ἀδ(οκίμους), | ----Δ ἀδοκι(μ-), | --ας ΙΙΙ ἀδοκί(μους), | ---α ΙΙΙ ἀδόκι(μα), || --μ..ων τόνοι ΙΙΙΙ | [ἀδόκιμ]ο[ι· — | ἐν τῆι σκ]ευοθήκηι τόνο(υ)ς | [αἰχμα]λ[ώ]το(υ)ς ἀδοκίμο(υ)ς | -----. ||

[Σύμπας] ἀριθμὸς τριήρω[ν | τῶν ἐν τ]οῖς νεωρίοις | [ὄντων κ]αὶ ὧν οἱ τριήραρ|[χοι ἔχου]σιν καὶ τῶν δεδ[ομέ|νων κ]ατὰ ψήφισμα — || [καὶ τῶν ὑ]παιθρίων, ὧν — | [παρελά]βομεν καὶ παρέ|[δομεν], καὶ τῶν διαδεδι|[κασμέ]νων καὶ σκευῶν | [τῶν ξυλ]ίνων καὶ κρεμα[σ||τῶν τῶ]ν ἐν τοῖς νεωρίοις | [ὄντων κ]αὶ τῶν παρὰ τοῖς τ[ρι|ηράρ]χοις ὀφειλομένων | [καὶ ὧν οἱ] οἰκισταὶ ἔχουσιν [οἱ | εἰς Χερ]ρόνησον καὶ τῶν [πα||ρὰ ταῖς ἀ]ρχαῖς ὀφειλομέ|[νων καὶ το]ῖς ταμίαις καὶ — | [τῶν διαδ]εδικασμένων· | [Τριήρει]ς ΗΗΗΔΔΔΓΙΙΙΙ· — | [ταρροὶ ἐ]πὶ ναῦς ΗΗ𐅄ΔΔΔΙ || [καὶ κωπῶν] Η𐅄ΔΔΔΙΙ ἀργύ[ρ]ι[ον·| πηδάλια] ἐπὶ ναῦς [Η]Η𐅄ΔΔ[-- καὶ | --μ]έρη πηδαλίων· [κλι|μακίδ]ες ἐπὶ ναῦς — | [--κα]ὶ μία κλιμα[κίς· κοντοὶ || ἐπὶ ν]αῦς — | ----

---

seitdem ist nicht viel hinzugekommen.) U. Köhler bespricht unsere inschrift Ath. Mitt. 6, 21. Die inschrift zerfällt in 4 teile: 1) verzeichnis von τριήρεις διαδεδικασμέναι, 2) von hängendem Gerät, das 355/54—353/52 für die νῆες ἐξαίρετοι angeschafft ist, 3) von erbeutetem gerät, 4) gesamtsumme der von der behörde übernommenen und übergebenen schiffe und geräte. Der anfang der inschrift beweist, dass ein verzeichnis aller trierarchen voranging, die ihre schiffe in beschädigtem zustande zurückgebracht hatten. In dem erhaltenen teile z. 1 ff. gibt die behörde die namen der trierarchen die in der diadikasie von der verpflichtung der reparatur und des neubaues ihrer schiffe freigesprochen sind, aber das gerät abgeliefert haben, für die akten (ἐν τῇ στήλῃ) weiter

24. Abrechnung der delischen Tempelbehörde über Einnahmen und Ausgaben (279 v. Chr.)

Θ[ε]ο[ί]

Λόγ]ος ἱεροποιῶν τῶν ἱεροποιησάντων ἐπὶ ἄρχοντος Ὑψοκλέους, Ἀριστοθέου τοῦ Τιμοθάλους, Ξενοκλέους τοῦ Φιλαρχίδου.

Παρελάβο[μεν | π]αρὰ ἱεροποιῶν τῶν ἱεροποιησάντων ἐπὶ ἄρχοντος Χάρμου, Ἡγία τοῦ Φωκαιέως, Ἀνασχέτου τοῦ Θεοξένου, παρόντων βουλευτῶγ καὶ γραμμ[α]||τέων τοῦ τῆς πόλεως Τιμησιδήμου τοῦ Ἀντικράτους, τοῦ τῶν ἱεροποιῶν Λυσιμαχίδου τοῦ Λύσου· Ἀργυρίου νομίσματος δραχμὰς· Μ𐅆Χ|ΧΧ𐅅ΗΔΔΔΓͰͰͰΤ· καὶ χρυσοῦς· ΔΙ· καὶ τεττίγια πτολεμαϊκὰ χρυσᾶ δύο· καὶ φωκαΐδα· καὶ παντοδαποῦ ἀργυρίου εἰς Ἀλεξανδρείου λόγ[ον] || δραχμὰς· ΓͰͰͰ· καὶ παρὰ Ἀριστοκλέους τοῦ Φίλωνος· Η· καὶ παρὰ Φιλαίθου καὶ Εὐκλείδου τῶν ἱεροποιησάντων ἐπ᾽ ἄρχοντος Γλαυκιάδου· 𐅅Η. |

Οἵδε τῶν ἱερῶν τεμενῶν ἐπὶ τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς ἐνηρόσια τεθήκασιν· τῆς γῆς τῆς ἐπὶ Πορθμῶι Ἀπολλόδωρος Ξενομήδους δρα|χμὰς· ΧΗΗΗΔΔ· τῆς γῆς τῆς ἐμ Πύργοις Δόρκων δραχμὰς· ΧΗΗΔΔͰͰC/ τῆς γῆς τῆς ἐν Λίμναις Ἀριστέας Ἀμφοτεροῦ δραχμὰς· ΗΗΗ𐅄ΔΔΔΔΓ[Ͱ]|ͰC/· τῆς γῆς τῆς ἐν Ῥάμνοις Ἀντίγονος Ἀνέκτου δραχμὰς· ΗΗΗΗ ΔΔΓͰͰͰͰ· τῆς γῆς τῆς ἐν Διονυσίωι Παρμενίων Χοιρύλου δραχμὰς· 𐅅ΗΔΔͰ· | τῆς γῆς τῆς ἐν Νικουχώρωι Διονύσιος Αὐτοκλέους δραχμὰς· ΗΗΔΔͰ· τῆς γῆς τῆς ἐμ Πανόρμωι Ἰηκλῆς δραχμὰς· 𐅅ΗΗͰͰͰͰ· τῆς γῆς τῆς || Σκιτωνείας Δίδυμος Καλλιδίκου δραχμὰς· 𐅅ΔΔΔ· τῆς γῆς τῆς Χαρητείας Ἐμπεδοκλῆς Χαριλέοντος δραχμὰς· Χ𐅅ΗΗΗ· τῆς γῆς τῆς Χαρω|νείας Μελήσιππος Ῥηναιεύς δραχμὰς· 𐅅ΗΗΗ· τοῦ Ἱπποδρόμου καὶ τῆς ἀφέσεως Ἀριστείδης Ἀριστέου δραχμὰς· 𐅅ΗΓ· Λειμῶνος Φερεκλείδης | Εὐκλείδου δραχμὰς· ΗΗΗΔΔΔ· τοῦ Κεραμείου Ἱερόμβροτος Ἐτεοκλείδου δραχμὰς· ΗΔΔΔΔ· τῆς γῆς τῆς ἐν Σολόηι καὶ Κορακιαῖς Τελέσων Αὐ|τοκλέους

24. Marmorstele, 1,61 hoch, 0,77 breit, 0,103 dick, auf der vorder- und rückseite und den beiden schmalseiten beschrieben, in Delos gef. Unsere inschrift steht auf der vorderseite, auf der rückseite ein inventar der tempelschätze (vgl. no. 21). IG XI_2 161 A. Michel 594. Ausführlicher kommentar Homolle's Bull. Corr. Hell. 14, 389. (Die bände des Bull. Corr. Hell. enthalten fast jedes jahr epigraphische und archäologische neufunde aus Delos.) IG XI_2 (1912) enthält die urkunden der tempelverwaltung von 314—250 v. Chr. Besonders umfangreich sind noch die urkunden der jahre 250, 180, 170: IG XI_2 287. Bull. Corr. Hell. 6, 1 (zum teil Syll 588). 2, 570. Aus hellenistischer zeit hebe ich noch die tauromenitanischen rechnungsurkunden hervor IG XIV 422—430 (Syll 515), vgl. dazu Willers, Rhein. Mus. 1905, 324. Das zahlzeichen Τ = τεταρτημόριον

δραχμὰς· ΗΗΗΗΔ· τῆς γῆς τῆς ἐν Ἄκραι Δήλωι Ζώπυρος Αὐτομέδοντος δραχμὰς· 𐅅⊢· τῆς γῆς τῆς ἐμ Φοίνιξι Θεώρυλος· 𐅅ΗΗΔ· | τῆς γῆς τῆς Ἐπισθενείας Χοιρύλος Τελέσωνος δραχμὰς· 𐅅𐅄ΔΔΔΔ· τῶν ἐμ Φυταλιᾶι Καλλισθένης Διακρίτου δραχμὰς· 𐅄Δ· τοῦ Λυκωνείου ‖ Ἀριστείδης Ἀριστέου δραχμὰς· Η𐅄-· τῶν Σωσιμαχείωγ Γέρυλλος Πιστοξένου δραχμὰς· ΗΗΗΔΔΔ. — |

Καὶ τάδε τῶν ἱερῶν οἰκιῶν ἐνοίκια εἰσήκει· τῶν οἰκημάτων ἐν οἷς Ἔφεσος καπηλεύει παρὰ Ἐφέσου δραχμαὶ· 𐅄⊢· τῆς Χαρητείας οἰκίας· τῆς ἀν|δρωνίτιδος παρὰ Ἴσου δραχμαὶ· 𐅄ΔΓ· τῆς γυναικωνίτιδος παρὰ Ἀναφυκτίδου δραχμαὶ· 𐅄ΔΔΔΔΓ· τῆς ἀνδρωνίτιδος παρὰ Σωτέλ|[ου]ς τῶν ἀνδρώνων τῶμ πρὸς τῆι θαλάττηι· 𐅄· τοῦ ἀνδρῶνος τοῦ ἐχομένου τούτων παρὰ τῶν Διοφάντου παίδων: ΔΓ⊢⊢· τῆς οἰκίας ἣ ἦν | τῶν παίδων τῶν Ἀριστοβούλου παρ' Αὐτοσθένους· ΔΔΓ⊢⊢⊢IIIIC· τῶν οἰκιῶν τῶμ πρὸς τῶι σιδηρείωι αἳ ἦσαν Κλεοκρίτου παρὰ Πρωτομάχου· ‖ ΔΔΔΔ⊢⊢· τῆς οἰκίας ἣ ἦν Ὀρθοκλέους παρὰ Γερύλλου τοῦ Πύθωνος· ΔΔΔΔI· τῆς Σωσιλείας οἰκίας πρὸς ἧι ἡ κρηπὶς παρὰ Κτησικλέους· ΗΔΔΔΓ⊢· | τῶν οἰκημάτων τῶμ πρὸς τῆι θαλάττηι καὶ τῶν ἐπὶ τούτοις ὑπὲρ Διονυσοδώρου, παρὰ Μνησίλεω· 𐅄ΔΔΔΔ⊢· τῶν ἐχομένων τούτων οἰκη|μάτων παρὰ Ἀγαθάρχου· 𐅄Δ· τῆς οἰκίας ἣ ἦν Ἐπισθένους, ἣν ἐμεμισθῶτο Ἀπήμαντος Λεωφῶντος δραχμῶν· 𐅄⊢· παρὰ Πρωτόλε[ω] | τοῦ ἐγγυητοῦ κατὰ τὸ ἥμυσυ· ΔΔΓIII· τῆς οἰκίας ἣ ἦν Ἀρκέοντος παρὰ Ἀρκέοντος· ΔΔΓ· τῆς οἰκίας ἣ ἦν Πυθαγόρου παρὰ Φίλτου· ΔΔΓ· τῆ[ς] | οἰκίας ἐν ἧι Ἀντίγονος οἰκεῖ παρὰ Ἀρχεπόλιος· 𐅄Δ· τῆς οἰκίας ἣ ἦν Ἐπισθένους ὑπὲρ Τολμίδου οἱ ἔγγυοι Τεισικλῆς Λύσου Ἀντίγονος Κυδι[θάλου]· 𐅄Δ. ‖

Καὶ τάδε ἄλλα εἰσῆλθεν· εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἀργυρίου οὗ ἡ πόλις ὀφείλει τῶι θεῶι παρὰ βουλευτῶν τῶν ἐπ' ἄρχοντος Ὑψοκλέους· | ἐκ τῆς πεντηκοστῆς σὺν τοῖς ἐπωνίοις· ΜΧΧΧΧ𐅅ΗΗΗΗΔ· τῶν ἐνοικίων τῆς δεκάτης ὑπὲρ Τεισικλέο(υ)ς· 𐅅Η· τοῦ ὑποτροπίου ὑπὲρ Φίλλιος | · 𐅅ΔΔΔ· τῆς δεκάτης τοῦ σίτου ὑπὲρ Γνωσιδίκου· Η[Δ]Δ· ἐπώνια τούτων δραχμὰς· 𐅄Δ⊢II· καὶ τὸ χορηγικὸν ἀργύριον· ΧΧ𐅄Γ⊢IIII. |

Οἵδε τόκους τεθήκασιν ἐπὶ τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς· Γέρυλλος Πιστοξένου δραχμὰς· Η· Ἄθηνις Εὐρυμάνθους ὑπὲρ τῶγ χωρίων τῶν ἐμ Πασ|σίρωι τοῦ αὐτοῦ μέρους δραχμὰς· 𐅄Δ· Μνήσαλκος Τελεσαρχίδου ὑπὲρ τῶγ χωρίων τῶν ἐμ Πασσίρωι ἃ ἦν πρότερον Σωσιπόλιδο[ς] ‖ δραχμὰς· 𐅄Δ· Ἀνδρομένης Ξένωνος· ΔΔIIIII· Ἀλεξικράτεια ὑπὲρ Ἀριγνώτου· ΔΔIIIII· Φωκαιεὺς Πιστοξένου· Δ· Κλεινόδικος καὶ Δεξικράτης |

Στησίλεω· ΔΔ· Ἀνδρομένης Δημόνου καὶ Ἐρασῖνος Τλησιμένους· ΔΔ· Ἀπολλόδωρος Ἀπολλωνίου Κυζικηνὸς· Δ· Γοργὼ καὶ ὁ κύριος Εὐκλεί|δης ὑπὲρ Χάρητος· Δ· Φαναγόρας Φαναγόρου ὑπὲρ τοῦ οἰκήματος ὃ ἦν πρότερον Νεωκόρου δραχμὰς· ΔC· Τελέσων Χοιρύλου· Γ⊢Τ· Φίλτης | καὶ Ἀντιχάρης Τληπολέμου· ⊢⊢⊢· Παρμενίων Χοιρύλου· Γ⊢Τ· Ἱερόμβροτος Μνησικλέους· 𐅄· Πύρραιθος Νησιώτου· ΔΔΔ· Ὀλυμπιάδης Θή|ριδος· Δ⊢⊢ΙΙ· Ναυτέλης καὶ Ἀριστόβουλος Ἀμφιτίμου· Γ⊢· Ἑρμόδοτος Ἀριστέου· ΗΔΔ· Σωσισθένης Φιλοσόφου· ΔΔΔΔ⊢ΙΙΙΙ· Ἀντίπατρος· Γ⊢ΙΙ· || Σώστρατος Στράτωνος· Γ⊢⊢⊢ΙΙ· Πόλυβος Διοδότου· ⊢⊢Τ· Τελέσων Αὐτο(κλέους) ὑπὲρ Ξένωνος Ἑρμιονέως· ⊢ΙΙ. — |

Καὶ τάδε ἄλλα εἰσήκει. Τῶν ἰχθύων τῶν ἐν τῆι Λίμνηι παρὰ Καλοδίκου· 𐅄Δ· ἐκ τῶν ἐγκυκλίων τὸ περιγενόμενον· ΗΗ𐅄Δ[Δ]⊢⊢· — | ἐκ θησαυρῶν· τοῦ ἐν τῶι ἱερῶι· ΔΓ⊢⊢⊢ΙΙΙΙ· Αἰγιναία ⊢· Ῥόδιον· ΙΙ· Ἐπιδαύριον· ΙΙΙ· τοῦ ἐν Ἀσκληπιείωι· ΔΔΓ⊢ΙΙΤ· ἐκ τοῦ ἐν Ἀφροδισίωι· ΙΙΙΙΤ/· | καὶ χρυσοῦς. Χηνὸς ἀποθανόντος· ΓΙΙΙ· χηναλώπεκος καὶ χηνὸς ὠιῶν· ⊢ΙΙ· πέρδικος· Ι· ἀπὸ τοῦ προπύλου ξύλων πραθέντων· Γ⊢⊢⊢ΙΙΙ· | παρὰ βουλευτῶν τῶν ἐπ' ἄρχοντος Χάρμου τοῦ χορηγικοῦ ἀργυρίου δραχμὰς ΧΗΗΗΗ𐅄ΔΔΔ⊢⊢ΙΙΙ· ἄλλας παρὰ βουλευτῶγ καὶ ἱεροποιῶν || τῶν ἐπ' ἄρχοντος Χάρμου δραχμὰς· ΗΗ· ἃς ἐξέτεισεν Ὑψοκλῆς Ἀρχεστράτου ὑπὲρ τῆς ἐγγύης ἧς ἠγγύητο Ἀμφίστρατον Ὑψοκλέους· ἄλ|λας παρὰ βουλευτῶν τῶν ἐπ' ἄρχοντος Ὑψοκλέο(υ)ς· Η𐅄ΔΔΓ ἃς ἐξέτεισε Ἀρίγνωτος Ἀντιπάτρου ὑπὲρ τῆς ἐγγύης ἧς ἠγγύητο Δίαιτον Ἀπολλοδώρου | τῆς τοῦ θεάτρου περιοικοδομίας τὸ καθ' αὐτὸν μέρος. Καὶ παρ' Ἀντικράτους τοῦ Τιμησιδήμου ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ ἀργυρίου δραχμὰς· Η· τοῦ | φοίνικος τοῦ περιγενομένου ἀπὸ τοῦ παραδείγματος παρὰ Φανέου· Γ⊢· τῶμ περιστερῶν τῆς κόπρου· Γ⊢· τῆς πορφύρας· Δ⊢⊢· συκαμίνο[υ --]. |

Τάδε ἔργα ἐξεδώκαμεγ κατὰ ψηφίσματα τοῦ δήμου μετὰ τοῦ ἀρχιτέκτονος καὶ τῶν ἐπιμελητῶν οὓς εἵλετο ὁ δῆμος καὶ ⟨και⟩ κατὰ συγ||γραφάς· τοῦ νεὼ τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ περιστύλου τοῦ κατάπροσθεν τῆς ὀροφῆς ποιῆσαι φάτνας δεκαπέντε ἠργολάβησεν Φανέας | Καΐκου καὶ Πεισίβουλος Πάριος, τὴμ φάτνην ἑκάστην δραχμῶν· ΗΗΗ· ὥστε παρέχειν αὐτοὺς ἑαυτοῖς πάντα ὅσων ἂν δεῖ εἰς τὰ ἔργα | πλὴν ξύλων· τούτοις ἐδώκαμεν κελευόντων ἐπιμελητῶγ καὶ ἀρχιτέκτονος τὴμ πρώτην δόσιν δραχμὰς· ΧΧΗΗ𐅄· ποιήσασι δὲ τὰ | ἡμίση τῶν ἔργων κατὰ τὴν συγγραφὴν ἐδώκαμεν δευτέραν δόσιν δραχμὰς· Χ𐅅ΗΗΗ· συντελέσασι δὲ τὸ ἔργον καὶ ἀποδοῦσι — | δόκιμον

κατὰ τὴν συγγραφὴν τὸ ἐπιδέκατον ἀπεδώκαμεν ἀρχιτέκτονος καὶ ἐπιμελητῶν κελευόντων δραχμὰς· ΗΗΗΗ𐅄· τὸν θρᾶνον τοῦ || νεὼ τοῦ Ἀπόλλωνος ἐπικόψαντι Νίκωνι μισθὸς δραχμαί· 𐅃· Δεινοκράτει τὴν ταινίαν ἐπὶ τὸν θρᾶνον τοῦ νεὼ ἐπιθέντι δραχμαί· ΔΔΔ𐅃⊢⊢. | Τοῦ νεὼ τοῦ Πωρίνου τὴν ὑπωροφίαν ἐργάσασθαι καὶ ἐπιθεῖναι παρέχοντας αὐτοὺς αὐτοῖς εἰς τὰ ἔργα πάντα ὅσων ἂν δεῖ πλὴγ ξύλων | καὶ κεράμου ἠργολάβησαν Δεινοκράτης Λεωφάντου, Ξενοφάνης Σύριος, Θεόφαντος Καρύστιος δραχμῶν· ΧΗΗΗ· — τούτοις ἐδώκαμεν | ἀρχιτέκτονος καὶ ἐπιμελητῶν κελευόντων τὴμ πρώτην δόσιν δραχμὰς· 𐅅Η𐅄· ποιήσασι δὲ τὰ ἡμίση τῶν ἔργων, ὡς ἡ συγγραφὴ λέγει, | τὴν δευτέραν δόσιν ἐδώκαμεν δραχμὰς· 𐅅ΔΔ· συντελέσασι δὲ τὸ ἔργον καὶ ἀποδοῦσι δόκιμογ κατὰ συγγραφὴν τὸ ἐπιδέκατον || ἀπεδώκαμεν, ἀρχιτέκτονος καὶ ἐπιμελητῶγ κελεύοντων δραχμὰς· ΗΔΔΔ· — τοῦ Πωρίνου τὰς παραετίδας ἆραι καὶ τὰς δοκοθήκας ἐπι|τρῆσαι καὶ πάλιν καθαρμόσαι ἀρχιτέκτονος ἐγδόντος ἠργολάβησαν Νίκων καὶ Ἀριστοκλῆς δραχμῶν· ΔΔ⊢⊢⊢⊢· τὸ περιοικοδόμημα τὸ πλίν|θινον τὸ ἐν τῶι Πωρίνωι καθελοῦσι καὶ τοὺς πώρους καὶ τὸγ χοῦν ἐξενέγκασι καὶ τὸ ἔδαφος ὁμαλίσασι Θεοφάντωι καὶ Ξενοφάνει δρα|χμαί· ΔΔΔΔ. Τῆς ὑποδομῆς τῆς ἐν τῆι νήσωι τῆι ἱεραῖ τῆς Ἀρτέμιδος ἀνοικοδομῆσαι καὶ συγχῶσαι ὀργυὰς πεντήκοντα ἠργολάβ[η]||σαν Νίκων Σύριος, Ἀλεξικλῆς Σερίφιος, Δημόφιλος δραχμῶν· 𐅅· τού(του)τοις ἐδώκαμεν τὴν πρώτην δόσιν δραχμὰς· ΗΗ𐅄· ἀρχιτέ(κ)||κτονος καὶ ἐπιμελητοῦ κελεύοντος· ποιήσασι δὲ τὰ ἡμίση τῶν ἔργων κατὰ τὴν συγγραφὴν δευτέραν δόσιν ἐδώκαμεν δραχμὰ[ς] | · ΗΗ · συντελέσασι δὲ τὸ ἔργον καὶ ἀποδοῦσι δόκιμον τὸ ἐπιδέκατον ἀπεδώκαμεν ἀρχιτέκτονος καὶ ἐπιμελητοῦ κελεύοντος δραχμ[ὰς] | · 𐅄· τὸ λοιπὸν τῆς ὑποδομῆς ἀνοικοδομῆσαι καὶ συγχῶσαι ἠργολάβησαν Μολπίων Ῥηναιεύς, Ἀλεξικλῆς, Δημόφιλος ὀργυὰς—(πεντήκοντα) δρ[α]||χμῶν· 𐅅· τούτοις ἐδώκαμεν ἀρχιτέκτονος καὶ ἐπιμελητοῦ κελευόντων τὴμ πρώτην δόσιν δραχμὰς· ΗΗ𐅄· ποιήσασι δὲ τὰ ἡμί[ση] | τῶν ἔργων δευτέραν δόσιν ἐδώκαμεν δραχμὰς· ΗΗ· συντελέσασι δὲ τὸ ἔργον κατὰ τὴν συγγραφὴν τὸ ἐπιδέκατον ἀπεδώκαμεν· (𐅄). || [Τ]ορνίσκον εἰς τὸ θέατρον ἐργασαμένωι Ἀντιγόνωι Καΐκου παρέχοντι αὐτῶι πάντα εἰς τὸ ἔργον πλὴγ ξύλων μισθὸς δραχμαί | · 𐅄ΔΔ. Τοῦ Προπύλου τὰς θύρας τὰς συντριβείσας κατασκευάσασι καὶ ἐπιστήσασι τὰ θύρετρα Ἀμεινονίκωι Θηβαίωι καὶ Θεοδήμωι δρα|[χ]μαί· ΗΔΔΔ· καὶ τὰς πυλίδας τὰς καινὰς τοῦ Προπύλου ποιήσασι καὶ ἐπιθεῖσι — Θεοδήμωι καὶ Ἀμεινονίκωι μισθὸς δραχμαί· ΔΔ· ἥλων πα|[ρὰ] Δεξίου εἰς τὰς

πυλίδας μναῖ πέντε· ἡ μνᾶ ΗC· τὸγ κίονα τοῦ Προπύλου τὸμ πεσόντα, πρὸς ὧι τὰ θύρετρα ἕστηκεν, ὥστε στῆσαι μισθω|[τοῖ]ς τὴμ μηχανὴν ἐξενέγκασι καὶ στήσασι μισθὸς ͰͰIIII· Θεοδήμωι τέκτονι τὴμ μηχανὴν ἐπισκευάζοντι ἡμέρας δύο μισθὸς· ͰͰͰ· ἥλων — ‖ μνᾶ — παρὰ Πρωτόλεω· ͰII· εἰς τὸν ἄξονα τῆς μηχανῆς ξύλον ἀρεῖνον· ͰIII· ξύλον εἰς τὰς ἀψῖδας τοῖς σφονδύλοις τοῦ κίονος· ͰͰ· Νίκω|νι καὶ τῶι υἱῶι ἐργασαμένοις ἐπὶ τοῦ κίονος ἡμέρας δύο μισθὸς δραχμαὶ· ΠͰͰͰ· μισθωτοῖς συνάρασι τὸγ κίονα· ͰͰIII. Καίρωι ὑπηρετοῦντι πρὸς | τῆι μηχανῆι· IIIII· μισθωτοῖς τὴμ μηχανὴγ καθελοῦσι καὶ ἀπενέγκασι· ͰͰͰIII. Τοῦ νεὼ τοῦ Ἀσκληπιοῦ τῆς ὀροφῆς τὰ κρίνα λευκώ—σαντι κα[ὶ] | τὰς κάλχας χρυσώσαντι Ἀντιδότωι ἀρχιτέκτονος καὶ ἐπιμελητῶν ἐγδόντων ἐδώκαμεν δραχμὰς· ΔΔΔΔͰͰͰͰ. Ἐπὶ τὸν νεὼ τὸμ Πώρινον κε|ράμου ζεύγη· Η𐅄ΔΔΠ· ἐ[κ Σ]ύρου· τιμὴ τοῦ ζεύγους· IIIII· ἡ πᾶσα τιμὴ δραχμαὶ· ΗΔΔΔΔΠ· τέλος ἐν Σύρωι τοῦ κεράμου· ͰͰͰIIII· ναῦλλον τοῦ ζεύγους I[T/]· ‖ Νικοκλεῖ — τὸ πᾶν δραχμαὶ· ΔΔΔΠͰͰ· ἀνακομίσασι τὸγ κέραμον εἰς τὸ ἱερὸν μισθὸς· ͰII. Εἰς τὸ παράδειγμα τοῦ Προπύλου πίνακα ἠγοράσαμεν παρὰ | Χρησίμου· ΔͰͰ· ἐπισκευάσαντι τὸμ πίνακα Θεοδήμωι· ͰͰ· λευκώσαντι τὸμ πίνακα ἀμφοτέρωθεν· ͰͰͰ.

Καὶ τάδε τῶμ πρὸ ἡμῶν ἔργων | ἐγδεδομένων ἐδώκαμεν ἀρχιτέκτονος καὶ ἐπιμελητῶγ κελευόντων· Κροίσωι ἐργώνηι τῶν λίθων τῶν εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Διὸς τοῦ Κυνθ[ί]|ου ἀπαγαγόντι καὶ ἀπομετρήσαντι τοὺς προσοφειλομένους λίθους εἰς τοὺς χιλίους καὶ τέτταρας πόδας τὴν δευτέραν δόσιν ἐδώκα|μεν δραχμὰς· Χ𐅅ΗΗΗΗ𐅄ΔΔΔΔͰͰͰͰΤ/. Τοῦ νεὼ τοῦ Ἀσκληπιοῦ τὴν ὀροφὴν συντελέσαντι Δεινοκράτει τὸ ἐπιδέκατον ἀπεδώκαμεν ‖ δραχμὰς· 𐅄Π· Ὑπὲρ Θεοφίλου τοῦ ἐργολαβήσαντος τὰς παραετίδας ἐργάσασθαι τῶι νεῶι τῆς Ἀρτέμιδος τοῖς ἐγγυηταῖς αὐτοῦ Σωσιμέ(νει) | καὶ Τιμησιδήμωι συντελέσασι τὸ ἔργον κατὰ τὴν συγγραφὴν τὸ ἐπιδέκατον ἀπεδώκαμεν δραχμὰς· ΗΔΔΔΠ. Τοῦ θεάτρου τὴν ὀρχή|στραν καὶ τοὺς θάκους ἀνακαθάρασι καὶ τὸγ χοῦν ἐξενέγκασι μισθωτοῖς ἀρχιτέκτονος ἐγδόντος μισθὸς· ΠͰͰ.

Καὶ τάδε ἄλλα ἐδώκαμεν· | Ἀρχιτέκτονι μισθὸς· 𐅅ΗΗΔΔ· τῆι ἀνθρώπωι εἰς τὰ ἐπιτήδεια· ΗΔΔ· τῶι ὑπηρέτηι Δώρωι· Η𐅄ΠͰ· Λεπτίνηι καὶ Βακχίωι τοῖς λιθουργοῖς | εἰς τὰ ἐπιτήδεια· ΗΗΗΗ𐅄ΔΔΔ· καὶ εἰς ἱματισμὸν· ΔΔΔͰͰͰͰ· γραμματεῖ μισθὸς· 𐅄ΔΔΔ· κήρυκι· 𐅄Δ· νεωκόρωι εἰς Ἀσκληπιεῖον· ‖ Η𐅄ΔΔΔ· νεωκόρωι εἰς τὸν θεὸν· 𐅄Δ· κρηνοφύλακι· 𐅄ΔΔΔΔ· τῆι αὐλητρίδι τῆι αὐλούσηι τῶι χορῶι τῶγ γυναικῶν μισθὸς· ΗΔΔ· χορῶι τῶι γε|νομένωι τοῖς κωμωιδοῖς καὶ τῶι

τραγωιδῶι Δράκοντι τοῖς ἐπιδειξαμένοις τῶι θεῶι δᾶιδες παρὰ Ἐργοτέλους· ͰͰͰͰ· ῥυμοὶ καὶ | ξύλα· IIII· εἰς τὸν σίδηρον τῶν λιθουργῶν στόμωμα παρὰ Πολύβου· ͰͰͰIII· Δεξίωι στομώσαντι τύχους δύο καὶ γλαρίδα καὶ σφῆνας καὶ | παρασφήνια ποιήσαντι μισθὸς· ΓͰͰͰIII· ἱερισταῖς εἰς σπονδὰς· Δ· εἰς τὸγ χορὸν τὸγ γενόμενον το[ῖ]ς Ἀπολλωνίοις· δᾶιδες παρὰ Ἐργοτέλ(ους) | · ͰͰͰͰIII· ῥυμὸς· II· τοῖς κατὰ μῆνα λόγοις ἐκτιθεμένοις εἰς τὴν ἀγορὰν λεύκωμα· III· στάμνον εἰς Ἀρτεμίσιον· III· εἰς τὸ ἄγαλμα τῶι Διονύ||σωι κεραία παρὰ Ἐλπίνου· ΔΔͰͰͰͰ· ἐργασαμένωι τὸ ἄγαλμα Ἀριστοθάλει· Γ· γράψαντι Δεινομένει· Γ· εἰς κόσμησιν τοῦ ἀγάλμα|τος· ΓͰͰIII· τὴν ἅμαξαν ἧι ἄγεται τὸ ἄγαλμα τοῦ Διονύσου Θεοφάντωι ἐπισκευάσαντι· Ͱ· ἧλοι· III· τοῦ οἴκου οὗ Στρατονίκη κλῆιδα ποιή|σαντι Δεξίωι· ͰͰ· τοῦ Ἀρτεμισίου εἰς κόσμησιν νίτρον· IIII· σφόγγοι· ͰͰ· ἔλαιον χοῦς ἡμίχουν· ͰͰͰIII· λίνογ καὶ κηρὸς· IIII· μύρον ῥόδινο[ν] | παρὰ Κωμωιδίας· Γ· εἰς τοὺς χοροὺς τοὺς γενομένους τοῖς Λητ(ώ)ιοις καὶ τοῖς Ἀρτεμισίοις καὶ τὸν τῆι ὀγδόηι δᾶιδες παρὰ Λυσίο[υ] | καὶ Ἐργοτέλους· ΓͰͰͰͰ· ῥυμοὶ παρὰ Μνησικλέους· IIIIC· Δεξίωι κλῆιδα ποιήσαντι ἀνάπαιστον· ͰIII· λαβὴ τῆι κληιδὶ· II· Θεοδήμωι || τὸν τρύφακτον τὸν ἐν τῆι νήσωι τῆς Ἑκάτης ἐπισκευάσαντι· ͰͰ· ἧλοι· IIII· νίτρον· IC· τὴν θυμέλην τοῦ βωμοῦ τοῦ ἐν τῆι νήσωι | κονιάσαντι Φιλοκράτει· Ͱ· σανίδες φιλύριναι ἐννέα παρὰ Δεινοκράτους ἀρχιτέκτονος κελεύοντος τιμὴ 𐅄ΔΔΓͰIII· μισθωτοῖς | τὰς σανίδας ἀπενέγκασιν εἰς τὸ ἱερὸν· III· τὸν τρύφακτον τὸν ἐν τῶι Διοσκουρίωι καὶ τοῦ Ἑστιατορίου τὰς θύρας ἐπισκευάσαν|τι Θεοδήμωι· Γ· ἧλοι· IIII· Διοσκούροις ἐπίκρασις· Δ· Δεξίωι παρασφήνια ποιήσαντι· ͰͰ· τροχιλείας εἰς παλαίστραν· I· σχοινίον παρὰ | Διακοσίου· Γ· σκαφεῖον εἰς παλαίστραν παρὰ Ἀλεξιδήμου· ΓIII· χαλκίον ἐπισκευάσαντι Δεξίωι· ͰIII· κηρύκειον ἠγοράσαμεν· ͰͰ· || εἰς τὸγ χορὸν τὸγ γενόμενον Τιμοστράτωι τῶι αὐλητῆι, ὅτε ἐπεδείξατο τῶι θεῶι, δᾶιδες παρὰ Ἀρχικλέους· ͰͰͰII· ῥυμὸς· II· πίττης με|τρηταὶ τρεῖς τὸγ Κερατῶνα ἀλεῖψαι, τιμὴ τοῦ μετρητοῦ δραχμαὶ· ΔΔΔΔ· τὸ πᾶν· ΗΔΔ· ἀλείψαντι τὸγ Κερατῶνα Ἕρμωνι· ΔIII· τοῦ κρατῆ|ρος τοῦ ἀργυροῦ τοῦ ὠτὸς ἀποπεσόντος κολλήσαντι Ἀριστάρχωι· ͰͰ· ἄνθρακες· III· εἰς τὴγ κόσμησιν τῆς Ἥρας σφόγγοι· Ͱ· μύρον· ͰͰͰIII· | ταῖς ἱερείαις εἰς τἆλλα· ΓͰ· τοὺς βωμοὺς τοὺς ἐν τῶι Θεσμοφορίωι ἐξαλείψαντι καὶ γῆν ἐνέγκαντι καὶ λευκώσαντι καὶ ἀνακα|θάραντι τὸ Θεσμοφόριον καὶ τὸγ χοῦν ἐξενέγκαντι Διονυσίωι μισθὸς· ΔΓͰ· γῆ λευκὴ· Ͱ· κρανείας τάλαντον παρὰ Μνησικλέους· ͰͰͰͰ· || Θεοδήμωι τορνίσκον ποιήσαντι·

⊢⊢ΙΙ· τὸν λίθον τὸν ὑπὸ τὸ μέλαθρον ὑποκείμενον τοῦ Πωρίνου ἐκ τοῦ Ἀσκληπιείου παραγαγοῦσι καὶ ἀ|νακομίσασιν εἰς τὸ ἱερὸν καὶ συνάρασι μισθωτοῖς· ⊢⊢⊢⊢ΙΙΙ· τὰς πλίνθους ἐκ τοῦ Πωρίνου ἐξενέγκασι μισθωτοῖς εἰς τὸγ ξυλῶνα· Γ⊢· μό|λυβδος· ΙΙΙΙC· ποτήρια ἐπισκευάσαντι Ἀριστάρχωι· ⊢C· ξύλον διαπρίσαντι Θεοδήμωι· ΙΙΙΙΙ· Δεξίωι ὀξύνοντι τὰ σιδήρια τοῖς λιθουργοῖς εἰ[ς] | τὸν ἐνιαυτὸν· ΔΔΔΔ· ἐλαίου εἰς ἱεροπόϊον μετρητής, τιμή· ΔΔ⊢⊢⊢⊢· ξύλων εἰς Πύθιον τάλαντα· 𐅄ΔΔΔΓ· τὸ τάλαντον· ⊢ΙΙ· ἡ πᾶσα τιμή· ΗΓ⊢⊢|⊢ΙΙ· ἀνακομίσασι τὰ ξύλα· ⊢· ἀνθράκων κάλαθοι δύο καὶ ἡμικαλάθιον, τιμή· ΔΔ· τῆς οἰκίας τῆς Σωσιλείας πρὸς ἧι ἡ κρηπὶς τοῖχον οἰκοδομήσαντι || Θεοδήμωι· ⊢⊢⊢· τῆς οἰκίας ἐν ἧι Ἱέρακος οἰκεῖ τὰ τέγη ἐπισκευάσαντι καὶ δοκὸν ὑποθέντι τῶι θαλάμωι Θεοδήμωι· Δ⊢⊢· τράπεζα εἰς ἱερο|πόϊον· ⊢⊢⊢⊢ΙΙΙ· τοῦ κώθωνος τοῦ χαλκοῦ τοῦ πυθμένος ἀποπεσόντος κολλήσαντι Ἀριστάρχωι· ⊢· ἄνθρακες· ⊢· κηρός· ⊢· κληῒς εἰς Κύνθο[ν] | ξοΐδος Δεξίωι· ⊢⊢ΙΙ· χαρτία δύο· ⊢⊢⊢· χορῶι τῶι γενομένωι τοῖς Ῥοδίων θεωροῖς δᾶιδες παρ' Ἐργοτέλους· ⊢⊢⊢· ῥυμός· ΙC· σανὶς πτελείνη εἰς | τὴν ταινίαγ καὶ τὰ καταζεύγματα τῆς ὀροφῆς τοῦ νεὼ τοῦ Ἀπόλλωνος παρὰ Ἱερομβρότου· ΔΓ· ταῖς συγγραφαῖς καὶ τῶι λόγωι λευκώματα λευκώ|σαντι· ⊢⊢⊢.

Καὶ τάδε ἄλλα ἀναλώσαμεγ κατὰ ψηφίσματα τοῦ δήμου· τοῦ Ἑστιατορίου τοῦ ἐν τῆι Νήσωι τὸ τέγος στεγνώσαντι Ἕρμων[ι] ||· Δ⊢⊢· τῆς σκηνῆς τὸ τέγος καταλείψαντι Ἕρμωνι· Δ⊢⊢· τῶν οἰκημάτων τῶν ἐν τῆι ἀποβάσει τὰ τέγη στεγνώσαντι Διονυσίωι· ΔΓ⊢· εἰς | ⟨εις⟩ τὰ Θεσμοφόρια προσαναλώσαμεν πρὸς ὧι παρὰ ταμίου ἐλάβομεν δραχμάς· 𐅄ΔΔΓ· εἰς τὴν θυσίαν τῆι Εἰλειθύηι· ΔΔΓ· πρὸς τὸ ἐκ φιά|λης εἰσελθὸν κατὰ μῆνα ὥστε τὸ ἱερὸγ καθαίρεσθαι προσαναλώσαμεν δραχμάς· Δ⊢⊢⊢⊢C· Δώρωι ὑπηρέτηι ἱμάτιον ΔΔ⊢⊢⊢⊢· στήλη | παρὰ Φιλωνίδου· ΔΔΓ· παραγαγοῦσι τὴν στήλην ἐκ τοῦ Ἀσκληπιείου καὶ εἰς τὸ ἱερὸν ἀνακομίσασιν· ⊢ΙΙ· γράψαντι τὴν στήλην Δεινομέν(ει) | τῆς δραχμῆς γράμματα τριακόσια, τὰ πάντα γράμματα τρισμύρια, μισθὸς δραχμαί· Η· μόλυβδος· Γ· ξύλα· ⊢· τοῖς στήσασι τὴν στήλην· ⊢⊢ΙΙ· || τῆς οἰκίας ἐν ἧι Ἀντίγονος ὁ Τιμοκράτους οἰκεῖ πτῶμα οἰκοδομήσαντι· Δ· σανὶς πτελείνη εἰς τὴν ταινίαν τὴν ὑποκειμένην τῆι | ὀροφῆι τοῦ νεὼ τοῦ Ἀπόλλωνος παρὰ Δεινοκράτους· ΔΓ· ἅλες· ⊢⊢ΙΙ· ξύλον εἰς τύλους· ΙΙΙΙ· πίττης ἡμιαμφόριον παρ' Ἀμφιθάλους· ΔΔ. |

Κεφάλαιον οὗ τε παρελάβομεν ἀργυρίου καὶ τοῦ ἐπὶ τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς εἰσελθόντος δραχμαί· 𐅆ΧΧΧΧΗ𐅄Δ⊢⊢· ἀργυρίου

παντοδα|ποῦ εἰς Ἀλεξανδρείου λόγον δραχμὰς· Δ⊢· καὶ χρυσοῦς ΔΙΙ· καὶ τεττίγια χρυσᾶ δύο, καὶ φωκαΐδα.

Κεφάλαιον ἀναλώματος δραχμ[αὶ] | ΜΧΧ𐅅ΗΗΔΔ. Τὸ δὲ λοιπὸν παρεδώκαμεν ἱεροποιοῖς τοῖς ἐπ᾽ ἄρχοντος Μενεκράτους Δημόνωι τῶι Νίκωνος, Πίστηι τῶι Ξένωνος πα||ρόντων βουλευτῶν καὶ γραμματέων τοῦ τῆς πόλεως Ἀντιπάτρου τοῦ Δημητρίου καὶ τοῦ τῶν ἱεροποιῶν Κλεινοδί[κου τ]οῦ Κλεινο|δίκου ἀργυρίου νομίσματος δραχμὰς· ΜΜΜΜΧΗΗΗΗΔΔΔ⊢⊢CT/· σὺν ταῖς· ΜΜΧΧΧΧ𐅅ΗΔΔΔ· αἷς ὁ δῆμος ἐψηφίσατο [ἐν παραδ]όσει παρα|λαμβάνειν ἀεὶ τοὺς ἱεροποιοὺς τοὺς ἐν τέλει ὄντας — καὶ τεττίγια· ΙΙ· καὶ φ[ωκ]αΐδα· καὶ ἀργυρίου παντοδ[αποῦ· Δ⊢· [καὶ χρυσ]οῦς ΔΙ[Ι].

25. Anleihe von Oropos zwecks Mauerbaues
(letztes drittel des 3. jahrh. v. Chr.)

Θεοί. | Λύσανδρος εἶπεν· ὅπως ἂμ πόρος χρημάτωγ | γίνηται εἰς τὴν οἰκοδομίαν τοῦ τείχους καὶ | συντελεσθέντων τῶν τειχῶν χρήσιμοι || ὦμεν αὐτοί τε αὐτοῖς καὶ τῶι κοινῶι Βοιωτῶν, | δεδόχθαι τῶι δήμωι, τοὺς τειχοποιοὺς καὶ | τοὺς πολεμάρχους δανείσασθαι χρήμα|τα ἐάμ ποθεν δύνωνται, τόκων ὅτι ἂν ἐλα|χίστων δύνωνται ⁝ τοῖς δὲ δανείσασιν || ἀποδοῦναι τὰ χρήματα ἐν τῶι ἐνιαυτῶι | τῶι μετὰ Ὠρωπόδωρον ἱερέα, αὐτὰ καὶ τοὺς | τόκους ὧν ἂν ἕκαστα δανείσωνται. τοὺς δὲ | δανείσαντας τῆι πόλει εἰς τὸν τειχισμὸν | μέχρι ταλάντου καὶ τοῦ πλέονος τόκων || τῶν ἐπιδεκάτων προξένους εἶναι καὶ εὐ|εργέτας τῆς πόλεος Ὠρωπίων καὶ αὐτοὺς | καὶ ἐκγόνους, καὶ εἶναι αὐτοῖς γῆς καὶ οἰκίας | ἔγκτησιν καὶ ἰσοτέλειαν καὶ ἀσφάλειαν καὶ | ἀσυλίαν καὶ πολέμου καὶ εἰρήνης καὶ κατὰ γῆν || καὶ κατὰ θάλατταν, καὶ τὰ ἄλλα πάντα καθάπερ | τοῖς πολίταις· καὶ ἀναγράψαι αὐτοὺς πατρό|θεν (ἐν) στήληι λιθίνηι καὶ στῆσαι ἐν τῶι ἱερῶι | τοῦ Ἀμφιαράου. ὅσοι δ᾽ ἂν ἔλαττον ταλάντου | δανείσωσιν τῆι πόλει, ὑπὲρ τούτων τὸν δῆμον || ἐπισκέψασθαι, καθ᾽ ὅτι ἂν ἕκαστος αὐτῶν ἄξιος | ἦι τιμη-

---

25. Gef. im Amphiaraion. IG VII 4263. Syll 516. Michel 587. Rückgabe des kapitals und bezahlung der zinsen in der συγγραφή zwischen Arkesine und Praxikles Syll 517, anleihe von Orchomenos bei Nikarete aus Thespiae IG VII 3172 = Solmsen^3 17, cf. auch Syll 169. 211. 226. Viele auf staatliche anleihen und verpachtungen bezügliche urkunden in Amorgos: IG XII_7 no. 55 ff. Ueber anleihen griechischer staaten vgl. auch Inscr. jur. I p. 275 ff. (cf. auch I p. 22 = Syll 329 = Michel 496_{49} ff.) II p. 361. Zu der daselbst angegebenen literatur kommt hinzu: Böckh, Staatsh. I^3 687 ff. und Riezler, Finanzen u. Monopole im alten Griechenland (1907) 55 ff. **15** zu 10 proz. **24** die προδανείσαντες für den bau einer stoa in Halikarnass aufgezeichnet Michel 595

θῆναι ὑπὸ τῆς πόλεως. ἀναγράψαι τοὺς | πολεμάρχους τὸ ψήφισμα ἐν στήλῃι λιθίνῃι | καὶ στῆσαι ἐν τῶι ἱερῶι τοῦ Ἀμφιαράου ⁝ τὸν δὲ | ταμίαν τὸ ἄλωμα δοῦναι. ‖ Οἵδε πρόξενοι καὶ εὐεργέται κατὰ τὸ ψήφισμα· |
Νίκων Χάρμιδος.

26. Oeffentliche Anleihe in Kos für den Bau einer Flotte (ca. 200 v. Chr.)

Ἐπὶ μον]άρχου Νικομήδους, | [. . . . .ο]υ νουμηνίαι. Διοκλῆς | [Λεω]δάμαντος εἶπε. Ὅπως | [ἐφ' ἑκά]στου καιροῦ φαίνων‖[ται τ]οὶ πολῖται συναντι|[λα]νβανόμενοι τᾶς κοινᾶς | [ἀ]σφαλείας, δεδόχθαι ἐ|[π]αγγέλλεσθαι τὸς δηλο|μένος τῶν τε πολιτᾶν καὶ ‖ πολιτίδων καὶ νόθων καὶ πα|[ρ]οίκων καὶ ξένων, τῶν δὲ ἐπαγ|γειλαμένων τὰ ὀνόματα | ἀναγορευσάντω παρα|χρῆμα ἐν τᾶι ἐκκλησίαι, ὁ δ[ὲ] ‖ δᾶμος διαχειροτονείτω | τὰν ἀξίαν τᾶς δωρεᾶς | [κ]αί, εἴ κα δοκῆι, λαμβαν[έ|τ]ω· ὅπως δὲ ὑπόμνα[μα | ὑπ]άρχηι [τ]ῶν ἐς τὰν σω[τη‖ρί]αν τὰν τᾶς πατρίδος [καὶ] | τῶν συμμάχων συνεπιδ[όν]|των ἑαυτούς, τοὶ πωληταὶ | ἐγδόντω στάλας ἐργάξασ|θαι τρεῖς καὶ ἀναθέ[ντω μ]ί‖αμ μὲν ἐν τῶι θεάτρω[ι, τὰν δ]ὲ | ἄλλαν ἐν τῶι Ἀσ[κλα]πι|είωι, τὰν δὲ τρίταν ἐν τᾶι ἀγο|ρᾶι παρὰ τὸν βωμὸν τὸν τοῦ | Διονύσου, τῶν δὲ χειροτο‖νηθέντων τὰ ὀνόματα ἀν[α]‖γραφάντω [ἐς] τὰς στάλας, | καταχρημα[τι]σάντω δὲ κα[ὶ] | εἴ [κά τ]ινων ἀποχειροτονη|θῆι ἁ ἐπαγγελία· αἰ δέ κά τι‖νες ὑστερῶντι τᾶς ἐπαγγελ|[ί]ας, ἐξῆμεν αὐτοῖς καὶ ἐν τᾶι ἐχομέναι ἐκ|κλησίαι ἐπαγγέλλεσθαι. — Διοκλῆς | Λεωδάμαντος καὶ ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ Ξενοτίμου 𐅆XX. | [Θε]ύδοτος Ἀρχιδάμου ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τῶν τέκνων ‖ [καὶ τᾶ]ς γυ[ν]αι[κὸ]ς XXX. Δάρδανος Ἡρακλείτου XXX. | . . . .θεος [Φι]λίππου H. Ἑκατόδωρος Νικομή|δευς H. Καλλικ[ράτ]ης Κλευμήδευς H. Φίλιππος | [Φιλί]ππου τοῦ [Δ]α[μο]φῶντος HH. Ἑκαταῖος | [Ζ]ωΐλου καὶ ὑπὲρ τ[ῶν π]αιδίων καὶ τᾶς γυναικὸς X. ‖ [*1*]α[*3*]ση[ς π]αιδίο[ν Ἀρ]ιστίππου καὶ ὑπὲρ το[ῦ] | πάππου Ἀλ[κι]δάμου[*2*]. Δαμόκριτος καὶ Διογένη[ς] | τοὶ Τεισέα καὶ Δαμόκρ[ιτ]ος καὶ Τισίας τοὶ Διογέν[ευς] | XXX. Ἀπολλώνιος Ἀπο[λλ]ωνίου καὶ ὑπὲρ τοῦ π[α]‖τρὸς 𐅄. Ἀγαθοκλῆς Στ[ρατοκ]λεῦς εὐεργέ[τας *2*]‖Τιμοκλείδας Ἀριστοφῶ[ντος] HH. Ἐφαντίδας E [*4*] | του 𐅄. - - - -

---

29 ἄλωμα = ἀνάλωμα **26.** Stele auf 4 seiten *ABCD* beschrieben, gefunden in Rhodos, hier *A* mit ausschluss der sehr verstümmelten 24 letzten zeilen, auf *BCD* nur namen von subskribenten (erhalten 78, 92, 83 zeilen). Paton-Hicks, Inscr. of Cos 10. Michel 642. Dialektinschr. 3624 mit kommentar. Den koischen ursprung beweist Dittenberger Ind. lect. Hal. 1887, 10ff. Zur zeit Preuner, Hermes 29, 547, vgl. R. Herzog, Klio 1902, 317. Aehnlich aus Athen: subskribenten für die armee Syll 232 = Michel 608 = Kl. Texte 110 no. 55

27. Verpachtung von Gemeindeland seitens des Demos der Αἰξωνεῖς (346/5 v. Chr.)

Κα(τὰ) τάδε ἐμίσθωσαν Αἰξωνεῖς τὴν Φιλλεῖδα | Αὐτοκλεῖ Αὐτέου καὶ Αὐτέαι Αὐτοκλέους τετ|ταράκοντα ἔτη, ἑκατὸν πεντήκοντα δυοῖν δρ|αχμῶν ἕκαστον τὸν ἐνιαυτόν, ἐφ᾽ ὧιτε καὶ φυτε||ύοντα(ς) καὶ |ἄλλον τρόπον ὃν ἂν βούλωνται· τὴν δ|ὲ μίσθωσιν ἀποδιδόναι τοῦ Ἑκατομβαιῶνος μη|νός, ἐὰν δὲ μὴ ἀποδιδῶσιν εἶναι ἐνεχυρασίαν Αἰ|ξωνεῦσιν καὶ ἐκ τῶν ὡραίων τῶν ἐκ τοῦ χωρίου καὶ | ἐκ τῶν ἄλλων ἁπάντων τοῦ μὴ ἀποδιδόντος. Μὴ ἐ||ξεῖναι δὲ Αἰξωνεῦσιν μήτε ἀποδόσθαι μήτε μισ|θῶσαι μηδενὶ ἄλλωι, ἕως ἂν τὰ τετταράκοντα ἔτ|η ἐξέλθει. Ἐὰν δὲ πολέμιοι ἐξείργωσι ἢ διαφθείρ|ωσί τι, εἶναι Αἰξωνεῦσιν τῶν γενομένων ἐν τῶι χ|ωρίωι τὰ ἡμίσεα. Ἐπειδὰν δὲ τὰ τετταράκοντα ἔτη || ἐξέλθει, παραδοῦναι τοὺς μεμισθωμένους τὴν ἡμ|ίσεαν τῆς γῆς χέρρον καὶ τὰ δένδρα ὅσ᾽ ἂν ἐ͂ι ἐν τῶι χ|ωρίωι, ἀμπελουργὸν δ᾽ ἐπάγειν Αἰξωνέας τοῖς ἔτεσ|ι τοῖς τελευταίοις πέντε. Χρόνος ἄρχει τῆς μισθώ(σεως) | τοῦ Δημητρίου καρποῦ Εὔβουλος ἄρχων, τοῦ δὲ ξυλίν||ου ὁ μετ᾽ Εὔβουλον. Τὴν δὲ μίσθωσιν ἀναγράψαντας ε|ἰστήλας λιθίνας τοὺς ταμίας τοὺς ἐπὶ Δημοσθένου|ς δημάρχου(ς) στῆσαι τὴν μὲν ἐν τῶι ἱερῶι τῆς Ἥβης ἔν|δον, τὴν δ᾽ ἐν τε͂ι λέσχει, καὶ ὅρους ἐπὶ τῶι χωρίωι μὴ ἔ|λαττον ἢ τρίποδας ἑκατέρωθεν δύο. Καὶ ἐάν τις εἰσ||φορὰ ὑπὲρ τοῦ χωρίου γίγνηται εἰς τὴν πόλιν, Αἰξωνέ|ας εἰσφέρειν, ἐὰν δὲ οἱ μισθωταὶ εἰσενέγκωσι, ὑπολο|γίζεσθαι εἰς τὴν μίσθωσιν. Τὴν δὲ γῆν τὴν ἐκ τῆς γεω|ρυχίας μὴ ἐξεῖναι ἐξάγειν μηδενὶ ἀλλ᾽ ἢ εἰς αὐτὸ τὸ χ|ωρίον. Ἐὰν δέ τις εἴπει ἢ ἐπιψηφίσει παρὰ τάσδε τὰς σ||υνθήκας πρὶν τὰ ἔτη ἐξελθεῖν τὰ τετταράκοντα εἶν|αι ὑπόδικον τοῖς μισθωταῖς τῆς βλάβης.

Ἐτεοκλῆς | Σκάωνος Αἰξωνεὺς εἶπεν· Ἐπειδὴ οἱ μισθωταὶ τῆς Φιλ|λεῖδος Αὐτοκλῆς καὶ Αὐτέας συγχωροῦσιν ὥστε ἐκκό|ψαι τὰς ἐλάας Αἰξωνεῦσιν, ἑλέσθαι ἄνδρας οἵτινες || μετὰ τοῦ δημάρχου καὶ τῶν ταμιῶν καὶ τοῦ μισθωτοῦ ἀπ|οδώσονται τὰς ἐλάας τῶι τὸ πλεῖστον διδόντι, τοῦ δὲ | εὑρόντος ἀργυρίου λογισάμενοι ἐπὶ δραχμεῖ τὸν τό|κον τὸν ἥμυσυν ἀφελεῖν ἀπὸ τῆς μισθώσεως καὶ ἐνγ|ράψαι ἐν ταῖς στήλαις τοσούτωι ἐλάττω τὴν μίσθωσιν· || τοῦ δὲ ἀργυρίου τῆς τιμῆς τῶν ἐλαῶν λαμβάνειν Αἰξων|έας τὸν τόκον. Τὸν δὲ πριάμενον τὰς ἐλάας

27. Gef. in Attika. CIG 93 mit Böckhs kommentar (cf. Add.). IG II$_2$ 1055. Syll 535. Michel 1354. Roberts II 129. Inscr. jur. I sér. p. 238. Cf. B. Keil, Hermes 29, 363. Ausführlichste verpachtungsurkunde die tafeln von Heraclea IG XIV 645 = Solmsen^3 20. Die wichtigsten urkunden und übersicht über das material Inscr. jur. I sér. p. 193 ff. **1** name der verpachteten örtlichkeit **4** φυτεύοντας die konstruktion ist nicht in ordnung **16** χερρόν· τὴν χέρσον γῆν Λάκωνες Hesych. **19** Eubulos Archont 345/4 v. Chr. **37** zu 12 proz. cf. Böckh, Staatshaush. I^3 156

ἐκκόψαι ἐ|πειδὰν Ἀνθίας τὸν καρπὸν κομίσηται τὸν μετ' Ἀρχία|ν ἄρχοντα, πρὸ τοῦ ἀρότου. Καὶ μύκητας καταλιπεῖν μὴ | ἔλαττον ἢ [π]αλα[σ]τιαίους ἐν τοῖς περιχυτρίσμασιν, ὅ||πως ἂν αἱ ἐλᾶαι ὡς κάλλισται καὶ μέγισται γένωνται | ἐν τούτοις τοῖς ἔτεσι. Οἵδε ᾑρέθησαν ἀποδόσθαι τὰ|ς ἐλάας· Ἐτεοκλῆς, Ναύσων, Ἁγνόθεος.

28. Steuerprivilegien für Manes und die Nachkommen des Aisepos in Kyzikos (6. jahrh. v. Chr.)

[- - - -τὴν δὲ στή]λην τήνδε πόλις Μ|ανῆ ἔδωκε τῶι Μεδίκ[εω].
Ἐπὶ Μαιανδρίο[υ].

Πόλις (Μανῆ ἔδωκε τῶι) Μηδίκεω κ(α)ὶ τοῖσιν Αἰσήπου παισὶν || κ(α)ὶ τοῖσιν ἐκγόνοισιν ἀτε(λ)είην καὶ πρυ|τανεῖον. Δέδοται παρὲξ ναύ[σσ]ου | καὶ τοῦ ταλάντου καὶ ἱππωνίης καὶ | τῆς τετάρτης καὶ ἀνδραποδωνίης· | τῶν δὲ ἄλλων πάντων ἀτελές· καὶ ἐπὶ || τούτοισιν δῆμος ὅρκιον ἔταμον. τὴν | δὲ στήλην τήνδε πόλις Μ[α]νῆ ἔδ[ω]κ[ε] | τῶι Μηδίκεω.

29. Die Pächter der Staatssteuern in einem Sakralgesetz von Kos (anfang des 2. jahrh. v. Chr.)

- - - - - - - - - - - θ]υέτω δὲ καὶ σκανοπαγείσθω(ν) καὶ ὁ τὰν ὠνὰν ἐωνημένος ναύσσου ἔξω καὶ τὰν επα[3] | βίου κατὰ ταὐτά· θυόντωι δὲ καὶ τοὶ ἐωνημένοι ὠνὰν ναύσσου, ἄρτων, κάπων κατ[ὰ ταὐ]|τά· θυόντωι δὲ καὶ σκανοπαγείσθων καὶ τοὶ ἀγοράξαντες τὰν ὠνὰν τᾶς ὀβελίας κατὰ τ[αὐτά]· | θυόντωι δὲ καὶ σκανοπαγείσθων καὶ τοὶ πριάμενοι τὰν ὠνὰν σίτου κατὰ

42 Anthias ist der bisherige pächter, Archias Archont 346/5 **43** „Stipites sive trunci sunt de caesa arbore in solo relicti" Böckh **44** gruben, die die ölbäume einfassen **28.** Gef. in Kyzikos. IGA 491 mit abbildung. Syll 464. Michel 532. Roberts I 147. Solmsen^3 51. Z. 1 und 2, mit ionischen buchstaben βουστροφηδόν geschrieben, sind reste der alten inschrift, z. 3—12 eine kopie aus dem 1. jahrh. n. Chr., z. 4—6 stellt her Wackernagel, Studien z. griech. Perfekt (Gött. 1904) 9 anm. 2 **5** σίτησιν ἐν πρυτανείωι **6** ναύσσου auf dem stein mit dem zeichen des Sampi. Karisches Wort, das eine unbekannte steuer bedeutet, cf. Wackernagel, Rhein. Mus. 48, 299. Töpffer, Athen. Mitt. 16, 418 (v. Wilamowitz bei W. Schulze, Gött. Gel. Anz. 1897, 886). Foat, Journ. of Hell. Stud. 1905, 338 ff. 1906, 286 f. und die bemerkung A. Wilhelms, Oesterr. Jahresh. 1911, 236 **7** abgabe für benutzung der öffentlichen wage; öffentliche wage in Delos Bull. Corr. Hell. 31, 47. **7/8** kaufsteuern beim pferde- und sklavenkauf, cf. Ath. Mitt. 16, 291 no. 17 z. 11 ff. (steuern von Teos) **10** Syll 10_{44} = Michel 451: κατόπερ τὰ ὅρκια ἔταμον καὶ ὡς γέγραπται ἐν τῶι Ἀπολλωνίωι **29.** Gef. in Kos. Ath. Mitt. 16, 407 (Kommentar von Töpffer ibd. 411 u. Bull. Corr. Hell. 16, 162) u. Rev. d. ét. gr. 4, 359 (cf. 5, 100, 253) mit kommentar von R. Reinach. Dialektinschr. 3632. Michel 720. Prott-Ziehen, Leges Gr. Sacrae II 137 Cf. Francotte, Finances des cités gr. 60. Einige neue lesungen Herzog, Koische Forsch. u. Funde s. 128, der s. 35 f. nicht richtig die inschrift mit den urkunden über verpachtung von tempelgut zusammenstellt. Uebersicht über steuern in Kos, Delos und anderen staaten Francotte a. a. o. 19.57

ταὐτά· θυόντωι δὲ [κ]||αὶ σκανοπαγείσθων καὶ τοὶ πριάμενοι ὠνὰν οἴνου ἐπὶ θαλάσσαι, ἑταιρᾶν, ξύλων, ἀλφίτ(ω)ν, ἐ[ν]|οικίων κατὰ ταὐτά· θυόντωι δὲ καὶ σκανοπαγείσθων καὶ τοὶ πριάμενοι τὰν ὠνὰν τετραπό[δ]||ων· θυόντωι δὲ καὶ σκανοπαγείσθων καὶ τοὶ ἀγοράζοντες τὰν ὠνὰν ἐν Καλύμναι οἴνου | ἐξ οἰ[ν]οπέδων, ζευγέων, ἐρίων κατὰ ταὐτά· θυόντωι δὲ καὶ σκανοπαγείσθων καὶ τοὶ ἀγορά[ξ]||αντες ὠνὰν ἀμπελοστα(τ)εύντων καὶ τῶν γυναικείων σωμάτων κατὰ ταὐτά· θυόντω[ι δὲ καὶ] || σκανοπαγείσθων καὶ τοὶ ἀγοράξαντες τὰν ὠνὰν σκοπᾶς δαμοσίας· θυέτωι δὲ κ[αὶ σκανο]|παγείσθωι καὶ ὁ τὰν ἄλ(λ)αν μισθωσάμενος σκοπὰν τὰν ἐπὶ ναυτιλέωι· θυέτωι δ[ὲ κατὰ ταὐ]|τὰ καὶ σκανοπαγείσθωι καὶ ὁ πριάμενος τὰν ὠνὰν τᾶν Μουσᾶν κατὰ ταὐ(τ)ά· θ[υέτωι δὲ κα]|τὰ ταὐτὰ καὶ σκανοπαγείσθωι καὶ ὁ πριάμενος τὰν ὠνὰν τοῦ Ἀφροδεισίου· θυέτ[ωι δὲ καὶ σ]|κανοπαγείσθωι καὶ ὁ πριάμενος τὰν ὠνὰν κύκλου γᾶς κατὰ ταὐτά· θυόντωι δὲ [κατὰ ταὐ]||τὰ καὶ σκανοπαγείσθων τοὶ ἔχοντες τὰν ὠνὰν λιβανοπωλᾶν, ὀσπρίων, ταρείχο[υ· θυέτω]|ι δὲ κατὰ ταὐτὰ καὶ σκανοπαγείσθωι καὶ ὁ ἔχων τὰν ὠνὰν τοῦ (ἰ)ατρικοῦ· θυόντωι δὲ [καὶ σ]|κανοπαγείσθων τοὶ κωποξύσται τῶι Ποτειδᾶνι καὶ Κῶι οἶν ἀπὸ δραχμᾶν τριά[κον]|τα καὶ Ῥόδωι ἀπὸ δραχμᾶν τριάκοντα· θυόντωι δὲ κα(τὰ) ταὐτὰ καὶ ὅσσοι κα σκοπὰς μισθο|ποιήσωνται ἢ ἔχωντι ἰδιωτικὰν μεμισθωμένοι Ποτειδᾶνι καὶ Κῶι οἶν ἀπὸ δραχμᾶν τριάκον||τα καὶ Ῥόδωι ἀπὸ δραχμᾶν τριάκοντα ἐς ὅ κα ἦι συνεστηκυῖα ἁ σκοπά· θυόντω δὲ κα[τὰ τ]|αὐτὰ καὶ [τ]οὶ μετάβολοι τοὶ ἐν τοῖς ἰχθύσιν Ποτειδᾶνι καὶ Κῶι οἶν ἀπὸ δραχμᾶν τριάκον[τα καὶ] | Ῥόδωι οἶν ἀπὸ δραχμᾶν τριάκοντα· θυόντωι δὲ κατὰ ταὐτὰ καὶ τοὶ νεωλκοί, λαμβάνο[ντες] | ὁμοίως καὶ οὗτοι παρὰ τῶν ταμιᾶν δραχμὰς ἑξήκοντα· θυέτωι δὲ καὶ ὁ ναύαρχος τ[ῶι Πο]||τειδᾶνι οἶν ἀπὸ δραχμᾶν τριάκοντα καὶ Κῶι οἶν ἀπὸ δραχμᾶν τριάκοντα καὶ Ῥόδωι ο[ἶ]ν || ἀπὸ δραχμᾶν τριάκοντα· διαγραφέσθωι δὲ αὐτῶι παρὰ τῶν ταμιᾶν δραχμὰς ἐνενή[κο]|ντα· θυόντωι δὲ κατὰ ταὐτὰ καὶ σκανοπαγείσθων ἕκαστος τῶν τριηράρχων, θυόν[τω]|ι δὲ τῶι Ποτειδᾶνι οἶν ἀπὸ δραχμᾶν τριάκοντα καὶ Κῶι οἶν ἀπὸ δραχμᾶν τριάκοντ[α καὶ] | Ῥόδωι οἶν ἀπὸ δραχμᾶν τριάκοντα, λαμβανόντωι δὲ καὶ τοῦτοι παρὰ τῶν ταμι[ᾶν | δρ]αχμὰς ἐνενήκοντα· θυόντωι δὲ καὶ τοὶ καρπολογεῦντες τῶι Ποτειδᾶνι οἶν ἀ[πὸ || δρ]αχμᾶν τεσσαράκοντα καὶ Κῶι οἶν ἀπὸ δρα(χ)μᾶν τεσσαράκοντα καὶ Ῥόδωι οἶν ἀ[πὸ δρ]|αχμᾶν τεσσαράκοντα· θυόντωι δὲ καὶ τοὶ ὑπηρέται τᾶν μακρᾶν ναῶν Ποτειδᾶνι καὶ [Κῶι οἶν ἀ]|πὸ δραχμᾶν τρι[άκοντα κα]ὶ Ῥόδωι [οἶν ἀπὸ δραχμᾶν τριάκ]οντα· θυόντωι δὲ καὶ τοι-- | οι ἐκ τῶν ὑπηρε[τᾶν---- οἶν ἀπὸ] δραχμᾶν τ--

30. Allgemeine Vergebungsbedingungen in der Bauurkunde des Zeustempels in Lebadea (175—171 v. Chr.)

[- - - - - - - - - - - τῶν ἔ]ργων τὸ ἐπίπεμπτον ἀποτείσε||[ι ὁ ἐργώνης· τοῦτο δὲ κ]αὶ τὸ ὑπερεύρεμα, καὶ ἐάν τι ἄλλο | [ἀργύριον ἐκ τῶν] ἐπιτιμίων προσγένηται αὐτῶι, ἅπαν|τα πράξ[ουσιν] οἱ ναοποιοὶ τὸν ἐργώνην καὶ τοὺς ἐγγύους· || ἐὰν δὲ μὴ δύνωνται, εἰς τὸ λεύκωμα ἐκγράψουσιν· ἐγ|δίδομεν δὲ τὸ ἔργον ὅλον πρὸς χαλκόν, τὰς μὲν στή|λας καὶ τοὺς θριγκοὺς πρὸς λίθον ἐφ᾽ ὡμαλίαν ὅτι ἂν εὕ|ρωσιν, τοὺς δ᾽ ὑποβατῆρας ἐν προσέργωι ποιήσει, τῶν | δὲ πώρων ὑποτίμημα λήψεται τοῦ λίθου ἑκάστου δρα||χμὰς πέντε ὅσους ἂν παρίσχηι, τῶν δὲ γραμμάτων | τῆς ἐγκολάψεως καὶ [τῆς] ἐγκαύσεως στατῆρα καὶ | τριώβολον τῶν χιλίων γραμμάτων· ἐργᾶται δὲ συνε|χῶς μετὰ τὸ τὴν δόσιν λαβεῖν ἐντὸς ἡμερῶν δέκα, | ἐνεργῶν τεχνίταις ἱκανοῖς κατὰ τὴν τέχνην, μὴ ἔ||λαττον ἢ πέντε, ἂν δέ τι μὴ πείθηται τῶν κατὰ τὴν | συγγραφὴν γεγραμμένων ἢ κακοτεχνῶν τι ἐξελέγχη|ται, ζημιωθήσεται ὑπὸ τῶν ναοποιῶν καθ᾽ ὅτι ἂν φαίνη|ται, ἄξιος εἶναι μὴ ποιῶν τῶν κατὰ τὴν συγγραφὴν γε|γραμμένων, καὶ ἐάν τις ἄλλος τῶν συνεργαζομένων ἐξε||λέγχηταί τι κακοτεχνῶν, ἐξελαυνέσθω ἐκ τοῦ ἔργου καὶ | [μ]ηκέτι συνεργαζέσθω· ἐὰν δὲ μὴ πείθηται, ζημιωθήσε|ται καὶ οὗτος μετὰ τοῦ ἐργώνου· ἐὰν δέ που παρὰ τὸ ἔρ|γον συνφέρηι τινὶ μέτρωι τῶγ γεγραμμένων προσλι|πεῖν ἢ συνελεῖν, ποιήσει ὡς ἂν κελεύωμεν, μηδὲ ἀπολε||λύσθωσαν ἀπὸ τῆς ἐργωνίας οἱ ἐξ ἀρχῆς ἔγγυοι καὶ ὁ ἐρ|γώνης, ἄχρι ἂν ὁ

30. Gef. in Lebadea. IG VII 3073. Syll 540. Michel 589. Auf denselben bau beziehen sich die fragmente IG VII 3074—76.. Bull. Corr. Hell. 20, 318. Athen. Mitt. 22, 179. Kommentar von Fabricius, De architectura Graeca Commentationes Epigr. (Berlin 1881) p. 5 ff., cf. v. Wilamowitz, Hermes 30, 179 anm. 4. Teil 1 (—z. 89) bezieht sich auf die anfertigung von inschriftenstelen, die die allgemeinen vergebungsbedingungen enthalten sollen (z. 67 ff handelt von der ausstattung vorhandener stelen mit kränzen), teil 2 (z. 89—188) auf die beschaffung von steinen für das pflaster des teiles des stylobates, der sich zwischen den säulen und der cellawand befindet. Vgl. die tegeatische bauurkunde Michel 585 (dazu Hiller v. Gaertringen, Arkad. Forsch. (Abhdl. d. Berl. Akad. 1911) 14) und aus Delos CIG 2266 (dazu Hermes 17, 1) und Ἀθήναιον 4, 454. Zusammenstellung der allgemeinen vergebungsbedingungen in griechischen staaten Bull. Corr. Hell. 14, 462. Zusammenfassend über bauten überhaupt Francotte, L'industrie dans la Grèce ancienne II 54, zu der literatur daselbst kommt hinzu G. Huch, Die Organisation der öffentlichen Arbeiten im gr. Altertum. Leipzig 1903. Diss. H. Lattermann, Gr. Bauinschriften. (Dissert. Argentor. 1908) **1** der anfang der inschrift handelt von den strafen des unternehmers, der seinen verpflichtungen nicht nachkommt. Er bezahlt etwa schon empfangene gelder zurück (das stand in dem verlorenen anfang), ausserdem ein fünftel der vergebungssumme, und wenn die arbeit an einen anderen unternehmer zu einem höheren betrag vergeben wird, die differenz. Schliesslich zahlt er auch etwa über ihn verhängte strafgelder (cf. z. 61). **6** „Pretium aere (non auro aut argento) solvatur.“ Ditt.

ἐπαναπριάμενος τὰ παλίνπωλα τοὺς | ἐγγύους ἀξιοχρέους καταστήσηι· περὶ δὲ τῶν προπε|ποιημένων οἱ ἐξ ἀρχῆς ἔγγυοι ἔστωσαν ἕως τῆς ἐσχά|της δοκιμασίας· μηδὲ καταβλαπτέτω μηθὲν τῶν ὑπαρ||χόντων ἔργων ἐν τῶι ἱερῶι ὁ ἐργώνης· ἐὰν δέ τι καταβλά|ψηι, ἀκείσθω τοῖς ἰδίοις ἀνηλώμασιν δοκίμως ἐγ χρόνωι | ὅσωι ἂν οἱ ναοποιοὶ τάξωσιν· καὶ ἐάν τινα ὑγιῆ λίθον δια|φθείρηι κατὰ τὴν ἐργασίαν ὁ τῆς θέσεως ἐργώνης, ἕτε|ρον ἀποκαταστήσει δόκιμον τοῖς ἰδίοις ἀνηλώμασιν, οὐ||θὲν ἐπικωλύοντα τὸ ἔργον, τὸν δὲ διαφθαρέντα λίθον ἐξ|άξει ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐντὸς ἡμερῶν πέντε, εἰ δὲ μή, ἱερὸς ὁ λίθος | ἔσται· ἐὰν δὲ μὴ ἀποκαθιστῆι ἢ μὴ ἀκῆται τὸ καταβλα|φθέν, καὶ τοῦτο ἐπεγδώσουσιν οἱ ναοποιοί· ὅτι δ' ἂν εὕρηι, | τοῦτο αὐτὸ καὶ ἡμιόλιον ἀποτείσει ὁ ἐργώνης καὶ οἱ ἔγ||γυοι· ἐὰν δὲ κατὰ φοὰν διαφθαρῆι τις τῶν λίθων, ἀζήμιος ἔσ|τω κατὰ τοῦτον ὁ τῆς θέσεως ἐργώνης. ἐὰν δὲ πρὸς αὐ|τοὺς ἀντιλέγωσιν οἱ ἐργῶναι περί τινος τῶν γεγραμμέ|νων, διακρινοῦσιν οἱ ναοποιοὶ ὀμόσαντες ἐπὶ τῶν ἔργων, πλεί|ονες ὄντες τῶν ἡμισέων· τὰ δὲ ἐπικριθέντα κύρια ἔστω. || ἐὰν δέ τι ἐπικωλύσωσιν οἱ ναοποιοὶ τὸν ἐργώνην κατὰ | τὴν παροχὴν τῶν λίθων, τὸν χρόνον ἀποδώσουσιν ὅσον ἂν | ἐπικωλύσωσιν. ἐγγύους δὲ καταστήσας ὁ ἐργώνης κατὰ | τὸν νόμον λήψεται τὴν πρώτην δόσιν ὁπόσου ἂν ἐργωνή|σηι πασῶν τῶν στηλῶν καὶ τῶν θριγκῶν τῶν ἐπὶ ταύτας || τιθεμένων, ὑπολιπόμενος παντὸς τὸ ἐπιδέκατον, ὅταν δὲ | ἀποδείξηι πάσας εἰργασμένας καὶ ὀρθὰς πάντηι καὶ τέλος | [ἐχ]ούσας κατὰ τὴν συγγραφὴν καὶ μεμολυβδοχοημένας ἀ|ρεστῶς τοῖς ναοποιοῖς καὶ τῶι ἀρχιτέκτονι, λήψεται τὴν | δευτέραν δόσιν πάντων τῶν γραμμάτων τῆς ἐπιγραφῆς || ἐκ τοῦ ὑποτιμήματος πρὸς τὸν ἀριθμὸν τὸν ἐκ τῶν ἀντι|γραφῶν ἐγλογισθέντα, ὑπολιπόμενος καὶ τούτου τὸ ἐπιδέ|κατον, καὶ συντελέσας ὅλον τὸ ἔργον, ὅταν δοκιμασθῆι, κομι|σάσθω τὸ ἐπιδέκατον τὸ ὑπολειφθὲν καὶ τῶν πώρων τὸ ὑπο|τίμημα ὅσους ἂν θῆι, καὶ ὅσα ἂν γράμματα ἐπιγράψηι || μετὰ τὸ τὴν δόσιν λαβεῖν, κομισάσθω καὶ τούτων, ὅταν καὶ τὸ ἐ|πιδέκατον λαμβάνηι, ἐὰν μή τι εἰς τὰ ἐπιτίμια ὑπολογισθῆι αὐ|τῶι· ἐὰν δέ τι πρόσεργον δῆι γενέσθαι συμφέρον τῶι ἔργωι, | ποιήσει ἐκ τοῦ ἴσου λόγου καὶ προσκομιεῖται τὸ γινόμενον αὐτῶι, | ἀποδείξας δόκιμον· ἐὰν δὲ ὁ τόπος ἀνακαθαιρόμενος μα||λακὸς εὑρίσκηται, προσστρώσει πώροις ὅσοις ἂν χρεία ἦι καὶ | προσκομιεῖται καὶ τούτου τὸ γινόμενον αὐτῶι μετὰ τοῦ | ἐπιδ(ε)εκάτου· ἐπιθήσει δὲ καὶ ἐπὶ τὰς στήλας τὰς ὑπαρχού|σας θριγκοὺς ἕνδεκα, προεπικόψας τὰς στήλας ἐπιλαβὼν | ὅσον ἂν κελεύωμεν πρὸς τὴν περιτένειαν τὴν δοθεῖσαν· || ἐξελεῖ δὲ καὶ τὰ δέματα τὰ ὑπάρχοντα ἐν ταῖς στήλαις ὅσα | ἂν ὑπερέχηι

44 vgl. no. 50_9 **48** vgl. no. 24_{47} ff,

καὶ κωλύηι αὐτὸν ἐν τῆι ἐπικοπῆι καὶ τρήσας βα|θύτερα καθαρμόσει καὶ περιμολυβδοχοήσει δοκίμως, ἐμβαλεῖ | δὲ καὶ εἰς τούτους γόμφους δέματα καὶ περιμολυβδοχοήσει καὶ ἐρ||[γᾶ]ται πάντα καθὼς καὶ περὶ τῶν ἐπάνω γέγραπται· ἐκγδ(ί)δομεν δὲ || καὶ τούτους τοὺς θριγκούς, τοὺς μὲν ἐκπέδους καὶ πενταπέδους | τοῦ ἴσου, ὅσον ἂν καὶ οἱ λοιποὶ εὕρωσιν, τοὺς δὲ τριπέδους τοὺς | τέτταρας σύνδυο εἰς τὸν θριγκὸν ἀπομετρησόμεδα. (λήψε|ται δὲ καὶ τούτων τῶν θριγκῶν τὴν δόσιν) ὅταν [δὲ] ἐπιδείξηι | τὰς στήλας ἐργασμένας καὶ κειμένας καὶ μεμολυβδοχοη||μένας καὶ τοὺς θριγκοὺς τοὺς ἐπὶ ταύτας τιθεμένους δε|δεμένους κατὰ κεφαλήν, λήψεται καὶ τούτων τὴν δόσιν, ὑπολι|πόμενος τὸ ἐπιδέκατον, καθὼς καὶ περὶ τῶν ἐπάνω γ[έ]γραπται· | ὅταν δὲ συνθῆι τοὺς θριγκοὺς καὶ ἀποδείξηι κειμένους, | μεμολυβδοχοημένους, τέλος ἔχοντας, δεδεμένους κατὰ || κεφαλήν, συμφωνοῦντας πρὸς ἀλλήλους δοκίμως, ἔπειτεν | ἐγνιτρώσει τὰς στήλας καὶ ἀποδώσει τὰ γράμματα καθαρὰ | καὶ ἐκπλυνεῖ ἕως ἂν κελεύωμεν· τὰ δὲ ἄλλα ὅσα μὴ ἐν τῆι | συγγραφῆι γέγραπται, κατὰ τὸν κατοπτικὸν νόμον καὶ να|οποϊκὸν ἔστω.

31. Aus der Kostenabrechnung über den Bau des Asklepiostempels in Epidauros (anfang des 4. jahrh. v. Chr.)

Εὐτε[ρπί]δας Κορίνθιος ἧλετο τὸν σκῦρον ἐς τὸ ἐργαστή||[ριον ταμὲ]ν καὶ ἀγ[αγ]ὲν καὶ συνθέμεν 𐅅ΗΗΗ𐅄ΔΔΔ⊢⊢ 3, ἔ[νγ]υος Ἐπίστ||[ρατος]. Κλεανδρίδ[ας Κ]ορίνθιος ἧλετο τõ σακõ τὰν καταξοὰν τὰ ἔν||[δοι] τõ θυρέτρο Η[ΗΗΗ]Η𐅄, ἔνγυος Κλείδικος. Δόρκων Κορίνθιος ἧλετο | ἔνκαυσιν τõ σακõ ΗΗΗΗΔΔΔΔ ἔνγυος Κλεάνωρ. Ἄλλου ἐνιαυτοῦ Θεοδότ|ωι ΗΗΗ𐅄⊢⊢⊢. Δα[μό]χοος ἕλετο δοκὸς ἐς τὸ ἐργαστήριον ΗΗΔΔΔΔ|𐅄Γ⊢⊢⊢⊢ 5. ἔ[ν]γυος Τιμόδαμος. Λυσικράτης ἕλετο στορὰν | ταμὲν καὶ ἀγ[αγὲ]ν καὶ συνθέμεν τῶι στρώματι 𐅅ΗΗΗΔΔΔΔ⊢⊢⊢ 2, || ἔνγυος Εὐδ[αμί]δας, Λακρίνης. Φαΰλλος ἕλετο τõ ἐργαστηρίο τὰν |

31. Gef. in Epidauros. Baunack, Aus Epidauros (Leipzig 1890) 22. Cavvadias, Fouilles d'Épidaure 241 (beide mit kommentar). IG IV 1484. Michel 584. Dialektinschr. 3325. Hier der teil, in dem das ἐργαστήριον, das atelier des architekten und der am bau beteiligten künstler, vorkommt. Die auf dem steine stehenden epidaurischen zahlzeichen sind hier durch attische wiedergegeben und bedeuten Drachmen, arabische ziffern bedeuten obolen. Für 399/8 bis 395/4 B. Keil, Ath. Mitt. 20, 75 (cf. auch 96). Cf. Kayser, Musée Belge 5, 65. 235. 6, 152. 322. 7, 5. 8, 5, besonders über die technischen Ausdrücke, cf. auch 13, 37. 123. 207. Rechnungsurkunden vom bau der Tholos in E. IG IV 1485, von der Akropolis bei Michaelis, Arx Athenatum³ (1901), wo p. 89 ff. eine auswahl aller wichtigen epigraphischen zeugnisse für die Akropolis steht (Rechnungsurkunden vom Parthenon Amer. Journ. of Archaeol. 1913, 53 ff.), über die arbeiten am delphischen tempel (353—325 v. Chr.) Michel 591 = Syll 140, aus Delos mit kommentar von Lattermann, Bull. Corr. Hell. 32, 279, vgl. auch no. 24_{44}ff. **27** „l' ἐργ. était construit de petits fragments de pierre“ Cavv. **30** das innere der Cella **31** oder [Η]ΗΗΗΗΔΔΔΔ besoldung des architekten

ἐργασίαν Η[...]𐅄ΔΓͰͰ, ἔγγυος Δωριεύς. Τιμόθεος ἕλετο τύπ|ος ἐργάσα[σ]θαι καὶ παρέχεν 𐅅ΗΗΗΗ, ἔγγυος Πυθοκλῆς. Ἀρχέστ|ρατος ἕλ[ε]το θύρωσιν τοῦ ἐργαστηρίου ΗΗΔΓͰͰͰ, ἔγγυος Ἀρίσταρχο|ς. Σαμίων ἕλετο ἄλινσιν τοῦ ἐργαστηρίου καὶ κονίασιν 𐅄ΔΓͰͰ, ἔγγυος || Ἐπίστ[ρα]τος. Μνασίλαος ἕλετο λατομίαν τῶι στρώματι καὶ τᾶι | πο[ιστά]σει ταμὲν καὶ ἀγαγὲν ΧΧΧΧΗΗΗΔΔ, ἔγγυος Λακρίνης, Εὐάνθη||[ς. Εχε?]τιμος ἕλετο τᾶς ὑπωρυφίας τὰν ἐργασίαν ΗΗΗΗ𐅄ΔΔΔ, | [ἔγγ]υος Ἀριστοκράτης. Σώταιρος ἕλετο ἄλους καὶ χοινίκας ἐς τὸ | [ἐρ]γαστήριον Η𐅄ΓͰͰ 2. Σώταιρος ἕλετο πελέαν καὶ λωτὸν || [κ]αὶ πύξον ἐς τὰς θύρας καὶ τὸ ἐργαστήριον 𐅅ΗΗΗΔΔΔ. Auf das ἐργαστήριον beziehen sich auch: z. 221 κλαικῶν ἐς τὰς θύρας το|ῦ ἐργαστηρίου Νίκωνι ΔΔΓͰͰͰͰ $3^{1}/_{2}$; z. 245 Φίλωνι πισσάσ|ιος τοῦ ἐργαστηρίου ͰͰͰ 3; z. 255 πισσάσιος Ἀρισταίωι θυρᾶ|ν τοῦ ἐργαστηρίου ͰͰ 5.

32. Submissionskontrakt über die Anlegung einer Wasserleitung im Amphiaraion (zwischen 338 u. 322 v. Chr.)

Θεοί. | Ἐν Ἀμφιαράου ἐκ τοῦ λοτρῶνος τοῦ ⟨αν⟩ ἀνδρείο|υ ὅπως ἂν τὸ ὕδωρ μὴ κωλύηται ῥεῖν ὑπὸ τῆς χ|αράδρας ὅ[τ]αν ⟨ῥ⟩εῖ, ἀλλ' εἶ χρήσιμος ὁ λουτρὼν ὅ||ταν χειμάζει ὁ θεός, ὀχετὸμ ποῆσαι λίθινον κρ|υπτόν, τὸ μὲν μῆκος, ἀρξάμενον ἀπὸ τοῦ στρ|ώματος τοῦ τῆς γεφύρας μέχρι τῆς καταβάσ|εω[ς] τῆς παρὰ τὸν γυναικεῖον λουτρῶνα τά|φρον ὀρύξαντα μῆκος μὲν τὸ γεγ⟨ρα⟩μμένον, πλ||άτος δὲ ἀπὸ τοῦ ἀναλήμματος τοῦ τῆς χαρά|δρας τεττάρων ποδῶν, βάθος δὲ τρίπουν, θήσει λ|ίθους τοὺς μὲν ἐν τῶι ἐδάφει φορμηδὸν συντιθ|εὶς πρὸς ἀλλήλους ἁρμόττοντας καὶ εἰς ἕδραν | ἀσκάστους, κατακρούων τὸν λίθον ἕκαστον || μολύβδωι ἢ λίθωι, ἐπικόψας δὲ κατὰ κεφαλὴν καὶ σ|υνομαλίσας πρὸς τὴν καταφοράν, ὅπως ἂν εἶ | εὖρον, ἐπιθήσει ἐπὶ τούτων ἐξεργασμένους | τῶν λίθων τὰς ἕδρας ὀρθὰς καὶ ἀστραφεῖς καὶ τ|οὺς ἁρμοὺς ὅλους· τὰ δὲ μέτωπα ἀναπελεκήσ||ει εὐτενῆ· θήσει δὲ τοὺς λίθους ὀρθοὺς ἐπὶ τὰ τ|ριημιπόδια, διαλείπων διάρρουν πλάτος ποδός, | θήσει δὲ εἰς ἕδραν ἀσκάστους κ[αὶ] πρὸς ἀλλήλ|ους ἁρμόττοντας, συμβά[λλων] τοὺς

für das zweite baujahr **33** „pierres placées sur le sol pour recevoir les plaques calcaires du dallage" Cavv., anders M. B. 6, 153 **36** modelle oder zeichnungen Foucart, Bull. Corr. Hell. 14, 589, nach Kayser Relieffiguren M. B. 6, 157 f., über baumodelle O. Benndorf, Oesterr. Jahresh. 1902, 175 ff. **39** „enduit des murs" Cavv., cf. Musée Belge 5, 343 f **41** „la rampe qui se trouve devant le soubassement et par laquelle on montait sur le stylobate et le dallage? Cavv. **42** dachgebälk **43** türangeln **32.** Gef. im Amphiaraion von Oropos. IG VII 4255. Syll 542. Michel 586. Uebersetzung und kommentar von H. Lattermann Ath. Mitt. 35, 81 w. s. Baubeschreibungen in kontrakten oder urkunden, die kontrakten zugrunde gelegt werden sollen: aus Eleusis Syll 538 (Michel 578), arsenal des Philo in Zea Syll 537 (Michel 579), Zeustempel in Lebadea Syll 540 (Michel 589). Weitere inschriften dieser art bei Lattermann, Griech. Bauinschriften (Diss. Argentorat. 1908), wo s. 63_1 auch eine

ἁρμοὺς | ὅλους. ἐπικόψας δὲ [κ]ατὰ κεφαλὴν εὐτενῆ συ||νστ(ρώ)σει λίθοις, συντιθεὶς πρὸς ἀλλήλους ἁ|ρμόττοντας καὶ εἰς ἕδραν ἀσκάστους τιθείς, | ἀρτιλιθίαν μηδαμοῦ ποιῶν. παρασάξει δὲ τοὺ|ς λίθους ἅπαντας γεῖ τεῖ ἐκ τῆς τάφρου· λίθοις | δὲ χρήσεται τοῖς ἐκ τοῦ θεάτρου τοῦ κατὰ τὸ||[μ] βωμόν, προσαγόμενος αὐτὸς αὐτῶι πρὸ|ς τὸ ἔργον· ἐὰν δὲ μὴ ἱκανοὶ ὦσιν, παρέξουσιν | ὅσων ἂν προσδεῖ οἱ ἐπιμεληταὶ πρὸς τῶι ἔργω|ι. ἀναιρήσεται δὲ τὸ ἔργον κατὰ τετραποδίαν, κα|ὶ ἀποδώσει τέλος ἔχον εἴκοσι ἡμερῶν ἀφ' ἧς ἂν || λάβει τὸ ἀργύριον. ἐμισθώσατο τὴν τετραπο|δίαν [ΠΗ] μισθωτὴς Φρῦνος Ἀλωπεκῆσι οἰκῶν. ἐγγ|υητὴς Τελεσίας Τελλίου Εὐωνυμεύς. ------|----------

33. Bürgerrechtsdiplom von Chaladrion (Elis.) (6. jahrh. v. Chr.)

Ἁ Ϝράτρα τοῖρ Χαλαδρίο(ι)ρ: καὶ Δευ|καλίονι: Χαλάδριον ἔμεν αὐτὸν | καὶ γόνον: Ϝισοπρόξενον, | Ϝισοδαμιοργόν· τὰν δὲ γᾶ[ν] || ἔχεν τὰν ἐν Πίσαι· αἰ δέ | τις συλαίε, Ϝέρ(ρ)εν αὐτὸν | πὸ(τ) τὸν Δία, αἰ μὲ δάμοι δοκέοι.

34. Uebernahme der Proxenie von Knidos seitens eines Abydeners (1. hälfte d. 4. jahrh. v. Chr.)

----------εος Ἀβ|[υδηνὸν π]ρόξεν[ο|ν] ἦμεν Κνιδίω[ν,] | ἐπεὶ καὶ αὐτὸς || ὑποδέκεται τὰ|μ προξενίαν με|[τ]ὰ τοῦ ὑπάρχον|τος προξένο τᾶ|ι πόλι ἐν Ἀβύδω||ι, καὶ ὑπάρχεν α|ὐτῶι καὶ ἐκγόν|οις ἔσπλον ἐ[ς Κ]||νίδον καὶ ἔ[κπλ]|ον ἀσυλὶ κα[ὶ ἀσπ]||ονδὶ καὶ ἐ[αυτ|οῖς καὶ] χ[ρήμασι ------]

35. Verleihung des Bürgerrechtes von Ephesos auf Antrag des Neubürgers (3. jahrh. v. Chr.)

Ἔδοξεν τῆι βουλῆι καὶ τῶι δήμωι· Ἐπικ[ράτ]ης εἶπεν· ἐπειδὴ Ἀντιφῶν Ἀντιμένοντος Ἱστι(α)ι|ε(ὺς) πρόθυμος ὢν εἰς τὸν

bemerkung über die vorliegende inschrift steht 4 (ρ)εῖ liest Lattermann **29** zu dem theater cf. Ath. Mitt. 33, 270 **36** die zahl ergänzt Latt.

33. Bronzeplatte in Olympia gef. Dittenberger und Purgold, Inschr. v. Olympia 11 (mit abbildung und kommentar). IGA 113. Roberts I 294 (kommentar p. 366). Dialektinschr. I 1153. Michel 194. Kommentare von Kirchhoff, Archäol. Zeit. 35, 196 und Ahrens, Philol. 38, 385. Nach Busolt, Forsch. z. griech. Gesch. I 61 ist Ch. ein eleischer Demos. Zur formulierung Szanto 10. Swoboda 47. **4** Ϝισοπρόξενον u. Ϝισοδαμιοργόν deutet auf unterschiede in der rechtsstellung der bürger Kirch., anders Szanto 23 **6** aus συλαοίη; Ϝέρ(ρ)εν = ἔρρειν im sinne von φεύγειν Ahrens, der so erklärt: der συλῶν soll „landflüchtig werden, um fortan nur den schutz des Zeus . . . . zu geniessen“. Aber es ist nicht glaublich, dass der συλῶν an den schutz des gottes verwiesen wird. Er soll landflüchtig werden „in seinem verhältnis zum Zeus“, wie Ditt. u. Purgold vorschlagen, entspräche dem sinne nach, aber ob es sprachlich zulässig ist, bezweifeln auch Ditt. u. Purgold. Zu δοκέοι ist συλᾶν zu ergänzen. Verleihung von asylie mit einschränkung in den inschriften bei A. Wilhelm, Hermes 42, 330ff. **34.** Gef. auf der knidischen Chersonesos. Rev. d. ét. gr. 8, 420. Syll 475. Michel 449 **9** hier ist die proxenie noch ein amt, später mehr und mehr eine blosse ehre, cf. no. 25 **35.** Gef. im Artemistempel in Ephesos. Hicks, Gr. Inscr. in the Brit. Mus. III_2 p. 101 no. 460 (ibd. p. 69 nachweis der sämtlichen phylen und ch. von

δῆμον τὸν Ἐφε[σί]ων, καταστὰς εἰς τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον | αἰτεῖται πολιτείαν· δεδόχθαι τῆι βουλῆι [κ]αὶ τῶι δήμωι, δοῦναι αὐτῶι πολιτείαν ἐφ' ἴσηι | καὶ ὁμοίηι· ἐπικληρῶσαι δὲ αὐτὸν καὶ εἰς φυλὴν καὶ χιλιαστύν· καὶ ἀναγράψαι ὅπου καὶ αἱ λοιπαὶ || πολιτεῖαι ἀναγεγραμμέναι εἰσί. ἔλαχε φυλὴν Ἐφεσεύς, χιλιαστὺν Ἀργαδεύς.

36. Proxeniedekret von Halos (Phtiotis) (184/3 v. Chr.)

Στραταγέοντος τῶν Θεσσαλῶν Θεο[δώρου τοῦ Ἀλ|εξάνδρου]. Ἀγαθᾶι τύχαι· ἁ πόλις ἁ Ἁλέω[ν | καὶ ἁ] βουλά, μηνὸς Ὁμολωίου τριακ[άδι]· | Μένιππον Διοφάντου Λαρισαῖον πρό-ξ[ενον] || εἶμεν τᾶς πόλιος καὶ εὐεργέταν ἐν τὸν [ἅπαν]|τα χρόνον· διδόσθαι δ' αὐτῶι καὶ ἐκγόνοις π[ο]|λιτείαν, ἀσυλίαν, [ἰσ]οτέλειαν, ἐπινομίαν, | ἔγκτησιν γᾶς [καὶ οἰ]κίας, ἀσφάλειαν καὶ κα|τὰ γᾶγ καὶ κατὰ [θά]λασσαν καὶ πολέμου κ||αὶ εἰράνας καὶ χρή[μ]ασι καὶ ὅσα τοῖς ἄλλοις | προξένοις καὶ εὐεργέταις δίδοται πάντα. | Ἀρχόντων Νί[κω]νος, Θεομνάστου, Ἀφθονή|του· ἱππαρχέοντος Μενεκράτεος. Ἔγγυος τ[ᾶς] | προξενίας· Διονυσόδωρος Σωτηρίχου.

37. Magnesia gewährt den Phokäern Atelie und andere Privilegien (1. hälfte d. 3. jahrh. v. Chr.)

[Τάδε] ἔδωκαν Μάγνητες Φωκαιεῦσιν· ἀ[τέ|λειαν] εἶναι Φωκαιεῦσιν ἐμ Μαγνησίαι ἀπ|[άντων] ἐξάγοντας ὅσα ἂν ε[ἰς] τὸν ἴδιο[ν | οἶκ]ον [ἐ]ξάγωσιν· εἶναι δὲ καὶ εἰσαγωγὴ[ν || καὶ ἐ]ξαγωγὴν Φωκαιεῦσιν εἰς Μαγνησί|[αν] καὶ ἐμ πολέμωι καὶ ἐν εἰρήνηι ἀ[συ|λ]εὶ καὶ ἀσπονδεὶ καὶ ἔφοδον ἐπὶ τὸ κοι|[νὸ]ν πρώτοις μετὰ τὰ ἱερά, ἐπάγ|[ειν] δ' αὐτοὺς τοὺς προέδρους || [ε]ἰς τὴν ἐκκλησίαν, εἰσκηρύσ|[σει]ν δὲ καὶ ἐν τοῖς ἀγῶσιν εἰς | [πρ]οεδρίαν. ἐὰν δέ τις Φωκα[ιέ|ων ἐ]νοικῆι ἐμ Μαγνησί[αι, εἶναι | αὐ]τῶι γῆς καὶ οἰκίας ἔ[γκτησιν || κ]αὶ τῶν ἄλλων αὐ[τῶι μετεῖναι | π]άντων ὧν καὶ τ[οῖς Μά|γ]νησιν, τέλη τελοῦ[ντι ὅσα ὁ | Μ]άγνης τελεῖ.

38. Zeleia verleiht Bürgerrecht und andere Privilegien (ausgang d. 4. jh. v. Chr.)

Ἔδοξεν τῶι δήμωι. Μνησίστρατος ἐπεστά|τει. Δρόμων εἶπεν· Δημοφῶντι Ἐ[ρεσί]ωι, | προξένωι ἐόντι καὶ εὐεργέτηι,

E.). Syll 470. Michel 494 **2** zu καταστάς cf. A. Wilhelm, Neue Beitr. z. griech. Inschriftenk. 26 **3** zu der forderung des bürgerrechts cf. IG XII_2 18, s. auch Syll 56_{33}. 57_{21} **5** aufzeichnung der proxenoi, Euergetai und Neubürger in Teos Syll 216_{28} **36.** Gef. in Platanos (Halos). IG IX_2 107. Michel 300. Die privilegien der proxenie sind die üblichen, s. auch no. 25. 51 **6/7** über die verbindung von proxenie und politie Szanto 14 ff. **13** ἔγγυος τ. π. charakteristisch für Thessalien u. Nordwestgriechenland **37.** Gef. in Magnesia a. M. Kern, Inschr. v. Magnesia 7 b. Syll 480. Atelie der Siphnier in Kalauria Michel 177. Proxenie der Akragantiner bei den Molossern Syll 483. Promantie der Alexandriner in Delphi Syll 488 **1** ergänzt A. Wilhelm, Beitr. 209 **3** ἐξάγοντας die konstruktion ist nicht in ordnung **4** Atelie nicht für den handelsimport cf. Magnesia 6. OGI 9_4. 10_{13}. 215_5. ἀτ. τῶν ἐπὶ κτήσει Syll 178. Michel 332. CIG 3723, ἐφ' ἑαυτῶν χρείαι CIG 2266 **38.** Gef. in Zeleia.

δοῦναι | πολιτείαν καὶ ἀτέλειαν καὶ προεδρίαν, | αὐτῶι καὶ ἐκγόνοις. — ||

Ἔδοξεν τῶι δήμωι. Μνησίστρ|ατος ἐπεστά|τει. Δωρόθεος εἶπεν. [Εὐ]ήνο(ρι) εὐεργέτηι γε|νομένωι τῆς πόλεως δοῦναι[πολιτεί]α[ν], | κλῆρον ἐν τῶι πεδίωι, οἰ[κί]ην, κῆπο[ν, κέρα]||μον διηκοσίων ἀμφορέων, ἀτέλειαν ἀγο||ραίων τελέων, προεδρίαν αὐτῶι καὶ | ἐκγόνοις. — |

39. Beschluss über die Aufzeichnung der Proxenoi von Astypalaia (1. jahrh. v. Chr.)

[4 τοὺς προξέ]νους ἀναγραφέτω καὶ εἰς τὸν | τοῖχον κατὰ τὰ αὐτά, προγράφων καὶ τὸν δαμιερ||γὸν, ἐφ᾽ οὗ ἕκαστος καθίσταται· τὸ δ᾽ εἰς τὰν ἀναγρα|φὰν τέλεσμα οἱ ταμίαι διδόντω, μὴ πλέον | ἐξοδιάζοντες καθ᾽ ἕκαστον πρόξενον δραχμᾶς (ἡμίσας)· | εἰ δέ κα μὴ ἀναγράψηι κατὰ τὰ προγεγραμμένα ὁ γραμ|ματεὺς ἀεὶ ὁ ἐν ἀρχᾶι ἐὼν τοὺς καθιστανομένους || μετὰ δαμιεργὸν Πρύτανιν, ἀποτεισάτω καθ᾽ ἕκασ|τον πρόξενον, εἴ κα μὴ ἀναγράψηι, δραχμὰς ἑκατόν· | φαινέτω δὲ ὁ χρήιζων ἐπὶ τῶι ἡμίσωι εἰς τοὺς λογισ|τάς. ὁ δὲ πριάμενος προγραψάτω τᾶς ἀναγραφᾶς | τῶν προξένων τόδε τὸ ψάφισμα. ἔδοξε πάσαις.

40. Liste der Proxenoi von Histiaia (Euboea) (232 v. Chr.)

Ἀγαθῆι τύχηι. Ἐπ᾽ ἀρχόντων Φύτωνος | ἐκ Πρωτείου, Φιλοστράτου Εἰλυμνιέως, | Εὐφραντίδου Διέως, Ἀριστομένου ἐξ | Ἄνω λόφο[υ], Φιλεταίρου ἐξ Ἰρίστου, Λύκωνος || Εἰριέως, ἱεροθύτου Τιμησιθέου τοῖσδε | ἔδωκεν ὁ δῆμος προξενίαν αὐτοῖς | καὶ ἐκγόνοις κατὰ τὸν νόμον· | Ἴδαι Δρωνίλου Ἐχιναίωι, | Φαίακι Τιμασία Ἐχιναίωι, || Ὑβρίλαι Ἰδρόμα Ἐχιναίωι, | Θευδώρωι Διονυσίου Σιδωνίωι, | Φιλίτ[ω]ι Μνησιβούλου Ἀθη-

---

Lolling, Ath. Mitt. 9, 58. Michel 531. Auf der vorderseite ein langes dekret, auf der rückseite 6 kurze, von diesen hier no. 3 u. 4 Zu der abgekürzten fassung A. Wilhelm, Beitr. 280; ähnliche exceptionelle privilegien für proxenoi Syll 477 (Michel 664) **39.** In der kirche des h. Basilios in Astypalaia. IG XII_3 168. Syll 493. Michel 416. Die ersten beiden zeilen verstümmelt, rechts und unter dem beschluss kataloge der vor diesem gesetz ernannten proxenoi, nach ihrer herkunft geordnet. Ueber art und material der aufzeichnung A. Wilhelm, Beitr. 267 **14** für die lesung Dittenbergers gegen die Hillers A. Wilhelm, Beitr. 180. sc. ψάφοις vgl. A. Wilhelm, Arch.-epigr. Mitt. aus Oest. 20, 79 **40.** Gef. in Oreos (Histiaea). A. Wilhelm, Arch.-epigr. Mitt. aus Oesterr. 15, 111 mit kommentar. Syll 494. Michel 659. Zeitbestimmung bei Pomtow, Jahrb. f. Philol. 1897, 834. Hermes 33, 333. Proxenenliste von Delphi von 197—170, nach jahren geordnet, Syll 268 (Michel 655), eine geographisch geordnete (ca. 175) Michel 656. Eine zusammenstellung der Listen von proxenoi bei Monceaux, Les proxénies grecques (1886) 50 ff., Wilhelm fügt hinzu Ath. Mitt. 10, 101 und Samothrake (IG XII_8); hinzu kommt noch IG IV 925 (cf. Add.), cf. auch Dialektinschr. 4941. 5104 **2** ff. gemeinden, die zu H. gehören, wie die folgenden, näheres bei Wilhelm

ναίωι, | Εὐθυκρί[τ]ωι Εὐθυκρίτου Ἀθηναίωι, | Λακλείδ[α]ι v Ἄχνωνος Φωκεῖ, || Ἀρχίππωι Εὐξένου Συρακοσίωι, | Ἀρτεμιδώρωι Μέλανος Φασηλίτηι, | Ἀσκλη[π]ιάδηι Ἡροδότου Σαμίωι, | Διφίλωι Πολυώρου Τενεδίωι, | Λέοντι Πανταλέοντος Ταραντίνωι, || Φιλοχάρει Αὐτοκλέους Κυρηναίωι | Εὐρύαι Στρατονίκου Αἰτωλῶι, | Νικοφῶντι Ἀριστολάου Λοκρῶι, | Θευδώρωι Δαμοξένου Ἡρακλεώτηι, | Παυσιμάχωι Π[ρ]ωτέου Ἁλικαρνασσεῖ, || Λυκόφρονι Κινέου Ἡρακλεώτηι, | Ἡρακλείτωι Ἀσκληπιάδου Ἁλικαρνασσεῖ, | Ἀγαθάρχωι Εὐφάνου Κυτινιεῖ, | Δορκίναι Εὐχείρου Ἐχιναίωι, | Ἀριστοβούλωι Πεισιλάου Καλχηδονίωι, || Ἀμύνται Μένωνος Μακεδόνι ἐξ Αἰγέων, | Ἀριστοβούλωι Περσαίου, | Ἀπολλοδώρωι Ἡρακλείδου Κυζικηνῶι, | [Κ]αλλίαι Ἑρμαφίλου Τενεδίωι, | [Ἀγ]αθάρχωι Δημοκρίτου Ἀχαιῶι ἐξ Αἰγίρας, || [Στρά]βωνι Δημοκλέους Ἐρυθραίωι, | [*5*] ωι Ἀγεμάχου Ἀχαιῶι ἐγ Λαρίσης, | [*5*]ωι Ἀρχεδήμου Μακεδόνι ἐκ Θετταλονίκη[ς,] | [*8*]εξεως Μακεδόνι ἐκ Θετταλονίκης, | [*14*]ους Μακεδόνι.

41. Eisphorai und Leistung anderer Dienste seitens eines attischen Metöken (ca. 200 v. Chr.)

- - - τῆς πρυτ]|ανε[ίας *15* ψήφισ]|μα δήμου· τῶν πρ[οέδρων ἐπεψή]|φιζεν Ἀντιμένη[ς *9*] | καὶ συμπρόεδροι. v Ἔ[δοξεν τῶι] || δήμωι.—Φιλέας Φι[λ]ον[αύτ]ο[υ] | Παλληνεὺς εἶπεν· Ἐ[π]ειδὴ Εὐξ|ενίδης διατελεῖ [ε]ὔνους ὢν τ|ῶι δήμωι τῶι Ἀθην[α]ίων, καὶ τά|ς τε εἰσφορὰς ἁπ[άσ]ας, ὅσας ἐψ||ήφισται ὁ δῆμος ε[ἰ]σενεγκεῖ|ν τοὺς μετοίκους, [ε]ὐτάκτως [ε]|ἰσενήνοχεν, καὶ ἐν τῶι πολέ[μ]|ωι τῶι πρότερον ἐθελοντὴς [ν]|αύτας δώδεκα ἐνεβίβασεν, κα||ὶ νῦν εἰς τοὺς καταπάλτας ν[ε|υ]ρὰς ἐπέδωκεν, καὶ ὅσα ἐπετά|χθη αὐτῶι ὑπὸ τῶν στρατηγῶν | καὶ τῶν ταξιάρχων ἅπαντα πρ|οθύμως ὑπηρέτηκεν, καὶ τ[ὰ] ἄ[λ]||λα διατελεῖ φιλοτιμούμε[νο]|ς εἰς τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμο|ν τὸν Ἀθηναίων, δεδόχθαι τῶι | δήμωι· ἐπαινέσαι Εὐξενίδην | Εὐπόλιδος Φασηλίτην, καὶ στ||εφανῶσαι θαλλοῦ στεφάνωι ε|[ὐ]νοίας ἕνεκα καὶ φιλοτιμία|[ς] τῆς εἰς τὸν δῆμον· καὶ εἶναι | [αὐτὸ]ν ἰσοτελῆ καὶ αὐτὸν καὶ [ἐκγόνους· καὶ ο]ἰκίας αὐτοῖς || [εἶναι ἔγκτησιν Ἀθήν]ησιν ὅπ||[ου ἂν βούλωνται - - - - - - -

---

23 sein sohn no. 5_{37} **33** sc. τῶν ἐν Θερμοπύλαις **36** nach W. eine stadt der peloponnesischen Achäer cf. Strab. IX p. 440, nach Ditt. L. Κρεμαστή **41.** Gef. auf der Akropolis. Στοιχηδόν. IG II_1 413. Syll 266. Michel 134. Vgl. Syll 187 (Michel 122). Uebersicht athenischer metöken nach demen bei Clerc, Les Métèques Athéniens (1893), 450, vgl. v. Wilamowitz, Hermes 22, 107. 211. Ausserattisches material Wiener Stud. 7, 46 **13** Köhler denkt an kriegerische ereignisse vor den einfällen Philipps V. in Attika (200/199)

42. Briefe Philipps V. an die Larisäer über Erweiterung des Bürgerrechtes (219 u. 214 v. Chr.)

Βασιλεὺς Φίλιππος Λαρισαί|ων τοῖς ταγοῖς καὶ τῆι πόλει χαίρειν· Πετραῖος καὶ Ἀνάγκιππος καὶ Ἀριστόνους, ὡς ἀπὸ τῆς πρεσβείας ἐγένοντο, | ἐνεφάνιζόν μοι, ὅτι καὶ ἡ ὑμετέρα πόλις διὰ τοὺς πολέμους προσδεῖται πλεόνων οἰκητῶν· ἕως ἂν οὖν καὶ ἑτέ|ρους ἐπινοήσωμεν ἀξίους τοῦ παρ' ὑμῖν πολιτεύματος ἐπὶ τοῦ παρόντος κρίνω ψηφίσασθαι ὑμᾶς, ὅπως τοῖς κατοι-|| κοῦσιν παρ' ὑμῖν Θεσσαλῶν ἢ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων δοθῆι πολιτεία. τούτου γὰρ συντελεσθέντος καὶ συνμειν|άντων πάντων διὰ τὰ φιλάνθρωπα πέπεισμαι ἕτερά τε πολλὰ τῶν χρησίμων ἔσεσθαι καὶ ἐμοὶ καὶ τῆι πόλει, καὶ τὴν | χώραν μᾶλλον ἐξεργασθήσεσθαι. ἔτους β', Ὑπερβερεταίου κα'.

Βασιλεὺς Φίλιππος Λαρισαίων τοῖς ταγοῖς καὶ τῆι πόλει χαίρειν· πυνθάνομαι τοὺς πολιτογραφηθέντας κατὰ | τὴν παρ' ἐμοῦ ἐπιστολὴν καὶ τὸ ψήφισμα τὸ ὑμέτερον καὶ ἀναγραφέντας εἰς τὰς στήλας ἐκκεκολάφθαι. εἴ|περ οὖν ἐγεγόνει τοῦτο, ἠστοχήκεισαν οἱ συνβουλεύσαντες ὑμῖν καὶ τοῦ συμφέροντος τῆι πατρίδι | καὶ τῆς ἐμῆς κρίσεως· ὅτι γὰρ πάντων κάλλιστόν ἐστιν ὡς πλείστων μετεχόντων τοῦ πολιτεύματος || τήν τε πόλιν ἰσχύειν καὶ τὴν χώραν μὴ ὥσπερ νῦν αἰσχρῶς χερσεύεσθαι, νομίζω μὲν οὐδ' ὑμῶν οὐθένα ἂν ἀν|τειπεῖν, ἔξεστι δὲ καὶ τοὺς λοιποὺς ταῖς ὁμοίαις πολιτογραφίαις χρωμένους θεωρεῖν, ὧν καὶ οἱ Ῥωμαῖ|οί εἰσιν. οἳ καὶ τοὺς οἰκέτας ὅταν ἐλευθερώσωσιν προσδεχόμενοι εἰς τὸ πολίτευμα καὶ τῶν ἀρχείων με|[ταδι]δόντες καὶ διὰ τοῦ τοιούτου τρόπου οὐ μόνον τὴν ἰδίαν πατρίδα ἐπηυξήκασιν, ἀλλὰ καὶ ἀποικίας (σ)χεδὸν | [εἰς ἑβ]δομήκοντα τόπους ἐκπεπόμφασιν. πλὴν ἔτι γε καὶ νῦν παρακαλῶ ὑμᾶς ἀφιλοτίμως προσελθεῖν || [πρὸς τὸ] πρᾶγμα, καὶ τοὺς μὲν κεκριμένους ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἀποκαταστῆσαι εἰσς τὴν πολιτείαν, εἰ δέ | [τινες ἀ]νήκεστόν τι πεπράχασιν εἰσς τὴν βασιλείαν ἢ τὴν πόλιν ἢ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν μὴ ἄξιοί εἰσιν | [μετέχ]ειν τῆς στήλης ταύτης, περὶ τούτων τὴν ὑπέρθεσιν ποιήσασθαι, ἕως ἂν ἐγὼ ἐπιστρέψας ἀπὸ τῆς | [στρατ]είας διακούσω· τοῖς μέντον κατηγορεῖν τούτων μέλλουσιν

42. Gef. in Larisa. IG. IX_2 517. Syll 238. 239. Michel 41. v. Wilamowitz, Gr. Leseb. II 392. Cf. Mommsen, Hermes 17, 477. Szanto 34. Auf den 1. brief folgt der beschluss der L., den metöken das bürgerrecht zu geben, auf den 2. der beschluss, die inzwischen wieder aus der bürgerliste getilgten namen wiederherzustellen, es folgen die namen der neubürger, erhalten 199. Massenverleihung des bürgerrechtes in Pharsalos Michel 306, vgl. auch no. 13 **7** ἀρχεῖα im sinne von ἀρχή, Ph. meint das ius honorum **9** übertrieben, nach Ascon. ad Cic. in Pis. p. 3, 9 Placentia (215 deduziert) die 53. kolonie cf. Cavaignac, Rev. d. philol. 1909, 179. **13** zu μέντον cf. L. Cohn, Hermes 17, 645 und Wackernagel, Hellenistica (Göttinger Universitätsschrift 1907) 11.

προείπατε, ὅπως μὴ φανῶσιν διὰ [φι|λοτ]ιμίαν τοῦτο ποιοῦντες. ἔτους ζ', Γορπιαίου ιγ'.

43. Athenischer Volksbeschluss zu Ehren der Epheben und ihrer Lehrer (282/1 v. Chr.)

[Ἐπ]ὶ Νικίου ἄρχοντος [Ὀτρυνέ]ως ἐπὶ τῆς Ἀκαμαντίδος τρίτ||[ης] πρυτανείας, ἧι Ἰσο[κράτης] Ἰσοκράτου Ἀλωπεκῆθεν ἐγρα||[μμ]άτευεν· Βοηδρομιῶ[νος ἕκτ]ει μετ' εἰκάδας, ἕκτει καὶ εἰκ||[οσ]τεῖ τῆς πρυτανεία[ς, ἐκκλη]σία· τῶν προέδρων ἐπεψήφιζε||[ν Λ]εωκράτης Λεωστρά[του Οἰναῖ]ος καὶ συμπρόεδροι· ἔδοξ||[εν] τεῖ βουλεῖ καὶ τῶι [δήμωι· ..... σ]τρατος Μυννίσκου Περ||[γα]σῆθεν εἶπεν· ἐπειδ[ὴ οἱ ἔφηβοι οἱ ἐ]φηβεύσαντες ἐπὶ Μεν||[εκ]λέους ἄρχοντος πο[λέμου κατέ]χοντος τὴν πόλιν διέμει||[ναν] πάντες εὐτακτ[οῦντες καὶ πε]ιθόμενοι τοῖς τε νόμο[ις || κα]ὶ τῶι κοσμητε[ῖ καὶ διετέλεσα]ν τὸν ἐνιαυτὸν τάς τε [φυλ|ακ]ὰς λειτου[ρ]γοῦντες κ[αὶ ἅπαντ]α τὰ παραγγελλόμενα ὑπὸ | [τοῦ σ]τρατηγοῦ εἰς τὴν τ[ο]ῦ Μ[ουσ]είου φυλακήν, καθάπερ ἐτά||[χθησαν ὑ]πὸ τοῦ δήμου· ὅπως [ἂν ο]ὖν, ἐπειδὴ καὶ οἱ ἄλλοι οἱ δ||[ιαμείν]α[ν]τες τε[τ]ίμηνται, κ[ατὰ τ]ὴν ἀξίαν τιμηθῶσιν καὶ οὗ||[τοι·] ἀγαθῆι τύχηι, δεδόχθαι [τῆι] βουλῆι, τοὺς προέδρους | [οἳ ἂν] προεδρ[ε]ύωσιν εἰς τὴν [ἐπιο]ῦσαν ἐκκλησίαν προσαγα||[γεῖν] τὸν κο[σ]μητὴν μετὰ τὰ ἱε[ρὰ κ]αὶ χρηματίσαι περὶ τούτ||[ων, γνώμην] δὲ ξυμβάλλεσθαι [τῆς β]ουλῆς εἰς τὸν δῆμον, ὅτι δ||[οκεῖ τῆι β]ουλῆι, ἐπαινέσα[ι τοὺ]ς ἐφήβους τοὺς ἐφηβεύσα|||[ντας ἐπὶ Με]νεκλέους ἄρχοντ[ος, καὶ] στεφανῶσαι αὐτοὺς χρ||[υσῶι] στ[εφάνωι] κατὰ τὸν νόμ[ον εὐ]ταξίας ἕνεκεν καὶ φιλοτ||[ιμί]ας ἣν [ἔχοντε]ς διατελο[ῦσιν π]ρὸς τὸν δῆμον· εἶναι δ' αὐ||[το]ῖς καὶ π[ροεδρία]ν ἐν τοῖς [ἀγῶσι]ν οἷς ἡ πόλις τίθησιν. | [ἐπ]αινέσαι [δὲ καὶ τ]ὸν κοσ[μητὴν αὐ]τῶν Ἀμεινίαν Ἀντιφάν|||[ου] Κηφισιέα· [ἐπαιν]έσαι [δὲ καὶ τὸ]ν παιδοτρίβην Ἑρμόδωρ||[ον] Ἑορτίου Ἀ[χαρνέα καὶ τὸν ἀκον]τιστὴν Φιλόθεον Στρατ||[ίο]υ Λαμπτρέα [καὶ τὸν καταπ]αλ[τα]φέτην Μνησίθεον Μνησι||[θέ]ου Κόπρειον [καὶ τὸν γρ]αμματ[έ]α Ἑρμογένην καὶ τὸν το||[ξό]την Σῶνδρον [Κρῆτα, καὶ] στεφα[ν]ῶσαι αὐτοὺς θαλλοῦ στε||[φά]νωι εὐταξίας ἕ[νεκα καὶ] ἐπιμελείας ἣν ἔχοντες διατελ||[οῦ]σιν περὶ τοὺς ἐφή[βους]· ἀναγράψαι δὲ τόδε τ[ὸ] ψή-

43. Gef. in Athen. IG II_1 316. Syll 520. Michel 607. Roberts II 53. Auf den volksbeschluss folgt eine liste der epheben nach phylen. Zusammenstellung des ganzen inschriftlichen materials zur ephebie durch Oehler bei Pauly-Wissowa s. vv. ἐφηβία (ausser Attika), γυμνασίαρχος, gymnasium. Klassifizierung der attischen Ephebeninschriften bei Larfeld, Handb. d. griech. Epigraphik II 915, die älteste (305/4 v. Chr.) IG II_5 251 b **8** 283/2 v. Chr. cf. Kirchner, Pros. Att. no. 9912 **10** seine pflichten Syll 521_{66} ff

φισμα τ|[ὸν] γραμματέα τὸν κα[τὰ πρ]υτανεία[ν ἐ]ν στήλη[ι λιθί]νη[ι καὶ | στ]ῆσαι ἐν ἀγορᾶι, τὸ δὲ [γεν]όμενον [ἀνά-λ]ω[μα] εἰς τὴν [σ]τήλην | [με]ρίσαι τοὺς ἐπὶ τεῖ δι[οική]σει.

44. Militärstammrolle aus Lebadea (mitte des 3. bis 2. jahrh. v. Chr.)

Χαροπίνω ἄρχοντος Βοιωτοῖς, Λεβαδει[ή]οις δὲ Κα-[φισ]||όττιος· Ϝικατιϝέτιες ἀπεγράψαντο· | Διονυσόδωρος Φηδρίαο, Δέξιππος Ἀγλάωνος, Φιλό|ξενος Χειρίαο, Φίλων Δαμοκλίδαο, Μνασί[λλ]ει Ἀρ[ν]ί[χ]ω, Σ[ι]λανὸς || Τιμασιθίω, Ἀλέξων Ἀπολλοδώρω, Φέρεις Νίκωνος, Ἀμινίας Σα[ω]|σίχω, Πρόξενος Σάωνος, Εὐγίτων Ξένωνος, Ἡράκλειτος Δα|μίαο, Ϝασίας Στρεψιππίδαο, Ἀριστογίτων Μνασί[λλι]ος, | Κλίων Νίωνος, Καραΐχος Μνασιμείλω, Βραν[ί]δας | Μνασιμάχω, Φίδων Ἀσωπίχω, Εὐφίλειτος Ἀντάνδρω, || Πασίων Ἀρίστωνος, Καλλίας Ἀρίστωνος, Ὀλύμπιχος | Παμπίραο, Μνασίας Πασίωνος, Ἀριστίων Ὀφειλείμω | Ξενοκλεῖς Σαυμείλω, Διοπίθεις Ὀφειλείμω.

45. Gesetz von Teos über die Verwendung einer Stiftung für den öffentlichen Unterricht (3. jahrh. v. Chr.)

[- - - - - - - - - - - ἀπο]δείκνυσθαι δὲ [καὶ μετὰ τὴν | τοῦ γυ]μνασιάρχου αἵρεσιν παιδονόμον μὴ νεώτερ[ον | ἐτῶ]ν τεσσαράκοντα· ἵνα δὲ πάντες οἱ ἐλεύθεροι παῖδες πα[ι|δε]ύωνται καθότι Πολύθρους Ὀνησίμου προνοήσας ἐπηγγείλ(α)||το τῶι δήμωι, κάλλιστον ὑπόμνημα τῆς ἑαυτοῦ φιλοδοξίας | κατατιθέμενος ἐπέδωκεν εἰς ταῦτα δραχμὰς τρισμυρίας | τετρακισχιλίας, ἀποδείκνυσθαι καθ᾽ ἕκαστον ἔτος ἐν ἀρχ[αι]|ρεσίαις μετὰ τὴν τῶν γραμματέων αἵρεσιν γραμματοδιδασκ[ά]||λους τρεῖς, οἵτινες διδάξουσιν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παρθέ||νους· δίδοσθαι δὲ [τ]ῶι μὲν ἐπὶ τὸ πρῶτον ἔργον χειροτονηθέντ[ι] | τοῦ ἐνιαυτοῦ δραχμὰς ἑξακοσίας, τῶι δὲ ἐπὶ τὸ δεύτερον δραχμὰ[ς] | πεντακοσίας πεντήκοντα, τῶι δὲ ἐπὶ τὸ τρίτον δραχμὰς πεντακο|σίας. ἀπο(δεί)κνυσθ(α)ι δὲ καὶ παιδοτρίβας δύο, μισθὸν δ᾽ αὐτῶν ἑκα|τέρωι δίδοσθαι τοῦ ἐνιαυτοῦ δραχμὰς πεντακοσίας. ἀπο||δείκνυσθ(α)ι δὲ κιθαριστὴν ἢ ψάλτην, μισθὸν

---

44. Gef. in Lebadea. IG VII 3068. Michel 635, cf. Beloch, Bevölkerung d. griech.-röm. Welt 167 und Klio 6, 43. Solche kataloge besonders zahlreich in Megaris und Böotien, s. IG VII, bequeme übersicht über die formeln Michel 618 ff. **45.** Zwei fragmente gef. in Teos, in dem 2. massregeln für die durchführung des beschlusses. Bull. Corr. Hell. 4, 110. Syll 523. Michel 498. Uebersetzt und erklärt von Ziebarth, Aus d. griech. Schulwesen (1909), 48, der eine parallele inschrift aus Milet und viele verwandte inschriften bespricht. (Z. ergänzt sein buch Oesterr. Jahresh. 13, 108) **2** funktionen des gymnasiarchen OGI 339$_{30}$ ff. $_{53}$ ff. 764 + Ath. Mitt. 32, 243. 313. 35, 401. 409; τὸ πρῶτον ἔργον ist die oberste klasse der in 3 klassen eingeteilten παῖδες

δὲ δίδοσθαι τῶι | χειροτονηθέντι τοῦ ἐνιαυτοῦ δραχμὰς ἑπτακοσίας, οὗτος δὲ | διδάξει τούς τε παῖδας οὓς ἂν καθήκηι εἰς τοὐπιὸν ἐκκ[ρ]ίνεσθαι καὶ | τοὺς τούτων ἐνιαυτῶι νεωτέρους τά τε μουσικὰ καὶ κιθαρίζειν ἢ ψάλλειν, | τοὺς δὲ ἐφήβους τὰ μουσικά· περὶ δὲ τῆς ἡλικίας τῶν παίδων τούτων ἐπι||κρινέτω ὁ παιδονόμος. πρ(ο)σδίδοσθαι δὲ καὶ ἐὰν ἐμβόλιμον μῆνα ἄγωμεν τὸ | ἐπιβάλλον τοῦ μισθοῦ τῶι μηνί. ὁπλομάχον δὲ καὶ τὸν διδάξοντα | τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν μισθού(τ)ωσαν ὅ τε παιδονόμος καὶ ὁ γυμνασί|αρχος ἐπ' ἀναφορᾶι τῆι πρὸς τὸν δῆμον· οὗτοι δὲ διδασκέτωσαν τούς | τε ἐφήβους καὶ τοὺς παῖδας οὓς καὶ τὰ μουσικὰ μανθάνειν γέγραπται·|| διδόσθω δὲ μισθὸς τῶι μὲν τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν διδάσκοντι δρα|χμαὶ διακόσιαι καὶ πεντήκοντα, τῶι δὲ ὁπλομάχωι δραχμαὶ τριακόσιαι. | ὁ δὲ ὁπλομάχος διδάξε(ι) χρόνον οὐκ ἐλάσσονα μηνῶν δύο. ὅπως δὲ ἐπι|μελῶς ἐν τοῖς μαθήμασιν γυμνάζωνται οἵ τε παῖδες καὶ οἱ ἔφηβοι, | τὸν παιδονόμον καὶ τὸν γυμνασίαρχον ἐπιμελεῖσθαι, καθότι ἑκατέρωι || αὐτῶν προστέτακται κατὰ τοὺς νόμους. ἐὰν δὲ οἱ γραμματοδιδάσκα|λοι ἀντιλέγωσιν πρὸς αὐτοὺς περὶ τοῦ πλήθους τῶν παίδων, ἐπικρινά|τω ὁ παιδονόμος, καὶ ὡς ἂν οὗτος διατάξηι πειθαρχείτωσαν. τὰς δὲ ἀπο|δείξεις ἃς ἔδει γίνεσθαι ἐν τῶι γυμνασίωι ποιεῖσθαι τοὺς γραμματοδι|δασκάλους καὶ τὸν τὰ μουσικὰ διδάσκοντα ἐν τῶι βουλευτ[ηρίωι---]

46. Inschriften aus dem pergamenischen πανηγυρικὸν γυμνάσιον (römische zeit).

A. Οἱ ἀλε[ι]|φόμενο[ι] | ἐν τῶι πα|νηγυρικ[ῶι] | γυμνασί|ωι.
B. Οἱ ἐπὶ | τῆς εὐκοσ|μίας τῶν | παρθένων | καὶ αἱ παρθέ|νοι.
C. Οἱ συν|σχολασ|ταί. *D.* Ὁ δῆ|μος | τῶν | [Περγαμηνῶν.]

47. Athenisches Psephisma für den Strategen Phaidros (gegen 272/1 v. Chr.)
[*5*]ειαν [*3*]ασε [*ca. 22*] | [*2* ἐ]πολιόρκησεν τῆς ει[*ca. 20*] | [*2* ἐ]ν ὅσα ἦν ἐν τεῖ τῶν ἐναντίων συμμαχία[ι· Θυμο|χά]ρη[ς] δὲ ὁ

32/33 siegerlisten Syll. 524. 525. Michel 913, vgl. auch 906. 907. v. Wilamowitz, Nordionische Steine (Abhdl. d. Berl. Ak. 1909) 59 **46.** Stele (die inschriften stehen in 4 kränzen untereinander) gef. in Pergamon. Inschr. v. Pergamon 2, 463. Aus Pergamon besonders viele inschriften betr. epheben und gymnasium, s. ausser den „Inschriften von Pergamon" die Ath. Mitt. 24. 27—30. 32. 33. 35 **A** Syll $246_{72.85}$ heissen ἀλειφόμενοι alle teilnehmer an den körperlichen übungen des gymnasiums, hier wohl eine freiere vereinigung ehemaliger epheben, cf. Ath. Mitt. 35, 417. Ueber ölstiftungen für gymnasien Ziebarth a. a. O. 65 Dörpfelds bericht über die ausgrabung dieses gymnasiums Ath. Mitt. 32, 190. 33, 328. 35, 347, vgl. auch Ziebarth a. a. o. 69ff. **B** lehrer der π. cf. CIG 3185_{19}. **C** teilnehmer an vorträgen: ἐσχόλασαν δι' ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ τοῖς φιλοσόφοις Syll 521_{34} **47.** Stele gef. bei Skt. Demetrios Κατηφόρη. IG II_1 331. Syll 213. Michel 129. Roberts II 55. Kl. Texte 110 no. 50. Kommentar

ὑὸς ὁ τούτου, πατὴρ δὲ Φαίδρου, χει[ροτονη]||θεὶς στρατηγὸς ὑπὸ τοῦ δήμου ἐπὶ τὸ ναυτικ[ὸν ἔπλε]|υσεν ἐπὶ τῶν νεῶν ἃς ὁ δῆμος [τῶι τῶν Μακεδόνων στόλωι] | συνέπεμπεν εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ συνδιεπολέμησ[εν τ]|ὸν πόλεμον τὸν ἐν Κύπρωι καὶ ἔλαβεν Ἅγνωνα τὸν Τ[ήιο]|ν καὶ τὰς ναῦς τὰς μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ Πραξιβούλου ἄρχον[τ]||ος, Γλαυκέτου καθειληφότος Κύθνον καὶ καταγαγόντ|ος ἐντεῦθεν τὰ πλοῖα, τήν τε πόλιν ἔλαβεν καὶ αὐτὸν | Γλαυκέτην καὶ τὰ πλοῖα τὰ μετ' αὐτοῦ, καὶ παρεσκεύ|ασεν ἀσφάλειαν τοῖς πλέουσι τὴν θάλατταν· Κασ|σάνδρου δὲ πολιορκοῦντος Ὠρεὸν ἀποσταλεὶς στ||ρατηγὸς ἐπὶ τῶν νεῶν τῶν τῆς πόλεως τοὺς πολίτας | τοὺς πλέοντας ἐν ταῖς ναυσὶν παρειτήσατο ὥστε [τ]|ῶν συμμάχων μόνους Ἀθηναίους ἀλειτουργήτους | εἶναι τῶν ἔργων τῶν πρὸς τὴν πολιορκίαν· καὶ αὐ|τὸς δὲ Φαῖδρος τὴν αὐτὴν αἵρεσιν ἔχων τοῖς προγό||(γο)νοις διατετέλεκεν ἑαυτὸν ἄξιον παρασκευάζω|ν τῆς πρὸς τὸν δῆμον εὐνοίας· καὶ ἐπὶ Νικίου μὲν ἄρ|χοντος στρατηγὸς ὑπὸ τοῦ δήμου χειροτονηθεὶς ἐπὶ | τὴν παρασκευὴν δὶς πάντων ὧμ προσῆκεν ἐπεμελήθ|η καλῶς καὶ φιλοτίμως· καὶ ἐπὶ τὴν χώραν χειροτονη||θεὶς πλεονάκις καὶ ἐπὶ τοὺς ξένους γενόμενος τρὶς | τὴν πᾶσαν ἐποήσατο σπουδὴν ὅπως ἂν οἱ στρατιῶται | ὡς ἄριστα κατασκευασμένοι παρέχωνται τὰς χρε|ίας τῶι δήμωι· πρεσβεύσας δὲ πρὸς τὸν βασιλέα τὸν | πρεσβύτερον Πτολεμαῖον ἐκόμισεν τῶι δήμωι σῖτον || καὶ χρήματα· χειροτονηθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου ἐπὶ τὰ | ὅπλα στρατηγὸς τὸν ἐνιαυτὸν τὸν ἐπὶ Κίμωνος ἄρχοντ|ος διετέλεσεν

---

von Klueber, Verhandl. d. philol. Gesellsch. in Würzburg 1862, 97 ff. Vgl. v. Wilamowitz, Antigonos v. Karystos 223. 254 (auch über die rasuren). Ehrendekrete für wohltäter des staates, aus Olbia für Protogenes Syll 226 (Michel 337), aus Sestos für Menas OGI 339 (Michel 327). Ueber die athenischen archonten der ersten jahrzehnte des 3. jahrh. s. Ferguson, The Athenian archons, Cornell Studies X (1899). Kirchner, Gött. Gel. Anz. 1900, 481 tafel I; ders., Hermes 1902, 435. Beloch, Gr. Gesch. III_2 50. Kolbe, Ath. Mitt. 1905, 73 und Abhdl. d. Gött. Gesellsch. Phil.-hist. Kl. N. F. X 4, 1908 (dazu Kirchner, BPhW 1909, 344). Ferguson, The priests of Asklepios, University of California Publications, Cl. Phil. 1906, Neudruck 1907; ders. Class. Philology 1907, 305; 1908, 386 **1** der anfang bezieht sich nach Klue. auf die taten des Phaidros, des grossvaters des Ph., im lamischen krieg **6** diese rasur von ca. 20 buchstaben, wie die andern sind nach Koehler zu anfang des makedonischen krieges 200 v. Chr. (cf. no. 41) vorgenommen, cf. Liv. 31, 44, 7. **8** gemeint nach Klue. die kämpfe bei Cypern gegen Antigonos 316/5, dessen nauarch Hagnon war **9** 315/4 v. Chr. **13** die worte παρεσκεύασεν ἀσφάλειαν etc. beweisen, dass Gl. seeräuber war **14** Diod. 19, 75, 7. 8 **21** 296/5 **23** δίς Ph. wurde während des jahres wiedergewählt, cf. v. Wilamowitz, Antigonos 238 **29** Ptolemaeus Lagi 306—285 **31** 292/1. Ferg.: 291/90

ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρί|ας, καὶ περιστάντων τεῖ πόλει καιρῶν δυσκόλων διεφύ|λαξεν τὴν εἰρήνην τῆι χώραι, ἀποφαινόμενος ἀεὶ τὰ κράτ||ιστα, καὶ τὸν σῖτον ἐκ τῆς χώρας καὶ τοὺς ἄλλους καρποὺς | αἴτιος ἐγένετο εἰσκομισθῆναι συμβουλεύσας τῶι δήμω|ι συντελέσαι [*rasur: ca. 35|3*], καὶ τὴν πόλιν ἐλευθέραν καὶ δημοκρατουμένην αὐ|τόνομον παρέδωκεν καὶ τοὺς νόμους κυρίους τοῖς μεθ' || ἑαυτὸν [*rasur ca. 38* | *ca. 14*] διετέλεσε καὶ λέγων καὶ πράττων ἀγαθ|ὸν ὅτι ἠδύνατο ὑπὲρ τοῦ δήμου [*rasur ca. 22* | *1 zeile* | *ca. 5*] χειροτονηθεὶς ἐπὶ τὰ ὅπλα πρῶτος ὑπὸ τοῦ δήμου || στρατηγὸς τὸν ἐνιαυτὸν τὸν ἐπὶ Ξενοφῶντος ἄρχοντος | διετέλεσε πάντα πράττων ἀκολούθως τοῖς τε νόμοις κα|ὶ τοῖς τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου ψηφίσμασιν [*rasur: ca. 12* | *1 zeile* | *1 zeile* || *1 zeile* | *1 zeile* | *1 zeile*] | καὶ ἀγωνοθ[έ]της χειροτονηθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου ἐπὶ Νικίο|υ ἄρχοντος ἐπεμελήθη τῶν τε θυσιῶν ὅπως συντελε[σ||θῶσ]ι πᾶσαι κατὰ τὰ πάτρια καὶ οἱ ἀγῶνες ὡς κάλλιστοι | [ἔσο]νται καὶ ἄξιοι τῆς τοῦ δήμου φιλοτιμίας, καὶ ὕστ[ε|ρον] τοῦ ὑοῦ Θυμοχάρου ἀγωνοθέτου χειροτονηθέντος | [εἰς τὸ]ν ἐνιαυτὸν τὸν ἐπ' Εὐβούλου ἄρχοντος συνεπεμε|λήθη καὶ τούτωι πάντων, φανερὰν ἀποδεικνύμενος || ἐμ πᾶσιν ἣν ἔχει πρὸς τὸν δῆμον εὔνοιαν· καὶ τὰς ἄλ|λας δὲ πάσας λειτουργίας λελειτούργηκεν φιλοτίμ|ως, καὶ ὅσαι ἐπιδόσεις γεγόνασιν ἐν τῶι δήμωι πα|σῶν μετέσχηκεν, καὶ ἐπὶ πᾶσιν τούτοις ἐστεφά|νωται ὑπό τε τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου· ὅπως ἂ||ν οὖν φαίνηται καὶ ὁ δῆμος τιμῶν τοὺς ἀγαθοὺς | ἄνδρας καὶ ἀξίους μνήμης, ἀγαθεῖ τύχει, δεδό|χθαι τεῖ βουλεῖ, τοὺς προέδρους, οἵτινες ἂν λά|χωσιν προεδρεύειν ἐν τῶι δήμωι, ὅταν αἱ ἡμέραι | αἱ ἐκ τοῦ νόμου ἐξήκωσιν, χρηματίσαι περὶ τού||των, γνώμην δὲ ξυμβάλλεσθαι τῆς βουλῆς εἰς τὸν | δῆμον, ὅτι δοκεῖ τεῖ βουλεῖ, ἐπαινέσαι Φαῖδρο|ν Θυμοχάρου Σφήττιον, καὶ στεφανῶσαι αὐτὸν | χρυσῶι στεφάνωι κατὰ τὸν νόμον ἀρετῆς ἕνεκ||[α] καὶ εὐνοίας ἣν ἔχων διατελεῖ περὶ τὸν δῆμον τ||ὸν Ἀθηναίων· καὶ ἀναγορεῦσαι τὸν στέφανον Δι|ονυσίων τῶν μεγάλων τραγωιδῶν τῶι ἀγῶνι τῶι | καινῶι, καὶ Παναθηναίων τῶν μεγάλων τῶι γυ|μνικῶι ἀγῶνι· τῆς δὲ ποήσεως τοῦ στεφάνου | καὶ τῆς ἀναγορεύσεως ἐπιμεληθῆναι τὸν ἐπὶ || τεῖ διοικήσει. στῆσαι δὲ αὐτοῦ τὸν δῆμον καὶ | εἰκόνα χαλκῆν ἐν ἀγορᾶι, καὶ εἶναι αὐτῶι σίτ|ησιν ἐμ πρυτανείωι καὶ ἐκγόνων τῶι πρεσβυτ|άτωι ἀεί, καὶ προεδρίαν ἐμ πᾶσι τοῖς ἀγῶσιν | οἷς ἡ πόλις τίθησιν. χειροτονῆσαι δὲ τὸν δῆ||μον ἤδη τρεῖς ἄνδρας ἐξ Ἀθηναίων,

45 291/0 Ko. 286/5 Kirchner. 282/1 Bel. **53** Νικίας Ὀτρυνεύς 282/1, s. Ferguson, Klio 8, 346; dass es derselbe archont sei wie z. 21 meinte Köhler, Ath. Mitt. 9, 52 **58** bald nach 278/7

οἵτινες | ἐπιμελήσονται τῆς τε ποήσεως τῆς εἰκόνος | καὶ τῆς ἀναθέσεως. ἀναγράψαι δὲ τὸ ψήφι|σμα τὸν γραμματέα τὸν κατὰ πρυτανείαν ἐν σ|[τ]ήλει λιθίνει καὶ στῆσαι παρὰ τὴν εἰκόνα· || εἰς δὲ τὴν ἀναγραφὴν τῆς στήλης μερίσαι τ|ὸν ἐπὶ τεῖ διοικήσει τὸ γενόμενον ἀνάλωμα.

Λύανδρος Λυσιάδου Ἀναφλύστιος εἶπεν· ἀγα|[θ]εῖ τύχει, δεδόχθαι τῶι δήμωι, τὰ μὲν ἄλλα | [πά]ντα πράττειν περὶ τῆς δωρεᾶς ἧς εἴτηκεν || [Φ]αῖδρος κατὰ τὸ πρότερον ψήφισμα ὃ Λύανδρο|ς εἶπεν· τοὺς δὲ θεσμοθέτας εἰσαγαγεῖν αὐτ|ῶι τὴν δοκιμασίαν τῆς δωρεᾶς εἰς τὸ δικαστ|ήριον κατὰ τὸν νόμον. ἐπὶ τὴν ἀνάθεσιν τῆ|ς εἰκόνος οἵδε κεχειροτόνηνται· Θυμοχάρ||ης Σφήττιος, Μένων Ἀχαρνεύς, Στράτων | Σφήττιος.

Ἡ βουλὴ | ὁ δῆμος.

48. Vertrag von Athen mit Phaselis über die Schlichtung der Handelsstreitigkeiten (mitte des 5. jahrh. v. Chr.)

[Ἔδο]ξεν τῆι [β]ολῆι καὶ τῶι δ[ή|μωι· Ἀ]καμαντὶς [ἐ]πρυτάνευε, | [Ὀ]νάσιππος ἐγραμμάτευεν, [*1*]|[*3*][ί]δης ἐπεστάτει· Λέω[ν ε]ἶ||[πε· τοῖ]ς Φασηλίταις τὸ ψ[ήφ]ι|[σμα ἀν]αγράψαι, ὅτι ἂμ μὲ[ν] Ἀθ|[ήνησι ξ]υ[μβό]λαιον γένηται | [πρὸς Φ]ασηλιτ[ῶ]ν τινα, Ἀθή[νη|σι τὰς δ]ίκας γίγνεσθαι π[αρ||ὰ τῶι πο]λεμάρχωι, καθάπερ Χ|[ίοις, καὶ] ἄλλοθι μηδὲ ἀμό· τῶ|[ν δὲ ἄλλων] ἀπὸ ξυμβόλων κατ|[ὰ τὰς Χίων ξ]υμβολὰς πρὸς Φα|[σηλίτας] τὰς δίκας ἐν[α]ι, τὰς || [δὲ *6*]ο[*1*] ἀφελε͂ν. ἐ[ὰν] δὲ τ|[ῶν ἀλλαχο]ῦ ἄρχων δέξηται δ|[ίκην κατὰ] Φασηλιτῶν τ[ι]νος, | [*10*] μὲν καταδικασ, | [*4* ἡ δὲ δίκη] ἄ[κυρ]ος ἔστω, ἐ||[ὰν δέ τις παραβ]α[ί]νηι τὰ ἐψη|[φισμένα, ὀφελέτω μ]υρ[ία]ς δ[ρ]αχμὰς ἱερ]ὰς [τ]ῆι Ἀθηναίαι. τ|[ὸ δὲ ψήφισμ]α [τ]ό[δε] ἀναγραψά|[τω ὁ γραμμ]ατεὺς ὁ τῆς βολῆς || [ἐστήληι λιθί]νηι καὶ καταθ|[έτω ἐν πόλει τ]έλεσι τοῖς τῶ|[ν Φασηλιτῶν].

---

48. Gef. auf dem Hymettos. IG II_1 11. Syll 72. Michel 6. Roberts II 30. Hicks 36. Στοιχηδόν. Die zeit bestimmt A. Wilhelm, Gött. Gel. Anz. 1898, 204 (cf. auch E. Meyer, Forsch. z. Alten Gesch. II 5), derselbe gibt ibd. 1903, 781 neue lesungen von z. 15 ff. Σύμβολα zwischen Oiantheia und Chaleion über das prisenrecht Michel 3, zwischen Milet und Priene über handelsstreitigkeiten. Inschr. v. Priene 28 **7** ξυμβόλαιον geschäftlicher kontrakt, δίκαι ἀπὸ ξυμβόλων (cf. z. 12) oder ξυμβόλαιαι δ. prozesse auf grund geschäftlicher kontrakte, ξυμβολαί (z. 13) oder ξύμβολα verträge zwecks gegenseitigen rechtsschutzes **12** μέν würde dem sinne nach besser passen als δέ, denn der sinn ist: die anderen prozesse — gemeint sind noch einmal die z. 6/7 bezeichneten — sollen nach den συμβολαί der Chier entschieden werden, ausgenommen aber sollen sein prozesse über ausserhalb (cf. z. 16) abgeschlossene kontrakte, ἐκκλήτος, von Dittenberger z. 15 auf grund einer Hesychglosse konjiziert, befriedigt freilich nicht **16** ἀλλαχοῦ sc. γενομένων συμβολαίων.

49. Athens Monopol der Rötelausfuhr aus Keos (ca. 360—350 v. Chr.)

I

Θεογ]ένης εἶπεν· Δεδόχθαι [τ]ῆι βο[υλῆι καὶ τῶι δήμωι τῶι Κορησίων· περὶ ὧν λέγουσι οἱ παρ' Ἀθη]||ναίων, εἶναι τῆς μίλτου τὴν ἐξ[αγωγὴν Ἀθήναζε - - - - - - - - - - - - κ]|αθάπερ πρότερον ἦν. Ὅπως δ' ἂν κύρια ἦ[ι τ]ὰ ψηφίσματα [- - - - - - - - Ἀθηναίων κ]|αὶ Κορησίων τὰ περὶ τῆς μίλτου, ἐξάγειν ἐμ πλοίωι ὧ[ι ἂν - - - - ἀποδείξωσιν, ἐν ἄλλωι] | δὲ πλοίωι μηδενί, ναῦλλον δὲ τελεῖν ὀβολὸν το[ῦ ταλάντου ἑκάστου τοῖς ναυκλήροις το|ὺ]ς ἐργαζομένους· ἐὰν δέ τις ἐν ἄλλωι πλοίωι ἐξάγ[ηι, ἔνοχον εἶναι τῶι νόμωι.. || Ἀ]ναγράψαι δὲ τόδε τὸ ψήφισμα ἐσστήληι λιθίνηι κα[ὶ καταθεῖναι ἐν τῶι νέωι τ|ο]ῦ Ἀπόλλωνος, καὶ τὸν νόμον καθάπερ πρότερον εἶχ[ε κύριον εἶναι· τὴν δὲ ἔνδειξιν εἶν]|αι πρὸς τοὺς ἀστυνόμους· τοὺς δὲ ἀστυνόμους δοῦνα[ι τὴν ψῆφον περὶ αὐτῆς τριάκοντα ἡ]|μερῶν εἰς τὸ δικαστήριον. Τῶι δὲ φήναντι ἢ ἐνδείξαντ[ι - - - - - - τῶν ἡμί]|σ[ε]ων· ἐὰν δὲ δοῦλος ἦι ὁ ἐνδείξας, ἐὰμ μὲν τῶν ἐξαγόν[των ἦι, ἐλεύθερος ἔστω καὶ τρ]||ία μέρη ἔστω αὐτῶι· ἐὰν δὲ ἄλλου τινὸς ἦι, ἐλεύθερος ἔστ[ω καὶ - - - - - -· εἶν]|αι [δὲ] καὶ ἔφεσιν Ἀθήναζε καὶ τῶι φήναντι καὶ τῶι ἐνδεί[ξαντι. Ἐὰν δέ τι ἄλλο ψηφίζωντα]|ι Ἀθηναῖοι περὶ φυλακῆς τῆς μίλτου, κύρια εἶναι κατακομι[σθέντα τὰ ἐψηφισμένα. Τε|λ]εῖν δὲ τὴμ πεντηκοστὴν τοῖς πεντηκοστολόγοις τοὺς ε[ἰσάγοντας. Καλέσαι δὲ | κ]αὶ ἐπὶ ξένια εἰς τὸ πρυτανεῖον τοὺς Ἀθηναίους εἰς αὔριον. — ||

II

[Ἔδ]οξεν τῆι βουλῆι καὶ τῶι δήμωι τῶι Ἰολιητῶν. Περὶ [ὧν οἱ παρ' Ἀθηναίων λέγουσι, δεδό|χθα]ι τῆι βουλῆι καὶ τῶι δήμωι τῶι Ἰολιητῶν· εἶναι τὴ[ν ἐξαγωγὴν τῆς μίλτου Ἀθήναζ|ε], ἄλλοσε δὲ μηδαμῆι ἀπὸ τῆσδε τῆς ἡμέρας· ἐὰν δέ τι[ς ἄλλοσε ἐξάγηι, δημόσια εἶναι τ]|ὸ πλοῖον καὶ τὰ χρήματα τὰ ἐν τῶι πλοίωι· τῶι δὲ φήν[αντι ἢ ἐνδείξαντι εἶναι τὰ ἡ]|μίσεα· ἐὰν δὲ δοῦλος ἦι ὁ μηνύσας, ἐλεύθερος ἔσ[τω

---

49. Gef. auf der Akropolis. IG II$_1$ 546. Michel 401. Roberts II 71. Hicks 137. Vgl. Böckh, Staatsh.[2] II 312. Ueber den historischen hintergrund Koehler, Ath. Mitt. 2, 150. Das monopol der ausfuhr aus Koresos bestand schon früher (l. 6) und wird erneuert, dagegen l. 27. Auf dem stein stehen drei beschlüsse, von Karthaia (l. 1—8, nur dürftige reste), Koresos, Iulis. Vgl. die ausfuhrbestimmungen in dem vertrage zwischen Amyntas III und den Chalkidiern Syll 77 (Michel 5) **13** vgl. no. 24$_{73}$ f. **16** zu ἔνδειξιν u. φήναντι u. ἐνδείξαντι z. 18 ff. 28. μηνύσας z. 29 cf. Pridik, De Cei insulae rebus. Diss. Dorpat 1892, 109 ff. Ziebarth, Hermes 32, 612 **19/20** τρία ergänzt Ziebarth **21** cf. z. 35 f.

καὶ - - - - τῶν - - - χρημ]||άτων μετέστω αὐτῶι. Τὸν δὲ ἐξάγοντα ἐκ Κέω μίλτον ἐξ[άγειν ἐμ πλοίωι ὧι ἂν - - - ἀποδ]|είξωσιν· ἐὰν δέ τις ἐν ἄλλωι ἐξάγηι πλοίωι, ἔνοχον [εἶναι - - - - -. Ἐὰν δέ τι ἄλ]|λο ψηφίζωνται Ἀθηναῖοι περὶ φυλακῆς τῆς μίλ[του - - - - - - - κύρια εἶ]|ναι ἃ ἂν Ἀθηναῖοι ψηφίζωνται. Ἀτέλειαν δὲ εἶναι [- - - - - - - -]|ιου ἀπὸ τοῦ μηνὸς τοῦ Ἑρμαιῶνος. Καλέσαι δὲ τοὺ[ς Ἀθηναίους ἐπὶ ξένια εἰς τὸ πρυτανεῖ]||ον. Τὴν δὲ ἔνδειξιν εἶναι Ἀθήνησι μὲν πρὸς τοὺς [ἕνδεκα, ἐν Ἰουλίδι δὲ εἰσαγωγέας εἶν]|αι τοὺς προστάτας. Ὁπόσοι δ' ἂν δόξωσιν ἐξάγειν [παρὰ τὸν νόμον, τῶν χρημάτων τὰ μὲν ἡ]|μίσεα εἶναι τοῦ δήμου τοῦ Ἰολιητῶν, τὰ δ' ἡμίσεα [τοῦ φήναντος. Ἀναγράψαι δὲ τόδε τὸ ψ]|ήφισμα τ[ὴμ] βουλὴν καὶ καταθεῖν[α]ι ἐν τῶι λιμ[ένι - - -] |

Οἵδε ἡιρέθησαν· Ἄνδρων ἐκ Κερα[μ]έων, Λυσια - - - - - - - - - - - - || Φλυεύς, Εὐφρόσυνος Παιανιεύς.

50. Vertrag zwischen Mytilene und Phokaia über gemeinsame Prägung von Goldmünzen (1. hälfte d. 4. jahrh. v. Chr.)

[*7*]ε[*18* ὄττι | δέ κε αἰ] πόλις [ἀ]μφότ[εραι *10*|*5*] γράφωισι εἰς τὰν [στάλλαν ἢ ἐκκ|ολάπ]τωισι, κύ[ρ]ιον ἔστω. Τ[ὸν δὲ κέρναν||τα τὸ] χρύσιον ὐπόδικον ἔ[μμεναι ἀμφο|τέρ]αισι ταῖς πολίεσσι, δικ[άσταις δὲ | ἔμ]μεναι τῶι μὲν ἐμ Μυτιλήναι [κέρναν|τι] ταὶς ἄρχαις παίσαις ταὶς ἐμ Μ[υτιλή|]ναι πλέας τῶν αἰμισέων, ἐμ Φώκαι δὲ [τ]||αὶς ἄρχαις παίσαις ταὶς ἐμ Φώκαι πλ[έ]|ας τῶν αἰμισέω[ν]· τὰν δὲ δίκαν ἔμμεναι, | ἐπεί κε ὠνίαυτος ἐξέλθηι, ἐν ἒξ μήννε|(σ)σι. Αἰ δέ κε καταγ[ρ]έθηι τὸ χρύσιον κέρ|ναν ὐδαρέστε[ρ]ο[ν] θέλων, θανάτωι ζαμι||ώσθω· αἰ δέ κε ἀπυφ[ύ]γηι μ[ὴ] θέλων ἀμβρ[ό]|την, τιμάτω τ[ὸ] δικαστήριον ὄττι χρῆ α|ὐτ(ο)ν πάθην ἢ κατθέ[μ]εναι, ἀ δὲ πόλις ἀναί|τιος καὶ ἀζάμιος [ἔσ]τω. Ἔλαχον Μυτιλή|ναοι πρόσθε κόπτην. Ἄρχει πρότανις ὀ || πεδὰ Κόλωνον, ἐ[μ Φ]ώκαι δὲ ὀ πεδὰ Ἀρίσ[τ]|αρχον.

---

39 Namen der athenischen gesandten **50.** Gef. in Mytilene. Στοιχηδόν. Newton, Transact. of the R. Society of Literature 8, 549 (über die zeit). IG XII_2 1. Michel 8. Hicks 94. Solmsen[3] 6. Interpretiert von Blass, Hermes 13, 382 und Dittenberger ibd. 399. Cf. Clemm, Rh. Mus. 33, 608. Bechtel, Bezz. Beitr. 5, 107. Head, Historia Numorum 558. Th. Reinach, L'anarchie monétaire et ses remèdes, Mém. de l'ac. d. inscr. et belles-lettres 1911, 353 **4** eventuelle abänderungen des beschlusses, der auf dem stein voraufging und verloren ist, sollen gültig sein, cf. CIG 2556_{73} ff. **9** in dem aus den behörden beider städte gebildeten richterkollegium sollen die behörden der stadt des angeklagten die majorität haben. Zusammentritt im jahre nach der amtsführung, da in dem jahre selbst die behörden von M. nicht nach P. (und evtl. umgekehrt) reisen können **13** „Wenn er verurteilt wird (καταγρέω = καθαιρέω), dass er mit absicht die goldmischung zu dünn hergestellt habe, ..., wenn er aber freigesprochen

51. Dienste eines rhodischen Bankiers in Delos beim Getreidekauf der Histiäenser (2. hälfte d. 3. jahrh. v. Chr.)

Ὁ δῆμος ¦ ὁ Ἱστιαέων | Ἀθηνόδωρον | Πεισαγόρου. || Οἱ ἄρχοντες εἶπαν· προβουλεῦσαι τὴν βουλὴν εἰς | τὸν δῆμον· ἐπειδὴ Ἀθηνόδωρος Πεισαγόρου Ῥόδιος | εὔνους ὢν διατελεῖ τῶι δήμωι καὶ χρείας παρέχεται | ἰδίαι τε τῶν πολιτῶν ἀεὶ τῶι δεομένωι καὶ κοινῆι τῆι πό|λει καὶ τοῖς ἀποσταλεῖσι σιτώναις ὑπὸ τῆς πόλεως || εἰς Δῆλον συνεπραγματεύθη πάντα προθύμως καὶ ἀρ|γύριον ἄτοκον προεισήνεικεν καὶ παραίτιος ἐγένετο τοῦ | τὴν ταχίστην σιτωνήσαντας ἀπολυθῆναι, ἐπίπροσθε | ποιούμενος τὸ πρὸς τὴμ πόλιν εὐχάριστον τοῦ ἰδίου λυ|σιτελοῦς· ὅπως οὖν συνειδῶσι πάντες ὅτι ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἱσ||τιαιέων ἐπίσταται τιμᾶν τοὺς εὐεργετοῦντας αὐτὸν ¦ καὶ πλείους ἀγωνισταὶ γίνωνται ὑπὲρ τῶν συμφερόντων | τῆι πόλει, ὁρῶντες τοὺς ἀξίους τιμ[ω]μένους, ἀγαθῆι τύ|χηι, δεδόχθαι τῶι δήμωι, ἐπαινέσαι Ἀθηνόδωρον Πεισαγόρου | Ῥόδιον ἐπὶ τῆι πρὸς τὴν πόλιν [ε]ὐ[ν]οίαι καὶ στεφανῶσαι θαλ||λοῦ στεφάνωι ἀρετῆς ἕνεκεν καὶ εὐνοίας τῆς εἰς τὸν | δῆμον τὸν Ἱστιαιέων· ἀναγορεῦσαι δὲ τὸν στέφανον ἐν | τῆι πομπῆι τῶν Ἀντιγονείων· ἐπιμεληθῆναι δὲ τῆς ἀναγο|ρεύσεως τὸν ἀγωνοθέτην. δοῦναι δὲ καὶ πολιτείαν αὐτῶι ¦ καὶ ἐκγόνοις κατὰ τὸν νόμον, καὶ πρόσοδον πρὸς τὴν βουλὴν || [κ]αὶ τὸν δῆμον πρώτωι μετὰ τὰ ἱερά. ἀναγράψαι δὲ τὸ ψήφισμα | [ε]ἰς στήλην λιθίνην καὶ ἀναθεῖναι παρά τε ἡμῖν εἰς τὸ ἱερὸν | [τ]οῦ Διονύσου καὶ ἐν Δήλωι εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλ[λ]ωνος, | τόπον αἰτησαμένους τὸ κοινὸν Δηλίων· τὸ δὲ ἀνάλω|μα τὸ γενόμενον εἰς τὴν ἀναγραφὴν [δ]οῦν[α]ι τὸν τα||μίαν τὸν προστατεύοντα.

Ἔδοξεν τῆι βουλῆι καὶ τῶι δήμωι· Παρμε[ν]ίων Πολυβούλου | [ε]ἶπεν· δοῦναι τόπον ἐν τῶι ἱερῶι Ἱστιαέσιν [ὃν] αἰτοῦνται | ἀνάμεσον τῶν εἰκόνων Ὀφε[--- καὶ ---]κρεῖος, | ὥστε ἀναθεῖναι στήλην ἐν ἧι εἰσι ἀν[αγεγραμμέ]ναι || αἱ τιμαὶ αἱ δεδομέναι Ἀθηνοδώρωι ὑπὸ Ἱστιαιέων. Θεοφᾶς | Κλεοσθένου ἐπεψήφισεν.

---

wird (von der todesstrafe), da unabsichtlich gefehlt habend, soll das gericht entscheiden, welche strafe er erleiden oder welche summe er bezahlen soll. **19** der vertrag tritt in gültigkeit im nächsten jahre, im jahre des abschlusses sind K. und A. prytanen; vgl. no. 4, anm. 14/15

51. Gef. in Delos, wo A. seinen wohnsitz hatte. Bull. Corr. Hell. 10, 102. Syll 245. Michel 346. Vgl. das fragment Bull. Corr. Hell. 29, 201. Ein rhodischer bankier auf Rh. hilft den σιτῶναι von Ios Bull. Corr. Hell. 28, 322; der bankier Timon aus Syrakus auf Delos IG XII_5 816. 817. Musée Belge 1907, 8. Zusammenstellung bei C. Breccia, Storia delle banche e dei banchieri nell' età classica. Riv. d. stor. ant. 1903, 107 ff. 283 ff. vgl. auch no. 58 anm. Sitonie der städte sehr häufig in den inschriften, im allgemeinen Syll. 177_{80} ff., in Euböa: Ἐφ. ἀρχαιολ. 1903, 119. Syll 509. Vgl. no. 54_{12} u. $_{71}$ u. no. 59 **22** Ἀντιγόνεια zu ehren des A. Gonatas (278—239) oder A. Doson (229—21) **31** beschluss von Delos

52. Zollprivileg der Mytilenäer im bosporanischen Reich
(mitte d. 4. jahrh. v. Chr.)

Λεύκων καὶ οἱ παῖδες α[ὐτοῦ Μυτ]|ιληναίοις ἔδοσαν τελ[εῖν πυρῶ]|ν ἑξηκοστὴν ἁπλῆν καὶ [ἐνενηκο|σ]τὴν ἀρχεῖον [μέ]χρι δέ[κα μυριά|δων μεδίμνων - - - - - - - - - - - - -].

53. Beschluss Athens zu Ehren des Königs Straton von Sidon und zu gunsten der nach Athen Handel treibenden Bürger Sidons
(mitte des 4. jahrh. v. Chr.)

--- κατασ|τ]αθῆναι? [ἐπει]δὴ ἐπεμελ[ήθη], ὅπως ὡς | [κ]άλλιστα πορευθήσονται οἱ πρέσ|βεις ὡς βασιλέα, οὓς ὁ δῆμος ἔπεμψ|εν. καὶ ἀποκρίνασθαι τῶι ἥκοντι π||αρὰ τõ Σιδωνίων βασιλέως, ὅτι καὶ | ἐς τὸν λοιπὸν χρόνον ὢν ἀνὴρ ἀγαθ|ὸς περὶ τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων οὐ|κ ἔστι ὅτι ἀτυχήσει παρὰ Ἀθηναίω|ν ὧν ἂν δέηται. εἶναι δὲ καὶ πρόξεν||ον τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων Στράτω|να τὸν Σιδῶνος βασιλέα καὶ αὐτὸν | καὶ ἐκγόνος. τὸ δὲ ψήφισμα τόδε ἀν|αγραψάτω ὁ γραμματεὺς τῆς βολῆς | ἐστήληι λιθίνηι δέκα ἡμερῶν καὶ || καταθέτω ἐν ἀκροπόλει. ἐς δὲ τὴν ἀ|ναγραφὴν τῆς στήλης δοῦναι τοὺς | ταμίας τῶι γραμματεῖ τῆς βολῆς Δ|ΔΔ δραχμὰς ἐκ τῶν δέκα ταλάντων. π|οιησάσθω δὲ καὶ σύμβολα ἡ βολὴ πρ||ὸς τὸν βασιλέα τὸν Σιδωνίων, ὅπως | ἂν ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων εἰδῆι ἐάν τι | πέμπηι ὁ Σιδωνίων βασιλεὺς δεόμ|ενος τῆς πόλεως, καὶ ὁ βασιλεὺς ὁ Σ|ιδ[ω]νίων εἰδῆι ὅταμ πέμπηι τινὰ ὡ||ς αὐτὸν ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων. καλέσα|ι δὲ καὶ ἐπὶ ξένια τὸν ἥκοντα παρὰ | τõ Σιδωνίων βασιλέως ἐς τὸ πρυτα|νεῖον ἐς αὔριον.

Μενέξενος εἶπεν· τὰ μὲν ἄλλα καθά||περ Κηφισόδοτος· ὁπόσοι δ' ἂν Σιδω|νίων, οἰκõντες ἐς Σιδῶνι καὶ πολι|τευόμενοι, ἐπιδημῶσιν κατ' ἐμπορ|ίαν Ἀθήνησι, μὴ ἐξεῖναι αὐτὸς μετ|οίκιον πράττεσθαι μηδὲ χορηγὸν || μηδένα καταστῆσαι, μηδ' εἰσφορὰν | μηδεμίαν ἐπιγράφεν.

---

52. Gef. in Mytilene. IG XII_2 3. Syll 914. Handelsbeziehungen des Pontus mit Athen: no. 54. Syll 129. 194, mit Rhodos: s. die gestempelten rhodischen Amphorenhenkel, cf. meine diss. De inscriptionibus quae in Rhodiorum vasculis leguntur, Gött. 1907 (dazu Klio 1912, 249), vgl. auch E. v. Stern, Klio 1909, 149, mit Kos: Ath. Mitt. 30, 174. 175 **1** L. regierte bis 347, seine söhne Spartokos u. Pairisades 347—42, P. allein 342—09 v. Chr. **3** die nicht privilegierten bezahlten $^1/_{30}$, die Athener hatten atelie. Demosth. XX 31. 32. **4** nach Ditt. wurde entweder für die ersten 100000 M. $^1/_{60}$ + $^1/_{90}$ bezahlt, für den rest $^1/_{90}$ oder für die ersten 100000 $^1/_{90}$, für den rest $^1/_{60}$ **53.** Gef. bei dem Parthenon. IG II_1 86. Syll 118. Michel 93. Hicks 111. Sidonische getreidegrosskaufleute in Oropos Syll 547, in Chalkis Ἐφημ. ἀρχαιολ. 1903, 119. Κοινὸν τῶν Σ. im Piräus (ca. 200) IG II_5 p. 161 no. 615c. Tyrische kaufleute in Athen IG II_1 170, in Oropos Syll 547; Tyrier in Delos Bull. Corr. Hell. 4, 69—71. Michel 998: ἡ σύνοδος τῶν Τυρίων

54. Athenische Ehrenbeschlüsse für einen Grosskaufmann (nach 330 v. Chr.)

II B

Θεο[ί.] | Ἐπ᾽ Ἀντικλ[έ]ους ἄρχοντος, ἐπὶ τῆς Αἰγεῖδος πέμπτ|ης πρυτανείας, ἧι Ἀντιφῶν Κοροίβου Ἐλευσί(νιος) ἐγρα|μμάτευεν, ἑνδεκάτηι, τετάρτηι καὶ τριακοστῆι τῆς πρυταν||είας· τῶμ προέδρων ἐπεψήφιζεν Φίλυλλος Ἐλευσί(νιος)· | Δημοσθένης Δημοκλέους Λαμπτρεὺς εἶπεν· ἐπειδ|ὴ Ἡρακλείδης Σαλαμίνιος διατελεῖ φιλοτιμούμ|ενος πρὸς τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων καὶ ποιῶν ὅτι δ|ύναται ἀγαθόν, [κ]αὶ πρότερόν τε ἐπέδωκεν ἐν τῆι σ||πανοσιτίαι : ΧΧΧ : μεδίμνους πυρῶν : Π : δράχμου|ς πρῶτος τῶν καταπλευσάντων ἐνπόρων· καὶ πάλιν, | ὅτε αἱ ἐπιδόσεις ἦσαν, ἐπέδωκε : ΧΧΧ : δραχμὰς εἰ|ς σιτωνίαν, καὶ τὰ ἄλλα διατελεῖ εὔνους ὢν καὶ φι|λοτιμούμενος πρὸς τὸν δῆμον, δεδόχθαι τῶι δήμω||ι, ἐπαινέσαι Ἡρακλείδην Χαρικλείδου Σαλαμίνι|ον καὶ στεφανῶσαι χρυσῶι στεφάνωι εὐνοίας ἕνεκ|α καὶ φιλοτιμίας τῆς πρὸς τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων. | εἶναι δ᾽ αὐτὸν πρόξενον καὶ εὐεργέτην τοῦ δήμου | τοῦ Ἀθηναίων αὐτὸν καὶ ἐγγόνους, εἶναι δ᾽ αὐτοῖς || καὶ γῆς καὶ οἰκίας ἔγκτησιν κατὰ τὸν νόμον· καὶ σ|τρατεύεσθαι αὐτοὺς τὰς στρατείας καὶ εἰσφέρε|ιν τὰς εἰσφορὰς μετὰ Ἀθηναίων. ἀναγράψαι δὲ τόδ|ε τὸ ψήφισμα τὸν γραμματέα τὸν κατὰ πρυτανείαν | καὶ τοὺς ἄλλους ἐπαίνους τοὺς γεγενημένους αὐ||τῶι ἐν στήληι λιθίνει καὶ στῆσαι ἐν ἀκροπόλει· ε|ἰς δὲ τὴν ἀναγραφὴν τῆς στήλης δοῦναι τὸν ταμία|ν ΔΔΔ δραχμὰς ἐκ τῶν εἰς τὰ κατὰ ψηφίσματα ἀναλισ|κομένων τῶι δήμωι.

I C

Τηλέμαχος Θεαγγέλου Ἀχαρνεὺς εἶπεν· ἐπειδὴ Ἡρ||ακλείδης Σαλαμίνιος ἐπέδωκεν τὸν σῖτον τῶι δή|μωι πεντέ-

---

ἐμπόρων καὶ ναυκλήρων (dazu A. Wilhelm, Beitr. p. 163 no. 142) **3. 4** es handelt sich um eine athenische gesandtschaft zum grosskönig **19** ff. tesserae hospitales **30** ff. die hier gekennzeichneten Sidonier sind keine metöken, zu ἐπιδημῶσιν vgl. no. 55a z. 5. 6 mit anmerkung

54. Stele mit 5 beschlüssen für Herakleides, gef. auf der Akropolis. Die ziffern geben die zeitliche reihenfolge der beschlüsse an *I A*: das volk beauftragt den rat ein probuleuma betr. ehrung des H. zu machen, *I B* das probuleuma, *I C* der volksbeschluss, *II A* probuleuma für einen zweiten volksbeschluss *II B* zweiter volksbeschluss (nur dieser mit vollständigem präskript). IG II$_5$ p. 52 no. 179b. Syll 152. Michel 110. Roberts II 45. Vgl. v. Wilamowitz, Commentariolum gramm. IV 24. Ueber die machtstellung der grosskaufleute in Athen v. Wilamowitz, Aristot. u. Athen 2, 378. 379, andere inschriften dieser art aus athen, IG II$_1$ 143. 170. 195. Michel Suppl. 1497, Syll 547 (Oropos), Ἐφημ. ἀρχαιολ. 1903, 123 (Chalkis) Michel 386 (Delos), IG XII$_7$ 11 (Amorgos), Syll 548 (Ephesos), auch der reiche Protogenes Syll 226 ist getreidegrosskaufmann **7** aus Cypern, ein Salaminier, der ägyptisches getreide einführt, IG II$_1$ 143, cf. auch Syll 551 **10** auf die getreidenot der jahre 330—326 beziehen sich IG II$_1$ 194—197

δραχμον πρῶτος τῶν καταπλευσάντων ἐ|μπόρων ἐπ' Ἀριστοφῶντος ἄρχοντος, ἐψηφίσθαι τῶ|ι δήμωι, ἐπαινέσαι Ἡρακλείδην Χαρικλείδου Σαλ|αμίνιον, καὶ στεφανῶσαι αὐτὸν χρυσῶι στεφάνωι || φιλοτιμίας ἕνεκα τῆς εἰς τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίω|ν· ἐπειδὴ δὲ καταχθεὶς ὑπὸ Ἡρακλεωτῶν πλέων Ἀθή|ναζε παρειρέθη τὰ ἱστία ὑπ' αὐτῶν, ἑλέσθαι πρεσβ|ευτὴν ἕνα ἄνδρα ἐξ Ἀθηναίων ἁπάντων, ὅστις ἀφικόμενος ε|ἰς Ἡράκλειαν ὡς Διονύσιον ἀξιώσει ἀποδοῦναι τ||ὰ ἱστία τὰ Ἡρακλείδου καὶ τὸ λοιπὸν μηδέν' ἀδικε|ῖν τῶν Ἀθήναζε πλεόντων· καὶ ταῦτα ποιῶν τά τε δί|καια ποιήσει καὶ οὐθενὸς ἀτυχήσει τοῦ δήμου [το]ῦ Ἀ|[θηναίων] τῶν δικαίων. δοῦναι δὲ τῶι αἱρεθέντι πρεσβευ|τεῖ εἰς ἐφόδια τὸν ταμίαν τοῦ δήμου : 𐅄 : δραχμὰς ἐκ τῶ||ν κατὰ ψηφίσματα ἀναλισκομένων τῶι δήμωι. εἱρέθ|η πρεσβευτὴς Θηβαγένης Ἐλευσίνιος.

I A

Τηλέμαχος Θεαγγέλου Ἀχαρ(νεὺς) εἶπεν· ἐψηφίσθαι τῶι | δήμωι, τὴν βουλὴν προβουλεύσασαν ἐξενεγκεῖν ε|ἰς τὴν πρώτην ἐκκλησίαν περὶ Ἡρακλείδου, καθ' ὅτ||ι εὑρήσεται ἄν τι δύνηται ἀγαθὸν παρὰ τοῦ δήμου | τοῦ Ἀθηναίων.

I B

Κηφισόδοτος Εὐαρχίδου Ἀχαρνεὺς εἶπεν· περὶ ὧν ὁ | δῆμος προσέταξεν τῆι βουλῆι προβουλεῦσαι περ|ὶ Ἡρακλείδου τοῦ Σαλαμινίου, δεδόχθαι τῆι βουλ||ῆι, ἐπειδὴ Ἡρακλείδης καταπλεύσας Ἀθήναζε σῖτ|ον ἄγων ἐπέδωκεν τῶι δήμωι τρισχιλίους μεδίμν|ους πέντε δραχμῶν ἕκαστον, τοὺς προέδρους, οἳ ἂν λάχωσι|ν προεδρεύειν εἰς τὴν πρώτην ἐκ(κ)λησίαν προσαγα|γεῖν Ἡρακλείδην πρὸς τὸν δῆμον καὶ χρηματίσαι, || γνώμην δὲ ξυμβάλλεσθαι τῆς βουλῆς εἰς τὸν δῆμο|ν, ὅτι δοκεῖ τῆι βουλεῖ, ἐπαινέσαι Ἡρακλείδην Χα|ρικλείδου Σαλαμίνιον καὶ στεφανῶσαι χρ|υσῶι στεφάνωι ἀπὸ 𐅅 δραχμῶν· εἶναι δ' αὐτῶι καὶ εὑ|ρέσθαι παρὰ τοῦ δήμου ὅτι ἂν δύνηται ἀγαθόν, ὅπως ἂ||ν [κ]αὶ οἱ ἄλλοι φιλοτιμῶνται εἰδότες ὅτι τιμᾶι καὶ στεφανοῖ ἡ βουλὴ τοὺς φ|ιλοτιμουμένους.

II A

Φυλεὺς Παυσανίου Οἰναῖος εἶπεν· ἐπειδὴ Ἡρακλείδης Σαλαμίνιος καταπλεύ|σας Ἀθήναζε σῖτον ἄγων ἐπ' Ἀριστοφῶντος ἄρχοντος ἐπέδωκεν τῶι δήμωι ΧΧΧ με|δίμνους π(εντε)δράχμους, καὶ διὰ ταῦτα ὁ δῆμος ἐψηφίσατο αὐτῶι τὴν βουλὴν προβου||λεύσασαν ἐξενεγκεῖν εἰς τὸν δῆμον, καθ' ὅτι εὑρήσεται ἄν τι δύνηται ἀγαθὸν παρὰ | τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων, καὶ πάλιν ἐπ' Εὐθυκρίτου ἄρχοντος ἐπέδωκεν εἰς

32 330/29 v. Chr **37** vgl. Athen. Mitt. 30, 174$_{33}$ ff.: ausübung des prisenrechtes im Pontus an koischen schiffen **39** der tyrann D. von H. am Pontus **71** 328/7 v. Chr.

σιτωνίαν XXX δ|ραχμάς, δεδόχθαι τῆι βουλῆι, τοὺς προέδρους, οἳ ἂν λάχωσι προεδρεύειν εἰς τὴν κυρίαν | ἐκκλησίαν, προσαγαγεῖν Ἡρακλείδην πρὸς τὸν δῆμον καὶ χρηματίσαι, γνώμην δὲ ξυ|μβάλλεσθαι τῆς βουλῆς εἰς τὸν δῆμον, ὅτι δοκεῖ τῆι βουλῆι, ἐπαινέσαι Ἡρακλείδην || Χαρικλείδου Σαλαμίνιον καὶ στεφανῶσαι χρυσῶι στεφάνωι ἀπὸ : ΓΗ : δραχμῶν. | εἶναι δ' αὐτῶι καὶ εὑρέσθαι ἀγα[θ]ὸ[ν πα]ρὰ τοῦ δήμου, ὅτου ἂν δοκεῖ ἄξιος εἶναι, ὅπως | ἂν καὶ οἱ ἄλλοι ἐθέλωσι [ἑτοίμ]ω[ς εὐεργετεῖν τὴν βου]λὴν καὶ τὸν δῆ[μ]ο[ν], ὁρῶντες | τοὺς φιλοτιμουμέ[νους - τὴν βουλὴν καὶ τὸν] δῆμον | - πάσ[η]ς || ἀ[ξιοῦσθαι - - - - - - - -]

corona	*corona*	*corona*	*corona*
Ὁ δῆμος	Ὁ δῆμος	Ἡ βουλή	Ἡ βουλή

55. Ehren- und Weihinschriften aus Delos von kaufmännischen und ähnlichen Vereinen (2. hälfte d. 2. und anfang d. 1. jahrh. v. Chr.)

a. Ζήνωνα Ζήνωνος Μαραθώνιον | ἐπιμελητὴν Δήλου γενόμε|νον Ῥωμαίων καὶ Ἀθηναίων καὶ | τῶν ἄλλων Ἑλλήνων οἱ κατοι||κοῦντες ἐν Δήλωι καὶ ἔμποροι | καὶ ναύκληροι οἱ καταπλέοντες | εἰς τὴν νῆσον ἀρετῆς ἕνεκεν | καὶ δικαιοσύνης, Ἀπόλλωνι.

b. Ῥωμαίων οἱ εὐεργετηθέντες ναύκληροι | καὶ ἔμποροι ἐν τῆι γενομένηι καταλή|ψει Ἀλεξανδρείας ὑπὸ βασιλέως | Πτολεμαίου θεοῦ Εὐεργέτου || Λόχον Καλλιμήδου, τὸν συγ-

---

55. Ein bild des delischen handels vor 166 v. Chr. entwirft, namentlich auf grund von proxeniedekreten Homolle, Archives des missions scientifiques et littéraires 3. série t. 13 (1887), 420, vgl. v. Schoeffer, De Deli insulae rebus (Berl. Stud. f. klass. Philol. IX_1) 106, ders., Pauly-Wissowa IV_2 2484. Für die zeit nach 166, in der D. wieder den Athenern gehörte und ein den interessen des römischen grosshandels dienender stapelplatz und freihafen war, sind namentlich die inschriften der vereine von bedeutung, die in den bänden des Bull. Corr. Hell. publiziert sind. Zusammenstellung aller griech. vereine von handeltreibenden bei Poland, Griech. Vereinswesen (Preisschr. d. Jablonowskischen Gesellschaft 1909) 106 ff. und anhang, besonders 595 ff. *a* Bull. Corr. Hell. 8, 175 (gegen mitte d. 1. jahrh. v. Chr.) Uebersicht über die vorkommenden formeln bei E. Kornemann, De civibus Romanis in provinciis consistentibus (Berol. 1892) 57 f. Append. 99 ff. Schulten, De conv. civ. Rom. (Berol. 1892) 38 ff. 130 f. Ueber Römer und Italiker in Delos Bull. Corr. Hell. 8, 75 ff. 36, 1 ff. **5** es kommt auch die formel vor: καὶ οἱ παρεπιδημοῦντες ἔμποροι καὶ ναύκληροι z. b. Bull. Corr. Hell. 3, 151. 157 *b* Homolle, Bull. Corr. Hell. 8, 107. OGI 135; vgl. OGI 133. Sitz des vereins in Alexandria, seine mitglieder treiben handel nach Delos **3** gemeint ist die einnahme A.s 127 v. Chr., cf. Homolle **4** Ptolemaios VIII E. II 146—116

γενῆ βασι|λέως Πτολεμαίου καὶ βασιλίσσης | Κλεοπάτρας, ἀρετῆς ἕνεκεν καὶ | εὐεργεσίας τῆς εἰς ἑαυτούς, | Ἀπόλλωνι.

c. α

Τὸ κοινὸν Βηρυτίων τῶν ἐν Δήλωι ἐμπόρων | καὶ ναυκλήρων καὶ ἐγδοχέων τὸν δῆμον | τὸν Ἀθηναίων ἀρετῆς ἕνεκεν καὶ εὐνοίας | ἧς ἔχων διατελεῖ εἰς αὐτο[ύς], Ἀπόλλωνι. ||

Vacat

ἄρχοντος Ἀθήνησιν Νικοδήμου, | ἀνέθηκεν

β

Βασιλέα Ἀντίοχον Ἐπιφανῆ Φιλομήτορα | Καλλίνικον τὸν ἐγ βασιλέως Δημητρίου | ὁ δῆμος Λαοδικέων τῶν ἐν Φοινίκη(ι) τῆς ἱερᾶς | καὶ ἀσύλου τὸν ἑαυτοῦ σωτῆρα καὶ εὐερ||γέτην, Ἀπόλλωνι.

Ἐπ' ἄρχοντος Πολυκλείτου, ἐπὶ ἐπιμελητοῦ δὲ | τῆς νήσου Διονυσίου τοῦ Νίκωνος Παλληνέως.

d. Μελέαγρον Ζμερτομάρου | Νικαιέα οἱ καταπλέοντες | εἰς Βιθυνίαν ἔμποροι καὶ | ναύκληροι [φιλα]γαθίας ἕνεκεν || τῆς εἰ[ς ἑα]υτούς, | Ἀπόλλωνι, Ἀρτέμιδι, Λητοῖ.

56. Normalmasse von Assos (4. jahrh. v. Chr.)

[Τ]ὰ σκεύεά ἐσσι δαμόσια ἐπὶ | ἀγορανόμω Μεγιστία Σωγε-νεί|ω : ἡμιμέδιμνοι χάλκιοι τρεῖς, | ἡμίεκτα ἐννέα : διχοίνικα δέ||[κ]α : χοίνικες ἔπτα : τρίχοα | [χ]άλκια τέσσαρα, ἡμίχοον : ἄλ|[λο ἡμ]ίχοον χώναν ἔχον : στα||[θμὰ χά]λκι[α·] τάλαντα τρί[α, --- || ------- π]εντάμναον, --------- ε ------

---

v. Chr.) **5** συγγενής höchster rang am hofe der Ptolemäer, nachweise OGI 104 anm. 2 *c* α vom jahre 122/1 stand rechts, β vom jahre 110/09 links auf der vorderseite einer basis. Bull. Corr. Hell. 31 p. 444 no. 34—35. Auf grund dieser inschriften beweist P. Roussel, Bull. Corr. Hell. 35, 433 ff. die identität von Berytos und Laodikeia in Phönicien. Der verein nennt sich nur einmal in einer delischen inschrift, Bull. Corr. Hell. 1, 285 no. VII = OGI 247: οἱ ἐν Λα[οδικείαι] τῆι ἐν Φοινίκηι ἐγδοχεῖς καὶ να[ύκληροι]. (187—175 a. Chr.) Damals hatte er also in Delos noch nicht festen fuss gefasst. Meistens bezeichnet er sich auf den inschriften auch mit dem namen Ποσειδωνιασταί. Uebersicht bei Poland a. a. O. p. 560 no. 168 a—n. p. 601 no. 86 α 2 die ἐγδοχεῖς besorgen das verladen der waren in die schiffe und aus den schiffen, OGI 140: ἡ σύνοδος τῶν ἐν Ἀλεξανδρείαι πρεσβυτέρων ἐγδοχέων β 1 Antiochos VIII (Pauly-Wissowa I_2 sp. 2480 no. 31) *d* Bull. Corr. Hell. 4, 222 no. 15. OGI 344. Sitz des vereins in Delos, er treibt handel nach Bithynien **56** Gef. auf der akropolis von Assos, nahe dem Athenetempel, Papers of the American School of class. Stud. at Athens 1, 4. Syll 501. Vgl. den athenischen beschluss über normalmasse (103/2 v. Chr.) IG II_1 476. Michel Suppl. 1501, besonders z. 7 ff. **1** τά mit der kraft von τάδε **2** agoranomen weihen Getreidemasse IG III_1 98. Lebas-Foucart II 241 b, cf. Syll 508

57. Ein- und Ausfuhr in Kyparissia (4. oder 3. jahrh. v. Chr.)

[Θε]ός. | Ẹ[ἴ]τίς κα ἐσάγηι εἰς τὰν τῶν Κυπαρισσιέ|ω̣ν χώραν ἐπεί κα ἐξέληται τὰ ἐμπόρια, ἀπ[ο]|γραψάσθω ποτὶ τοὺς πεντηκοστολόγ[ου]||ς καὶ καταβαλέτω τὰμ πεντηκοστὰν π[ρὶ]|ν ἀνάγειν τι ἢ πωλεῖν· εἰ δὲ μή, ἀποτεισά|τω δεκαπλόαν. ὅτι δέ τίς κα ἐξάγηι κατὰ | θάλασσαν, ἀπογραψάμενος ποτὶ τοὺς | πεντηκοστολόγους καὶ καταβαλὼν τὰ||ν πεντηκοστὰν ἀντιθέσθω, παρακαλέ|σας τὸμ πεντηκ̣οστολόγον, πρόσθεν | δὲ μὴ ἀντιθέσθω· εἰ δὲ μή, ἀποτεισάτω | δεκαπλόαν τὰν πεντηκοστὰν κατ[ὰ τ|ὰ]ν σύγγραφον. εἰ δέ τίς κα ὀλιγοτιμάσηι, || [ἐπ]ικαθι̣ξεῖται ὁ πεντηκοστολόγο[ς | ὧν κα] χρ̣ήζηι κατὰ τὰν σ̣ύνγραφο[ν].

58. Dekret von Olbia über den Goldmünzenverkehr (anfang d. 4. jahrh. v. Chr.

[Εἰς Βο]ρυσσθένη εἰσπλεῖν τὸν βου|[λόμε]νον κατὰ τάδε· ἔδοξε βουλῆι | [καὶ δή]μωι· Κάνωβος Θρασυδάμαντο[ς | εἶπ]ε· εἶναι παντὸς χρυσίου ἐπισήμο || [κ]αὶ ἀργυρίο ἐπισήμου εἰσαγωγὴ[ν | κ]αὶ ἐξαγωγήν· ὁ δὲ θέλων πωλεῖν [ἢ | ὠν]εῖσθαι χρυσίον ἐπίσημον ἢ ἀργύ|[ριο]ν ἐπίσημον πωλείτω καὶ ὠνείσθ[ω | ἐπὶ] τοῦ λίθου τοῦ ἐν τῶι ἐκκλησιασ[τη||ρίωι·] ὅ[ς] δ' ἂν ἄλλοθι ἀποδῶται ἢ πρίη[ται, | φευ]ξεῖται ὁ μὲν ἀποδόμενος το[ῦ πω|λουμέν]ου ἀργυρίου, ὁ δὲ πριάμενος τῆ[ς | τιμῆς] ὅσου ἐπρίατο. πωλεῖν δὲ καὶ ὠν[εῖ|σθαι] πάντα πρὸς τὸ νόμισμα τὸ τῆ[ς || πόλ]εως, πρὸς τὸν χαλκὸν καὶ τὸ ἀργύριο[ν| τὸ] Ὀλβιοπολιτικόν· ὃς δ' ἂν πρὸς ἄλλο [ἀ|ποδ]ῶται ἢ πρίηται, στερήσεται ὁ μὲν [ἀπ|οδ]όμενος ὃ ἂν ἀποδῶται, ὁ δὲ πριάμ[ε|ν]ος ὅσου ἂν πρίηται· πράξονται δὲ τὸ[ς || πα]ρὰ τὸ

---

57. Gef. in Kyparissia. Colin, Bull. Corr. Hell. 21, 574. IG V_1 1421. Syll 936. Dialektinschr. IV p. 757 no. 44. Inscr. jur. 2. série 2. 3 p. 340 **15** von ἐπικαθικνεῖσθαι; davon auch Hesych: καθίξεσθε· καθάψεσθε, κρατήσετε (corr. Ditt. aus καθάψασθε, κρατήσατε) Ditt., cf. ἐπιλαμβάνειν Demosth. 21, 133. Colin von ἐπικαθίζομαι **58** Gef. in dem dorf Anadoli-Kavak, an der asiatischen küste des thrakischen Bosporus. Die inschrift war wahrscheinlich in Hieron am eingang des Pontus aufgestellt. Latyschev, Inscr. or. sept. Ponti Euxini I 11 (Addenda p. 219). Syll 546. Michel 336. Inscr. jur. II p. 333 ff. Weitergehend ist das bankmonopol von Byzanz Ps. Aristot. Oeconom. II 3 p. 1346 b 24. Vgl. auch die öffentlichen banken von Pergamon OGI 484 und Mylasa OGI 515. Zusammenstellung über öffentliche banken Bull. Corr. Hell. 20, 531 und B. Keil, Anonymus Argentinensis p. 79 anm. 1. Sonstige inschriften zum handel: Chios: Marktgesetz, Oesterr. Jahresh. 12, 142; Gesetz über den wollverkauf, ibd 14, beiblatt 52. Delos: Verkauf von holz und kohle, Bull. Corr. Hell. 1907, 46; Athen: Beschränkung des zwischenhandels, zeit Hadrians, Oesterr. Jahresh. 12, 146. Palmyra, 2. und 3. jahrh. n. Chr., OGI 629. 632. 633. 638. 641. 646. CIG 4485 ff. Cagnat, Inscr. Graec. ad res Rom. pertin. III 1045. 1050 ff. 1056 **1** Borysthenes heisst hier der hafen von Olbia **19** ff. der staat verpachtet das recht, die strafgelder einzutreiben, an privatpersonen, zu dem wort ὠνά = τέλος vgl. no. 29

ψήφισμά τι παρανομόντας | ο[ἱ] ἂν τὴν ὠνὴν πρίωνται τῶν παρανο|μησάντων δίκηι καταλαβόντε[ς]. | τὸ δὲ χρυσίον πωλεῖν καὶ ὠνεῖσθ[αι, τ|ὸ]ν μὲν στατῆρα τὸν Κυζικηνὸν [ἐνδεκ||ά]το ἡμιστατήρο, καὶ μήτε ἀξιώτερο[ν | μή]τε τιμιώτερον, τὸ δ᾽ἄλλο χρυσίον τὸ [ἐ|πίσ]ημον ἅπαν καὶ ἀργύριον τὸ ἐπίση[μον] | πωλεῖν καὶ ὠνεῖσθαι, ὡς ἂν ἀλλ[ήλους] | πείθωσι. τέλος δὲ μηδὲν [πράττειν μήτε || χ]ρυσίου ἐπισήμου μήτ᾽ ἀργυ[ρίου ἐπισή|μου] μήτε πω[λ]όντα μήτ᾽ [ὠνούμενον --------|-----

59. Gesetz von Samos über die Beschaffung von Brotkorn aus öffentlichen Mitteln (anfang d. 2. jahrh. v. Chr.)

.ν τῶ[ν εὐπ]ορωτάτων. τὴν δὲ ἀπόδειξιν ποιείσθω[σαν] | τοῦ μηνὸς τοῦ Κρονιῶνος ἐν τῆι δευτέραι τῶν ἐκ[κλησι]ῶν. συναγέτωσαν δὲ τὴν ἐκκλησίαν οἱ πρυτάνει[ς ἐν τῶι] | θεάτρωι καὶ κελευέτωσαν τοὺς ἐκκλησιάζοντα[ς κα]||τὰ χιλιαστὺν καθίζειν, σημεῖα ποιήσαντες καὶ τ[όπον] | διορίσαντες ἑκάστηι τῶν χιλιαστύων· ὃς δ᾽ ἂν ἀπει|θῆι καὶ μὴ καθίζη ἐν τῆι ἑαυτοῦ χιλιαστύι, ζημιούτω|σαν στατῆρι πατρίωι. ἐὰν δὲ ἀδίκως ἐζημιῶσθαι φῆι, | παραγραφάσθω, καὶ ἡ κρίσις γινέσθω ἐν τῶι πολιτικῶι δι||καστηρίωι ἐν ἡμέραις εἴκοσι. γινέσθω δὲ καὶ ἡ προβολὴ | καὶ ἡ χειροτονία ὑπ᾽ αὐτῶν τῶν χιλιαστήρων.

---

24 der kyzikenische goldstater soll $10^1/_2$ silberstatere von Olbia gelten; möglich ist auch die lesung [δωδεκά]το Dittenberger, Hermes 16, 189 anm. 6 **59.** Die inschrift steht auf der linken nebenseite des unterteiles eines rechteckigen marmorpfeilers und ist 1903 in Tigani innerhalb des stadtbereiches des alten Samos gefunden. Publikation von von Th. Wiegand u. v. Wilamowitz-Moellendorf, Sitzungsber. d. Preuss. Akad. d. Wiss. 1904, 917 mit übersetzung und kommentar. Vgl. Thalheim, Hermes 39, 604 und A. Wilhelm, Wiener Eranos (1909) 125. Das volk von Samos will die getreidevorräte, die aus dem zwanzigsten der Hera in Anaia einkommen, der göttin zu dem festen preise von $5^1/_3$ drachmen pro scheffel abkaufen und an die bürger zu festem preise abgeben. Das erforderliche geld wird durch „beiträge“ d. h. direkte besteuerung der bürger aufgebracht auf der vorder- und rechten nebenseite des steines sind namen von bürgern mit angabe der gezahlten beiträge, meistens von 100 drachmen erhalten. Das so gewonnene kapital wird hypothekarisch angelegt. Die μελεδωνοί (= dem attischen ἐπιμεληταί) sorgen dafür, dass die hypothekenzinsen eingehen und überweisen sie den kornverwaltern. Diese besorgen den einkauf des getreides der göttin. Beliebt der demos noch weiteren getreideeinkauf, so besorgt ihn ein σιτώνης. Aber es kann das getreide auch so beschafft werden (z. 47 ff.), dass die kornverwalter auf eigene gefahr zinserträgnisse an getreidegrosshändler ausleihen, die die vorteilhaftere geschäftslage auf einem fremden markt ausnutzen und der stadt unter günstigeren bedingungen getreide verschaffen. So A. Wilhelm, der προλαβεῖν z. 49 nicht mit ἀργύριον verbindet und mit „zuvorkommen“ übersetzt; σῖτον καταστῆσαι z. 50. 33 übersetzt er „getreide liefern“. Die wahl der μελεδωνοί, die prüfung der pfänder und bürgschaften und das ausmessen des getreides an die bürger geschieht in den chiliastyen **10/11** ἡ προβολὴ καὶ ἡ χειροτονία „die be-

ἐν ταύτηι | δὲ τῆι ἐκκλησίαι δοκιμαζέτωσαν αἱ χιλιαστύες καὶ τὰ | ὑποθήματα καὶ τοὺς ἐγγύους. ἃ δ' ἂν δοκιμάσωσιν ὑ|ποθέματα καὶ οὓς ἂν δοκιμάσωσιν ἐγγύους καταγρα||φέτωσαν οἱ πρυτάνεις εἰς τὰ δημόσια γράμματα. ὁ|μοίως δὲ καὶ τοὺς ἀποδειχθέντας μελεδωνοὺς κατα|χωριζέτωσαν εἰς τὰ δημόσια γράμματα. ὅταν δὲ [ἡ] | χειροτονία μέλλη γίνεσθαι, ὁ τῆς πόλεως κῆρυξ ἐπε[υ]|ξάσθω, τοῖς χειροτονήσασιν οὓς νομίζουσιν βέλτιστα || προστήσεθαι τῶν χρημάτων ἄμεινον εἶναι.

οἱ δὲ ἀπο|δειχθέντες εἰσπρασσέτωσαν τὸν τόκον παρὰ τῶν δε|δανεισμένων καὶ διαγραφέτωσαν τοῖς ἐπὶ τοῦ σίτου κε|χειροτονημένοις ἀνδράσιν. ἐκεῖνοι δὲ ἀγοραζέτωσαν | σῖτον τὸν ἀπὸ τῆς εἰκοστῆς ἀπομετρούμενον || τῆς ἐξ Ἀναίων, διδόντες τῆι θεῶι τιμὴν μὴ ἐλάσσονα | ἧς πρότερον ὁ δῆμος τέταχεν [δραχμὰς] πέντε καὶ δύ' ὀβο|λούς. τὸ δὲ ὑπεραῖρον ἀργύριον, ἐὰμ μὲν μὴ δόξηι τῶι δή|μωι σιτωνεῖν, τηρείτωσαν αὐτοὶ μέχρι ὅτου ἕτεροι ἀποδει|χθῶσιν ἐπὶ τοῦ σίτου· εἶτεν διαγραφέτωσαν ἐκείνοις. ἐὰν δὲ || δόξηι σιτωνεῖν, ἀποδιαγραφέτωσαν παραχρῆμα τῶι κε|χειροτονημένωι σιτώνη.

ἐκεῖνος δὲ ἀγοραζέτω τὸν σῖ|τον ἐκ τῆς Ἀναιείτιδος χώρας ὃν τρόπον ἂν νομίζη | λυσιτελέστατα καταστήσειν τῆι πόλει, ἐὰμ μή ποθεν ἄλλο|θεν λυσιτελέστερον φαίνηται τῶι δήμωι σιτωνεῖν. εἰ δὲ μή, γε||νέσθω ὃν τρόπον ἂν δόξη τῶι δήμωι. προτιθέτ[ω]σαν δὲ περ[ὶ] | τούτου καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν οἱ πρυτάν[εις] ο[ἱ τὸ]ν μῆνα τὸν | Ἀρτεμισιῶνα πρυτανεύοντες, ποιησάμενοι προγραφήν.

ἀ|ποδεικνύτω δὲ ὁ δῆμος καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἐν τῆι πρώτη | τῶν ἀρχαιρεσιῶν μετὰ τὸ καταστῆσαι τὰς χειροτονητὰς || ἀρχὰς ἄνδρας δύο, ἐξ ἑκατέρας φυλῆς ἕνα, τοὺς ἐσο-|μένους ἐπὶ τοῦ σίτου, μὴ ἐλάσσονα οὐσίαν ἔχοντα ἑκάτερον | ταλάντων τριῶν. οὗτοι δὲ παραλαβόντες τὸν τόκον παρὰ | τῶν μελεδωνῶν διδότωσαν τὴν τιμὴν τοῦ σίτου καὶ ἐ|άν τι ἄλλο δαπάνημα γίνηται, παραμετρείσθωσαν δὲ || καὶ τὸν σῖτον. ἀποδεικνύτω δὲ καὶ σιτώνην ὁ δῆμος ἐν | τῆι αὐτῆι ἐκκλησίαι, μὴ ἐλάσσονα οὐσίαν ἔχοντα τα|λάντων δύο.

γινέσθω δέ, ἐὰν δόξηι, καὶ μίσθωσις τοῦ ἀρ|γυρίο[υ] τοῦ ἐκ τοῦ τόκου, ἐάν τινες βούλωνται ὑποθέμα|τα δόντες ἀξιόχρεα καὶ διεγγυήσαντες προλαβεῖν || καὶ λυσιτελέστερον καταστῆσαι τὸν σῖτον. τὴν δὲ δ[ι]||εγγύησιν ποιείσθωσαν οἱ ἄνδρες οἱ χειροτονηθέντες ἐπ[ὶ] | τοῦ σίτου κινδύν[ω]ι τῶι ἑαυτῶν.

anstandung und die abstimmung darüber“ **13** auf dem stein ἐγγυου . ς **24** vor dem letzten νον rasur von 5 stellen **26** die eingeklammerte stelle ist auf dem stein freigelassen **35** ff. „Eine vorlage hierüber sollen alljährlich die Prytanen des Monats Artemision machen und vorher auf die Tagesordnung setzen.“ Wil. **46** die beiden ersten stellen der zeile sind auf dem stein freigelassen.

τὸν δὲ συναγορασθέν|τα πάντα διαμετρείτωσαν τοῖς πολίταις κατὰ χιλι|αστὺν τοῖς ἐπιδημοῦσιν, μετροῦντες ἑκάστωι τὸμ μῆ||να δωρεὰν μέτρα δύο. ἀρχέσθωσαν δὲ τῆς διαμετρήσ[ε]|ως μηνὸς Πελυσιῶνος καὶ μετρείτωσαν ἑξῆς ἐφ᾽ ὅσοις | ἂν ἐκποιῆι μῆνας· ἑτέρωι δὲ ὑπὲρ ἑτέρου μὴ μετρείτωσ[αν], | ἐ[ὰμ] μή τις ἀρρωστῆι· ποιείσθωσαν δὲ τὴν μέτρησιν ἀπὸ | νουμηνίας ἕως δεκάτης, τοῖς δὲ ἀποδημοῦσιν ἐὰν ἔλθω||σιν ἕως τριακάδος. ἀποδιδότωσαν δὲ λόγον καθ᾽ ἕκαστον | μῆνα τῶμ μετρησαμένων ἐπὶ τὸ ἐξεταστήριον γράφοντες | κατὰ χιλιαστὺν καὶ προστιθέντες τὰ ὀνόματα τῶν μετρη|σαμένων.

ἐξουσία δὲ ἔστω τοῖς χιλιαστῆρσιν τὸν αὐτὸν με|λεδωνὸν ἀποδεικνύειν ἐφεξῆς ἐφ᾽ ἔτη πέντε.

ἐὰν δέ τις τῶν || δανεισαμένων μὴ ἀποδιδοῖ τὸ ἀργύριον ἢ πᾶν ἢ μέρος τι, τὸ ὑ|πόθεμα ἀποδόσθω ἡ χιλιαστύς, καὶ ἐάν τις ὑπεροχὴ γένητα[ι], | ἀποδότω τῶι τὸ ὑπόθεμα δόντι. ἐὰν δέ τι ἐνλίπη, τὴν πρᾶξιν | ποιησάσθω ἐκ τοῦ ἐγγύου. τὸν δὲ τόκον διδότω τὸν ἐπιβάλλο[ν]||τα ἡ χιλιαστὺς τοῖς ἐπὶ τοῦ σίτου χειροτονηθεῖσιν. ἐὰν δὲ μὴ || δοῖ, μὴ διαμετρείσθωσαν οἱ χιλιαστῆρες τὸν ἐπιβάλλον|τα σῖτον μέχρι ποιήσωσιν τὰ δίκαια. ἐὰν δέ τις τῶν χειροτο|νηθέντων μελεδωνῶν λαβὼν τὸ ἀργύριον ὃ δεῖ αὐτὸν δα|νεῖσαι μὴ δανείσηι ἀλλ᾽ αὐτὸς κατάσχη ἐπ᾽ ἀδικίαι, ὀφειλέτω | τῆι πόλει δραχμὰς μυρίας· ὁμοίως δὲ καὶ ἐὰν τὸν τόκον μὴ || ἀποδοῖ τοῖς ἐπὶ τοῦ σίτου χειροτονηθεῖσιν ἀνδράσιν, ὀφειλέ|τω τὸ ἴσον πρόστιμον, καὶ ἀναγραφάτωσαν αὐτοῦ τὴν οὐσίαν | οἱ ἐξετασταὶ τῆι χιλιαστύι πρὸς τὸ ἀργύριον ὃ καθῆκον ἦν αὐ|τὸν ἀποδοῦναι· πρὸς δὲ τὸ πρόστιμον ἀναγραφάτωσαν ἄτιμον, | καὶ ἔστω ἕως καταβάληι ἄτιμος. μὴ διαμετρείσθωσαν δὲ μηδ[ὲ] || οἱ χιλιαστῆρες τὸν ἐπιβάλλοντα σῖτον οἱ ἀποδείξαντες τὸν με|λεδωνὸν τὸμ μὴ καταβαλόντα τὰ χρήματα. ἐὰν δὲ βούλωνται [οἱ] | χιλιαστῆρες καταβαλεῖν τὰ χρήματα ἢ πάντες ἤ τινες αὐτῶ[ν] | πρὸς μέρος, ἃ ὁ μελεδωνὸς οὐκ ἀπέδωκεν τῆι πόλει ἢ ὁ δανεισάμ[ε]||νος, ἐξουσία αὐτοῖς ἔστω, καὶ ὡς ἂν καταβάλωσιν διαμετρείσθ[ω]||σαν τὸν σῖτον ἀφ᾽ οὗ ἂν καταβάλωσιν.

μὴ ἐξουσία δὲ ἔσ|τω μηθενὶ εἰς μηθὲν ἄλλο χρήσασθαι τοῖς χρήμασιν τούτοις | μηδὲ τῶι πίπτοντι ἀφ᾽ αὐτῶν ἀλλ᾽ εἰς τὸν δωρεὰν διαμετρούμ[ε]|νον σῖτον. ἐὰν δέ τις ἢ πρύτανις προσθῆι ἢ ῥήτωρ εἴπηι ἢ ἐπιστάτη[ς] | ἐπιψηφίσηι, ὡς δεῖ προχρήσασθαι εἰς ἄλλο τι ἢ μετενεγκεῖν, ἀπο||τι[ν]έτω ἕκαστος δραχμὰς μυρίας. ὁμοίως δὲ καὶ ἐὰν ταμίας ἢ με|λεδωνὸς ἢ τῶν ἐπὶ τοῦ σίτου χειροτονηθέντων ἢ σιτώνης δῶ|σιν ἢ προχρήσωσιν εἰς ἄλλο τι καὶ μὴ εἰς τὸν δωρεὰν διαμε|τρούμενον.

---

61 ἐξεταστήριον rechnungshof

INDEX

In dem index sollen zusammengehörende dinge, die in den inschriften an verschiedenen stellen vorkommen, zusammengestellt werden. So kann der index zur erklärung der inschriften beitragen. Es liegt mir daran, noch einmal hervorzuheben, dass man bei dem studium der inschriftentexte mit den wenigen anmerkungen des kommentars nicht auskommt. Nachdrücklich möchte ich auf die grossen kommentare hinweisen, die zu vielen der in diesem hefte vereinigten inschriften vorliegen und die jedesmal angeführt sind. In dem index bezeichnen die ziffern die nummern der inschriften und deren zeilen. Zwischen zahlen, die zeilen derselben inschrift bezeichnen, steht ein punkt, also 13, 3. 24 = no. 13, zeile 3 und 24. Besonders sei noch auf den abschnitt XIII „Wirtschaftsgeschichtliches" verwiesen, der in verbindung mit dem abschnitt „Handel und Verkehr" der inschriften zu benutzen ist.

I. HISTORISCHE PERSÖNLICHKEITEN

II. DIE STADT, IHR GEBIET UND IHRE BAUTEN

III. GLIEDERUNG DER BÜRGERSCHAFT

IV. NICHTBÜRGER IM STAATE

V. RAT UND VOLKSVERSAMMLUNG

VI. BEAMTE

IX. SAKRALES

Gottheiten und Tempel

Priester und Tempelpersonal

Opfer

XI. EHRUNGEN

XII. VERLEIHUNG DER POLITIE UND PROXENIE UND DER DAMIT VERBUNDENEN RECHTE

XIII. WIRTSCHAFTSGESCHICHTLICHES

XIV. WÖRTERVERZEICHNIS

XV. VERGLEICHUNGSTABELLE

Inscr. Gr.		Gr. Inschr. z. gr. Staatenk.
I	32	20
	170. 171	21
	179	22
	517	1 g
	520	1 i
I Suppl.		
	505 a	1 e
	519 a	1 h
	521 b	1 f
II_1	11	48
	86	53
	114	14
	316	43
	331	47
	413	41
	546	49
	564	10
	570	11
II_2	795 f	23
	841 b	9
	872	15
	1055	27
II_3	1207	16
II_5	179 b	54
IV	1484	31
V_1	1421	57
VII	2792	1 b
	3068	44
	3073	30
	4255	32
	4263	25
IX_1	32	3
IX_2	107	36
	205	5
	517	42
XI_2	161 A	24
XII_1	694	12
XII_2	1	50
	3	52
XII_3	86	1 d
	168	39
	169	17
XII_5	883	19

Dittenberger, Sylloge	Gr. Inschr. z. gr. Staatenk.
21	20
26	22
72	48
118	53
152	54
213	47
238 } 239 }	42
245	51
266	41
280	6
425	5
426	3
429	10
435	1 g
439	9
449	12
454	1 b
455	1 a
456	1 c
458	1 d
459	1 f
461	7
464	28
470	35
475	34
480	37
493	39
494	40
495	14
496	15
497	16
501	56
502	17
516	25
520	43

Syll	Gr. Inschr. z. gr. St.
523	45
535	27
540	30
542	32
546	58
914	52
936	57

OGI	Gr. Inschr. z. gr. St.
135	55 b
218	8
265	4
338	13
344	55 d
483	18

Inschriften, die nicht in IG, Syll oder OGI stehen:	Gr. Inschr. z. gr. St.
Ath. Mitt. 9, 58 (Michel 531)	38
16, 407 (Michel 720)	29
Bull. Corr. Hell. 8, 175	55 a
9, 6 (Michel 17)	2
31, 444	55 c
Inschr. v. Olympia 11 (Michel 194)	33
Inschr. v. Pergamon 2, 463	46
Inscr. of Cos 10 (Michel 642)	26
Sitzungsb. d. Berl. Akad. 1904, 917	59

Im dialekt sind folgende inschriften geschrieben:

Dorisch 1 d, 7, 12, 17, 26, 29, 31, 34, 39
33 (elisch), 3, 5, 6, 36 (nordwest-griechisch), 2 (kretisch)

Aeolisch 4, zweite hälfte, 50, 1 b, 44 (böotisch)

Ionisch 28, 38, 56

INHALT

ADDENDA ET CORRIGENDA

4 füge in z. 13 vor 'Αγάθαι ein: II
6 zeit nach Pomtow ca. 203 v. Chr. Die inschrift steht auch Syll 280. Der beschluss wurde auch in Delphi aufgestellt, das präskript ist daselbst gefunden Bull. Corr. Hell. 26, 281 = École Française d'Athènes, Fouilles de Delphes III_3 no. 134a, wo auch zwei neue texte stehen, die antwort der Amphiktyonen und ein proxeniedekret von Delphi für die gesandten aus Teos. Im kommentar lese man: auf den wänden des Dionysostempels
8 in A z. 31 ist der strich hinter 'Εὰν δὲ zu tilgen
9 z. 8 lies φράτηρ. Zu der literatur ist nachzutragen A. Körte, Mitgliederverzeichnis einer att. Phratrie, Hermes 37, 582
14 anm. 6 lies atthidograph, anm. 8 probuleuma
20 z. 50 lese man ἐσ]-φέρεν
21 erster zeilenstrich nach ἐπικούριοι, in z. 20 ist zu lesen hinter dem zweiten σταθ[μὸν τούτον: HH]|H𐅄ΔΔ
24 z 27 ἀργύριον, z. 55 κελευόντων
36 z. 6 lies δίδοσθαι
42 vgl. auch Michel 305
59 z. 2 lese man ἐκ[κλησι]|ῶν

Frommannsche Buchdruckerei (Hermann Pohle) in Jena. — 4267

Jenaer Historische Arbeiten

herausgegeben von

Alexander Cartellieri und **Walter Judeich.**

Heft 1: **Guilelmus Neubrigensis**, ein pragmatischer Geschichtsschreiber des 12. Jahrhunderts. Von Dr. Rudolf Jahncke. Preis: 4 Mark.

Heft 2: **Die Entwicklung der Landeshoheit der Vorfahren des Fürstenhauses Reuß (1122—1329).** Von Dr. Walter Finkenwirth. Preis: 2 Mark 50 Pf.

Heft 3: **Marius, Saturninus und Glaucia.** Beiträge zur Geschichte der Jahre 106—100 v. Chr. Von Dr. Frederick Walter Robinson M. A. Preis: 4 Mark.

Heft 4: **Papst Gregor VIII.** Von Dr. Gustav Kleemann. Preis: 1 Mark 80 Pf.

Heft 5: **Beiträge zur Geschichte von Lesbos** im vierten Jahrhundert. Von Dr. Hans Pistorius. Preis: 4 Mark 50 Pf.

KLEINE TEXTE FÜR VORLESUNGEN UND ÜBUNGEN

HERAUSGEGEBEN VON HANS LIETZMANN

1 DAS MURATORISCHE FRAGMENT und die monarchianischen prologe zu den evangelien, hrsg. v. H. Lietzmann. 2. Aufl. 16 S. 0.30 M.
2 DIE DREI ÄLTESTEN MARTYROLOGIEN, hrsg. v. H. Lietzmann. 2. Aufl. 18 S. 0.40 M.
3 APOCRYPHA I: Reste d. Petrusevangeliums, d. Petrusapocalypse u. d. Kerygma Petri, hrsg. v. E. Klostermann. 2. Aufl. 16 S. 0.30 M.
4 AUSGEWÄHLTE PREDIGTEN I: Origenes homilie X über den propheten Jeremias, hrsg. v. E. Klostermann. 16 S. 0.30 M.
5 LITURGISCHE TEXTE I: Zur gesch. d. orientalischen taufe u. messe im 2. u. 4. jahrh., ausgew. v. H. Lietzmann. 2. Aufl. 16 S. 0.30 M.
6 DIE DIDACHE hrsg. v. H. Lietzmann. 3. Aufl. 16 S. 0.30 M.
7 BABYLONISCH-ASSYRISCHE TEXTE, übers. v. C. Bezold. I. Schöpfung und Sintflut. 2. Aufl. 24 S. 0.40 M. [21 S. 0.40 M.
8 APOCRYPHA II: Evangelien, hrsg. v. E. Klostermann. 2. Aufl.
9 PTOLEMAEUS BRIEF AN DIE FLORA hrsg. v. A. Harnack. 2. Aufl. 10 S. 0.30 M.
10 DIE HIMMELFAHRT DES MOSE, hrsg. v. C. Clemen. 16 S. 0.30 M.
11 APOCRYPHA III: Agrapha, slavische Josephusstücke, Oxyrhynchusfr. 1911 hrsg. v. E. Klostermann. 2. Aufl. 26 S. 0.50 M.
12 APOCRYPHA IV: Die apokryphen briefe des Paulus an die Laodicener und Korinther, hrsg. v. A. Harnack. 2. Aufl. 0.60 M.
13 AUSGEWÄHLTE PREDIGTEN II: Fünf festpredigten Augustins in gereimter prosa, hrsg. v. H. Lietzmann. 16 S. 0.30 M.
14 GRIECHISCHE PAPYRI hrsg. v. H. Lietzmann. 2. Aufl. 32 S. 0.80 M.
15/16 DER PROPHET AMOS, Hebräisch und Griechisch, hrsg. v. J. Meinhold und H. Lietzmann. 32 S. 1.00 M. [0.80 M.
17/18 SYMBOLE DER ALTEN KIRCHE, ausgew. v. H. Lietzmann. 32 S.
19 LITURGISCHE TEXTE II: Ordo missae secundum missale romanum, hrsg. v. H. Lietzmann. 2. Aufl. 32 S. 0.40 M.
20 ANTIKE FLUCHTAFELN hrsg. v. R. Wünsch. 2. Aufl. 31 S. 0.70 M.
21 DIE WITTENBERGER U. LEISNIGER KASTENORDNUNG 1522, 1523, hrsg. v. H. Lietzmann. 24 S. 0.60 M.
22/23 JÜDISCH-ARAMÄISCHE PAPYRI AUS ELEPHANTINE sprachlich und sachlich erklärt v. W. Staerk. 2. Aufl. 38 S. 1.30 M.
24/25 LUTHERS geistliche Lieder, hrsg. v. A. Leitzmann. 31 S. 0.60 M.
26/28 LATEINISCHE CHRISTLICHE INSCHRIFTEN mit einem anhang jüdischer inschriften, ausgew. u. erkl. v. E. Diehl. 2 Aufl. 86 S. 2.20 M.
29/30 RES GESTAE DIVI AVGVSTI, hrsg. u. erkl. v. E. Diehl. 2. Aufl. 40 S. 1.20 M. [15 S. 0.40 M.
31 ZWEI NEUE EVANGELIENFRAGMENTE hrsg. u. erkl. v. H. B. Swete.
32 ARAMÄISCHE URKUNDEN z. gesch. d. Judentums im VI u. V jahrh. vor Chr. sprachl. u. sachl. erkl. v. W. Staerk. 16 S. 0.60 M.
33/34 SUPPLEMENTUM LYRICUM (Archilochus Alcaeus Sappho Corinna Pindar) hrsg. v. E. Diehl. 2. Aufl. 44 S. 1.20 M.
35 LITURGISCHE TEXTE III: Die konstantinopolitanische messliturgie vor dem IX. jahrhundert v. A. Baumstark. 16 S. 0.40 M.
36 LITURGISCHE TEXTE IV: Martin Luthers Von ordnung gottesdiensts, Taufbüchlein, Formula missae et communionis 1523 hrsg. v. H. Lietzmann. 24 S. 0.60 M.

37 Liturgische Texte V: Martin Luthers Deutsche Messe 1526 hrsg. v. H. Lietzmann. 16 S. 0.40 M.
38/40 Altlateinische Inschriften hrsg. v. E. Diehl. 2. Aufl. 92 S. 2.40 M., gbd. 2.80 M.
41/43 Fasti Consulares Imperii Romani (30 v. Chr. – 565 n. Chr.) mit Kaiserliste bearb. v. W. Liebenam. 128 S. 3 M., gbd. 3.40 M.
44/46 Menandri reliquiae nuper repertae hrsg. v. S. Sudhaus. 65 S. 1.80 M., gbd. 2.20 M.
47/49 Lateinische altkirchliche Poesie ausgewählt v. H. Lietzmann. 64 S. 1.50 M.
50/51 Urkunden zur Geschichte des Bauernkrieges und der Wiedertäufer hrsg. v. H. Böhmer. 36 S. 0.80 M.
52/53 Frühbyzantinische Kirchenpoesie I: Anonyme hymnen des V.—VI. jahrhunderts ediert v. Dr. Paul Maas. 32 S. 0.80 M.
54 Kleinere geistliche Gedichte des XII Jahrhunderts hrsg. v. A. Leitzmann. 30 S. 0.80 M.
55 Meister Eckharts Buch d. göttlichen Tröstung u. von dem edlen Menschen hrsg. v. Ph. Strauch. 51 S. 1.20 M.
56 Pompeianische Wandinschriften hrsg. v. E. Diehl. 60 S 1.80 M.
57 Altitalische Inschriften hrsg. v. H. Jacobsohn. 32 S. 0.80 M.
58 Altjüdische liturg. Gebete hrsg. v. W. Staerk. 32 S. 1.00 M.
59 Des Mišnatraktat Berakhoth in vokalisiertem Text herausg. v. W. Staerk. 16 S. 0.60 M.
60 Edward Youngs Gedanken über die Originalwerke übersetzt von H. E. v. Teubern hrsg. v. K. Jahn. 46 S. 1.20 M.
61 Liturgische Texte VI: Die Klement. liturgie a. d. Const. apost. VIII mit anhängen hrsg. v. H. Lietzmann. 32 S. 0.80 M.
62 Vulgärlatein. Inschriften hrsg. v. E. Diehl. 180 S. 4.50 M., gbd. 5 M.
63 Goethes erste Weimarer Gedichtsammlung mit varianten hrsg. v. A. Leitzmann. 35 S. 0.80 M., gbd. 1.20 M.
64 Die Oden Salomos aus dem syrischen übersetzt mit anmerkungen von A. Ungnad und W. Staerk. 40 S. 0.80 M.
65 Aus der antiken Schule. Griechische texte auf papyrus holztafeln ostraka ausgew. u. erklärt v. E. Ziebarth. 33 S. 2. Aufl. 0.80 M.
66 Aristophanes Frösche mit ausgewählten antiken scholien herausgeg. v. W. Süss. 90 S. 2 M., geb. 2.40 M.
67 Dietrich Schernbergs Spiel von Frau Jutten hrsg. v. E. Schröder. 56 S. 1.20 M.
68 Lateinische Sacralinschriften ausg. v. F. Richter. 45 S. 0.90 M.
69 Poetarvm vetervm Romanorvm reliquiae selegit E. Diehl. 165 S. 2.50 M., geb. 3.— M.
70 Liturgische Texte VII: Die Preussische Agende im auszug hrsgeg. v. H. Lietzmann. 42 S. 0.80 M., geb. 1.— M.
71 Cicero pro Milone mit dem commentar des Asconivs und den Scholia Bobiensia hrsg. v. P. Wessner. 1.60 M., geb. 2.— M.
72 Die Vitae Vergilianae hrsg. v. E. Diehl. 60 S. 1.50 M.
73 Die Quellen von Schillers und Goethes Balladen zusammengestellt v. A. Leitzmann. 51 S. 3 Abb. 1.20 M., geb. 1.50 M.
74 Andreas Karlstadt von abtuhung der bilder und das keyn bedtler vnther den christen seyn sollen 1522 und die Wittenberger beutelordnung hrg. v. H. Lietzmann. 32 S. 0.80 M.
75 Liturgische Texte VIII: Die Sächsische Agende im auszug hrsg. v. H. Lietzmann. 36 S. 0.80 M., geb. 1.— M.
76 Auswahl aus Abraham a. S. Clara hrsg. v. K. Bertsche. 47 S. 1.— M.

77 HIPPOCRATIS de aere aquis locis mit der alten lateinischen übersetzung hrsg. v. G. Gundermann. 50 S. 1.20 M.
78 RABBINISCHE WUNDERGESCHICHTEN des neutestamentlichen zeitalters in vokal. text mit anmerkungen v. P. Fiebig. 28 S. 1.— M.
79 ANTIKE WUNDERGESCHICHTEN zum studium der wunder des Neuen Testaments zusammengestellt. v. P. Fiebig. 27 S. 0.80 M.
08 VERGIL AENEIS II mit dem commentar des Servius herausgeg. von E. Diehl. 131 S. 2.— M., geb. 2.50 M. [geb. 1.80 M.
81 ANTI-XENIEN in auswahl hrsg. v. W. Stammler. 68 S. 1.40 M.
82 APOLLONIUS DYSCOLUS De pronominibus pars generalis edidit Dr. Paulus Maas. 44 S. 1.— M.
83 ORIGENES, EUSTATHIUS V. ANTIOCHIEN, GREGOR V. NYSSA über die Hexe von Endor hrsg. v. Erich Klostermann. 70 S. 1.60 M.
84 AUS EINEM GRIECHISCHEN ZAUBERPAPYRUS herausgeg. und erklärt von Richard Wünsch. 31 S. 0.70 M.
85 DIE GELTENDEN PAPSTWAHLGESETZE hrsg. v. F. Giese. 56 S. 1.20 M
86 ALTE EINBLATTDRUCKE hrsg. v. Otto Clemen. 77 S. 1.50 M.
87 UNTERRICHT DER VISITATOREN an die pfarrherrn im kurfürstentum zu Sachsen herausgeg. von Hans Lietzmann. 48 S. 1.— M.
88 BUGENHAGENS BRAUNSCHWEIGER KIRCHENORDNUNG hrsg. v. H. Lietzmann. 152 S. 2.40 M. [2.60 M., geb. 3.— M.
89 EURIPIDES MEDEA mit scholien herausg. von Ernst Diehl. 116 S.
90 DIE QUELLEN VON SCHILLERS WILHELM TELL zusammengestellt v. Albert Leitzmann. 47 S. 1.20 M., geb. 1.50 M.
91 SCHOLASTISCHE TEXTE I: Zum Gottesbeweis d. Thomas v. Aquin zusammengestellt v. E. Krebs. 64 S. 1.50 M.
92 MITTELHOCHDEUTSCHE NOVELLEN I: Die heidin hrsg. v. L. Pfannmüller. 51 S. 1.20 M. [71 S. 1.50 M., geb. 1.80 M.
93 SCHILLERS ANTHOLOGIE-GEDICHTE kritisch hrsg. v. W. Stammler.
94 ALTE UND NEUE ARAMÄISCHE PAPYRI übersetzt und erklärt von W. Staerk. 73 S. 2.— M.
95 MITTELHOCHDEUTSCHE NOVELLEN II: Rittertreue. Schlegel hrsg. v. L. Pfannmüller. 63 S. 1.50 M. [64 S. 1.60 M.
96 DER FRANCKFORTER („eyn deutsch theologia“) hrsg. v. W. Uhl.
97 DIODORS RÖMISCHE ANNALEN bis 302 a. Chr. samt dem Ineditum Vaticanum hrsg. v. A. B. Drachmann. 72 S. 1.80 M.
98 MUSAIOS, HERO U. LEANDROS m. ausgew. varianten u. scholien hrsg. v. A. Ludwich. 54 S. 1.50 M.
99 AUTHENTISCHE BERICHTE über Luthers letzte lebensstunden herausgegeben von Dr. J. Strieder. 42 S. 1.20 M.
100 GOETHES RÖMISCHE ELEGIEN nach der ältesten reinschrift hrsg. v. A. Leitzmann. 56 S. Brosch. 1.30 M., geb. 1.70 M.
101 FRÜHNEUHOCHDEUTSCHES GLOSSAR von Alfred Götze. VIII u. 136 S. 3.40 M., geb. 3.80 M.
102 DIE GENERALSYNODAL-ORDNUNG hrsg. von A. Uckeley. 20 S. 0.50 M.
103 DIE KIRCHENGEMEINDE- UND SYNODALORDNUNG f. d. provinzen Preußen, Brandenburg, Pommern, Posen, Schlesien u. Sachsen hrsg. v. A. Uckeley. 36 S. 0.90 M. [64 S. 1.50 M.
104 DIE RHEINISCH-WESTFÄL. KIRCHENORDNUNG hrsg. v. A. Uckeley.
105 MYSTISCHE TEXTE AUS DEM ISLAM. Drei gedichte des Arabi 1240. Aus d. Arab. übers. u. erläutert v. M. Horten. 18 S. 0.50 M.
106 DAS NIEDERDEUTSCHE NEUE TESTAMENT nach Emsers übersetzung, Rostock 1530 hrsg. v. E. Weissbrodt. 32 S. 0.80 M.

Frommannsche Buchdruckerei (Hermann Pohle) in Jena. — 4267